

Веселин Дионисиев

МОРЯШКИ РАЗКАЗИ

разкази

Варна

2004

© Веселин Дионисиев, автор
Катя Бакърджиева, редактор
Йорданка Богдева, корица и предпечат
Издателство: „Славена“
ISBN 954-579-354-6

*На Дора и Десислав,
които ме чакаха на брега*

Всички събития и лица в тази книга са измислени.

Авторът

МРЪСНИ МОРЯШКИ СЪНИЦА

Скука! Огромна скука, по-голяма и от безбрежния океан е надвиснала над това огромно желязно корито, което за доста дълго време смятаме за наш дом. Връщаме се от Индия, от Бомбай, от Карачи, от Сингапур, че даже и от Сьютенхам. Пристанища, пристанища – толкова далече от България, че чак свят да ти се завие! Но ние се връщаме. Това значи само едно – прибираме се в нашата България.

Дните на кораба са страшно монотонни. Вахта, спане, ядене и пак отново – вахта*, спане, ядене. Е, по три пъти на ден е яденето, разбира се! Може би и за това, всичките манджи на готвача сме ги научили – така и ги ядем, защото сме гладни. Пък и той не опитва нещо друго, пò така, вероятно защото и на него вече не му е никак пò така, както на всекиго от нас.

Накъсо казано, ние сме там, където няма нито радио, нито телевизия. Това е един от големите преходи от Сингапур до Кейптаун. Само вечерно време след храна, в салета, като че ли става малко пò така. Две-три табли, по които пуловете така се блъскат, с такъв нерв, като че след малко ще ги запратят в океана от яд. А около таблите са се събрали тъй наречените „кибици“, които скучаещи гледат с невиждащ поглед, замислени за семейството си, за дома. В това време влиза електротехникът и обръщайки се към всички, почти надвиква шума.

– Да ви пусна ли едно филмче?

Никой вече не иска филм. Всички крещят, възмущават се. Тръгнахме с двадесет-тридесет филма и сме ги гледали най-малко по толкова пъти. Е, никой не ги е броил. И така са ни омръзнали, че имаме чувството, че никога вече няма да помиришем кино!

В това време, привършил с работата си, се появява третият камериер – Фильо и изведнаж към него се устремява Мето радистът.

– Фильо! – извиква толкова силно Мето, като че ли се стареа да надвика глъчката в салета. – Имаш да ми даваш два ранда** от миналия път, когато бяхме в Кейптаун и

* дежурство

** южноафриканска валута

сега трябва да ми ги върнеш. Стига сте ме завличали, бе!

След тази реплика в салета настава тишина. Почти всеки си мисли: „Ето на, нещо ще се случи, значи става интересно“.

– Но аз сега нямам валута. Като стигнем в Кейптаун ще получа и ще ти ги върна!

Мето беше малко повече на градус, а когато е така, всички знаеха: „бягай настрана от Мето“. Мето огледа доста войнствено всички и като че ли за миг забравил за какво е тука в моряшкия салет и с едно „Хм-м...“ отново се сети за валутата си.

– Давай мангизите! Ти имаш. Знаем, че имаш. Когато ти услужих в Кейптаун, ти какво каза? Че още на кораба ще получиш и ще ми ги върнеш. А на пристанището стояхме цели два дена и половина, а ти никъде не се появи – криеше се като смрадливо дупе. Защо ми задигна парите?

– Но аз те търсих.

– Търсил си на баба си цървулите! Ти се криеше. Нали идвах в кабинатата ти.

– Не си идвал! Не съм се криел, търсих те!

– Добре де! Щом си ме търсил, значи не си изхарчил парите, значи сега са още у тебе. Хайде върни ми ги!

– Не, не са у мене, изхарчих ги.

– Лъжеш! Криеш ги. Покажи портомонето си !

Колкото повече двамата крещяха, толкова по-интересно ставаше. Всички макар и малко настрани се бяха изправили, очакващи с нетърпение да стане нещо по-интересно. Отначало малко несмело започнаха да се чуват гласове в подкрепа ту на Фильо, ту на Мето. Фильо бавно бръкна в задния си джоб, където си държеше портомането, извади го и започна да показва съдържанието му:

– Ето на, нямам никаква валута!

Той беше доста травмиран от дадената ситуация и ръцете му едва забележимо потрепваха. В следния миг Мето го цапна през ръцете и портомонето с всичките книжа и дребни монети от различните пристанища се разпиляха из салета, а самото портомане се плъсна и отскочи пред краката на Гошо Мустака, който се наведе и го взе някак непохватно. От него изпадна и последното му съдържание – омачкана снимка на едно малко и хубаво

момиче, с дълги руси коси. Гошо се наведе, повдигна я високо да я видят всички и каза:

– О-па-а, и рускичето изпадна! – Мустакът се захили, повдигна още веднъж снимката и продължи:

– Гледай го ти, курварят му с курвар! Затуй толкова време плаваше по руската линия – Потти, Иличовск, Одеса, Потти, Иличовск, Одеса!

Сега Слави от палубната команда се пресегна, взе снимката, първо я приближи до очите си, после я отдалечи на една ръка разстояние, поогледа я миг-два и обръщайки се към другите каза:

– Ху – ба – ва – е! Как не съм я скивал някъде из пристанищата на Русията и за няколко касинки и аз да я прекарам, че и на мене да ми подари една снимка, да си я имам за спомен!

Фильо престана да събира другото съдържание на портмонето, изправи се с цял ръст, въпреки че беше дребен, изпъчи се и изрева:

– Дай ми снимката, Слави!

– Че тя да не е твоя? Кой знае от кое рускиче си я вдигнал. И после – няма надпис, че ти я подарява. А може и да си я намерил.

– Не приказвай много. Дай ми снимката! – съвсем кипна Фильо.

В това време Любчо – другият камериер, беше събрал дребните разпилени монети и ги подаде на Фильо, който ги пое автоматично, без да обръща внимание.

– Я ми дай това рускиче, да спя с него! – каза Пешо мотористът, – ще я сложа под възглавницата си и ще си я сънувам, както аз си знам и както аз си искам

– Дайте ми снимката, разбрахте ли. Това не е никакво рускиче!

– А-а, значи е полякинче от плажа във Варна! – прекъсна го Пешо.

– Или пък е германче от Роцок – подхвърли Слави помощник-готвача.

– Казвай каква е! – отново се намеси Пешо. – Сигурно е някоя ливерпулска курва.

– Не е курва. Дайте ми снимката!

– Чакайте бе, може да е дъщеря му, щом казва, че не

е курва, нека да му вярваме – взе думата новият палубен моряк.

– Той няма дъщеря, аз знам. Има един развейпрах син.

Фильо се обърна към Ники, който изрече това и изсъска:

– Мръсник!

– Айде бе, дайте му снимката, стига е крякал, наду ми главата. Не го ли гледате каква стока е – не стига, че краде и лъже, а отгоре на всичко е и курвар! – обади се Метю, който като че ли изгресня малко и пак започна да става по-разбираем. – Може пък да е жена му.

– Лъже! – за втори път се обади Ники, – аз жена му я познавам лично, ходил съм у тях. Тя е една дебелана с червена коса. Не му давайте снимката, нека малко да се раздели с любимата си уруспия. Мръсникът му с мръсник! Аз ще кажа на жена му!

Сега изведнаж Пешо мотористът грабна снимката от ръката на Къньо и започна да я целува:

– Ох, на батко ти Пешо сладураната!... Колко си сладка само и какви устнички имаш, довечера като спя с тебе, така ще те сънувам, че утре през целия ден устните да те болят, но пак ще ти се иска да те сложа под възглавницата си или някъде другаде!

Всички се разсмяха:

– Къде другаде, бе батко Пешо? – се изкиска Слави, помощник-готвачът, натъртвайки на думата „бати“.

– Дайте ми снимката! Може да е на жена ми, мръсници такива!

– Жена ти! Стига си лъгал, бе Фильо! – озъби се Гошо Мустака.

В този момент Пешо вдигна снимката нагоре:

– Ей, Фильо, това наистина ли е жена ти?

– Казах, може да е на жена ми. Дай снимката!

– Че ти си имал много хубава жена, бе Фильо! – поде Слави помощник-готвачът.

– Слави! Предупреждавам те, така не се говори за чужда жена, разбра ли!

Изведнаж всички като че ли се гипсираха – само за миг, след което избухнаха в неудържим смях, защото на

всички стана ясно, че най-после намериха „БАЛЪКА“, който им трябваше, за да си „замезват“ с него непрекъснато.

– Чакай бе, Фильо, как така за чужда жена... – обади се Станчо, който до този момент мълчеше и никак не обръщаше внимание на това, което ставаше в салета. – Че ти знаеш ли какво казват французите: „Ако никоой не харесва или не ухажва жена ми, значи аз съм се оженил за най-голямата сврака и трябва да я разкарам“.

– Глупости! Ти французин ли си? Защото аз не съм, разбра ли! – реагира Фильо.

– Все пак не си прав! – отвърна Слави.

– Прав съм! За чужда жена нямате право да говорите!

– Чакай бе, Фильо, че тя нали не е чужда жена, ти самият казваш, че е твоя! – задразни го Слави.

Всички отново се разсмяха.

– Казвам ти, за чужда жена не се говори! – не се сдържаше Фильо.

– И добро ли, бе Фильо? – отново се вмъкна Гошо Мустака.

Фильо не му обърна внимание и отново изрева:

– Дайте ми снимката!

В този момент влезе шеф-механикът. Учуден той се спря пред вратата. Всички го видяха, само Фильо, който беше с гръб към вратата, не го видя.

– Дайте ми снимката, мръсни гадняри! – изкрещя той.

Шефът вече се приближи до Фильо, той като че ли го усети, обърна се, изгледа го умолително и каза:

– Шефе, помогни ми, моля ти се!

– Какво става тука? За какво да помогна на Фильо?

– А-а, нищо, нищо! – каза Ники морякът – шегуваме се, а той го взе навътре. Показа ни една снимка на някаква мадама и ни лъже, че е жена му.

– Не лъжа! Снимката може да е на жена ми! – закрещя Фильо – Нека ми я дадат мръсниците му с мръсници, искат да спят нея, искат да си я слагат...

– Дайте ми снимката! – намеси се шеф-механикът, като протегна охранената си ръка с пръсти като кебапчета.

Любчо – колегата на Фильо – мигновено грабна сним-

ката и я подаде на механика. Той взе снимката и каза:

– Желязото ли ви хвана, или ви сърби там, където не можете да се почешете? Да не би да искате „барото“* да се научи, знаете какво може да се....

Той подаде снимката на Фильо, без да я погледне, а той мигновено я пгъхна в портомонето си.

– Като децата сте, не ви ли е срам! – сръза ги още веднъж шефът и излезе навън.

От страх от отмъщение ли, Фильо протегна ръка, показва им средния си пръст, ухили се и мигновено хукна след шеф-механика. Всички почти едновременно се разсмяха, като видяха как Фильо, въртейки смешно задника си, изчезна.

– Мамка му и пишлеме, ще ни лъже, че това е жена му! – изрева Гошо Мустака.

– Слушайте сега! – каза Пешо мотористът – Хайде утре да си направим една весела и смешна ташаческа игра.

Всички се скупчиха около Пешо и понеже в салета нямаше никой от морското училище – разните му капитани и механици, те доста дълго си говореха, като отвреме-навреме всички избухваха в неудържим смях. После като че ли всичко им доскуча и като по подадена команда се измъкнаха от салета...

На другата сутрин, когато всички бяха заети със закуската, на вратата се появи Ники морякът и преди да каже общоприетото в такива случаи „Наздраве“, той изрева:

– Ега ти бурята, ега ти вълната! Какво беше това нещо, тайфун ли премина, Нептун ли клатеше кораба, цяла нощ ме въртеше в леглото!

– Никаква буря не е имало, ти си откачил! – отвърна минаващият покрай него Фильо, който му носеше закуската.

– А бе твоята кабина да не е до Пешовата? – каза Слави.

– Защо? – запита Ники.

– Как защо, Пешо е сънувал малката, на тебе се е сторило, че буря има.

Всички се разсмяха. В следващия момент се появи Пешо и той почти извика:

– Какъв сън сънувах!

*капитанът

Почти всички оставиха вилиците с набучения шпек и зяпнаха.

– Какъв сън сънува, бе? – извика Къньо.

– Ама какъв сън сънувах! – повтори Пешо.

– Сигурно много мръсен. Ти си мръсник – обади се Фильо, – тя кабината ти е облепена само с голи жени. Ето ти закуската, сядай!

– Чакай бе, закуската после! Най-напред да разкажа съня. Слушайте, чудо сън! Слушайте хей, сънувах я!

– Кого сънува, бе? – запита Ники.

– Сънувах вълшебен сън!

– Стига си го увъртал, бе – обади се Слави – кажи кого сънува!

– Сънувах малката!

– Мръсник – подметна Фильо.

– Сънувах малката. Ама какъв сън я сънувах!

– Някакъв мръсен сън ли? – запита Гошо.

– Трай бе, мръсен сън! Аз мръсни сънища не сънувам – парира го Пешо.

– Хайде, разказвай де! – провикна се Любо.

– Вълшебен сън! Като че ли е моята кабина, уж моята, пък в нея има вана – бяла вана и ... двамата във ваната.

– Ама голи ли? – запита Гошо.

– Не, с ботуши бяхме, глупак.

– Мълчи, не се обаждай, бе Гошо!

– И аз я милвам по голото гръбче.

– Със сапун ли, бе Пешо?

– Не знам, не беше със сапун. С някакво... Абе, какво ще ме питате за това! Слушайте, да ви разказвам ли или да сядам да си изпия чая?

– Хайде разказвай, бе – извика Любо.

– Е, на – сега, до къде бях стигнал?

– До къпането не със сапун – подсети го Слави.

– Изведнаж цялата вана се напълни с пяна и докато се опомня, че като почнаха едни целувки, а пък аз започнах да я милвам, че по гръбчето, после малко по-надолу, после по коремчето още малко по-надолу, по вълничката...

– Оха, по вълничката ли, по вълничката-а-а!... – извика Слави.

– Мълчи бе, не се обаждай! Разказвай, Пешо! – каза Любо.

– После по циците, по зърната. Ех, какви зърна имаше, розови и нежни, не се стърпях и ги захапах.

– Мръсник! – извика Фильо!

– О-о-о, какво мръсно има тука! Те бяха толкова чисти и нежни! Ах, защо прекъсна този сън, защо прекъсна! – затвори очи, сякаш да си представи всичко отново...

– Хайде, свърши ли? – каза Фильо.

– Не, не! Тя се осука около мене!

– Раздразнил си я, куче! – извика Любо.

– И тя затвори очи и почна да ме целува, целува... – хиляди пъти! Изведнаж се събуждам.

– Беше ли изцапал гащите? – захили се Любо.

– Не! Аз спя без гащи!

– Тогава си изплескал чаршафите.

– Ето – каза Фильо и подаде снимката с мадамата на Пешо. – Вземи я, ти си герой! Щом си я сънувал, печелиш!

– За какво ми я даваш?

– Нали до сега разправя, че си я сънувал!

– Ама това нали е...

– Излъгах ви, защото се пишете много тарикати. Тази снимка я намерих в чекмеджето на кабината. Беше на някаква руска киноартиска. Виждаш ли, че отдолу името ѝ е орязано? И така, тя си е твоя – печелиш! Ти беше чудесен в съня си, затова си я заслужаваш.

Пешо кипна. Той не посегна към снимката.

– А сиктир, бе пишлеме, не на мене тези номера – като каза това, излезе от салета, без да обърне внимание на закуската.

В салета настъпи тишина. Номерът им излезе несполучлив...

БЯЛАТА МЕЧКА НА ГЕЛАТА

– Много весели и тъжни случки са ставали на нашите кораби. Много са забравени от участниците в тях и много продължават да се припомнят, да се разказват, преразказват и допълнят. Една такава случка, която стана на нашия кораб преди доста време, никога няма да я забравя и много често си спомням за нея.

Така започна механикът Станчев онзи ден, когато след храна се бяхме опрели на планцера, загледали се в прекрасния залез на северното море. Станчев дръпна за последно от фасата на цигарата си, загаси го на подметката си, както е редно на корабите, и го хвърли във водата.

– Пътувахме за Норвегия ли беше, за Мурманск ли? Сега не си спомням, но току-що бяхме подминали Бискайя, който този път беше страшно добър и приветлив – започна разказа си механикът, когато изведнаж разбрахме, че Гелата – новият моторист, имал страшно желание да притежава бяла мечка.

– Много добре си спомням. Беше след вечеря. Почти всички се бяхме събрали в моряшкия салет и както обикновено, някои играеха табла, други – шах, а останалите – те не бяха по-малко, стояха отстрани и гледаха. Изведнаж, в миг тишина сред глъчката, чухме Гелата как извика: „Да бе, ще си купя бяла мечка!“. В следния миг всички просто замръзнаха, а Гелата, забелязвайки ефекта на изказването си, продължи да разказва: „Отдавна искам да видя бяла мечка отблизо. Дори не само да я видя, но и да я погала, дори и да си купя една мечка, ама бяла, не от тези нашенските, които ги разиграват по градовете. Като бях в Москва с влака на дружбата, изпратиха ме за награда като отличник от бригадата. Там гледах цирк, в който белите мечки се пързалиха на кънки върху леда. Тогавя много ми се искаше да отида и да ги помилвам малко, ама не ми разрешиха. Аз само щях да помилвам едната. Ама, руска им работа! Като се заинатиха, че не можно, та не можно“.

Гелата беше започнал да разказва на кърмчията Пешо, но като разбра, че всички го слушат, огледа ги за

миг и продължи да говори, сякаш се оправдаваше: „Ние не живеем в апартамент, та да няма място къде да го държа животното. Къщата ни в село е обикновена, но дворът е голям, имаме няколко постройки за добитъка, та... А бе какво да ви разправам! Аз само да я занеса в България, после там всичко ще е наред. Ей, казвам ви, много хубаво ще бъде! Вече на хората им е омръзнало да гледат как мечкарите разиграват българските мечки, а аз като изляза с моята, бялата, голяма пара ще падне...“

Както на всеки кораб, когато стане много, много скучно и тъпо, все ще се намери някой, когото да го „впрегнат“ и всички с голям интерес се включват в играта. И така го подмятат или както, обикновено казваме, го „балгчат“, което значи да го правят на риба. Така и сега. Боцманът, като стар морски вълк, врял и кипял в такива игри, първи се изяви и започна играта: „Умна идея. Виж ти, досега никой не се е сетил! Пък, как така, и аз не съм? Браво, Геле! – после се обърна към всички, сякаш да ги подкани в играта и продължи! – Какво нещо е младостта! Тя направо идва на кораба с нови идеи, с нови хрумвания. Ех, Гела, Гела! Къде е по-хубаво моряк да си донесе бяла мечка, отколкото крякащ папагал, който се обажда винаги, когато не трябва. Пък и ако на кораба някой тарикат, стоейки зад вратата на кабината, когато ти си на вахта, го научи да псува, как ще го покажеш в къщи пред децата или пред гостите!

Като свърши монолога си, боцманът от висотата на ранга си, се поклони на Гелата, подаде му ръка и огледа победоносно всички в салета, докато Гелата се ръкуваше с него.

Миг след това в салета като че ли избухна взрив. Всеки приказваше, без да слуша другите, най-силно отекваха думите: „мечки“, „и аз, разбира се“, „браво на Гелата“, „как не се сетих до сега, защото те там не са скъпи“, „на полюса е пълно с бели мечки, много евтини, като в Индия папагалите“.

И когато напрежението започна да става неконтролируемо, палубният боцман изведнаж се намеси: „Никакви други бели мечки! Какво ще кажат на митницата в България! Та това не са малки папагали или от онези

пъстроцветни птички, които някои ги пренасят през митницата, напъхани в джобовете си, омотани в скъсани дамски чорапи“.

И така след първата еуфория, вече животът на кораба стана друг. Навсякъде се говореше за белите мечки, дори на шега екипажът се раздели на две по въпроса: дали да бъде мъжка или женска. Палубната команда – моряците, настояваха да бъде женска, тъй като може да е бременна и да му роди най-малко две-три мечета и ето ти го, бизнесът готов. Машинната команда, в която бе и Гелата, настояваше обязательно да е мъжка, защото според книгите, мъжките мечки живеели три пъти повече от женските и никак не е сигурно дали женската мечка е бременна. Всяка от командите се стараяше всячески да повлияе на Гелата.

„Ще видим! – парираше всички Гелата. – В краен случай, която е по-кратка и която ми хареса! – после замислено допълваше – Пък всичко зависи от валутата...“

Един ден помощник-готвачът Илия смени формата на целувките, които даваше за трето и ги кръсти „бели мечки“. А нашият кораб, с бързината на всички наши кораби, бавно се придвижваше към „Мечото царство“, което трябваше да бъде някъде по гърба на „Кучето“, а именно в далечна Норвегия. Няколко дни по-късно, както си стояхме след вечеря на приказки, шах и табла, Гелата се приближи до домакина, който играеше табла и токущо беше хвърлил „дю шеш“ и изведнаж каза: „А бе, другарю домакин!“ . „Момент, Гела!“ – каза домакинът и след като подреди пуловете, се обърна към Гелата: „Казвай, Гела, целият съм в слух!“

„Другарю домакин, ти като си началник на домакинството и въобще по манджите и по яденето, и там по всичките вкусни хапванета, можеш ли да ми кажеш какво ядат белите мечки, или и те като нашите – каквото им дадат?“

Изведнаж настана такава тишина, че ако някоя мечка изревеше на Северния полюс, Гелата щеше да я чуе и да извика: „Моята мечка, това е моята мечка!“ . Сега дойде редът на домакина. Той трябваше да продължи играта, да я направи още по-забавна и интересна. И като всички,

беше пресметлив и хитър софиянец, който както казваме, беше спуснат с парашут в БЕМЕФЕ-то от някоя силна софийска ръка. Той се обърна към Гелата и както обикновено, когато се затруднява, почеса си дългия и малко крив нос и заглеждайки се съвсем сериозно в Гелата, мъчейки се да спечели време за обмисляне, каза бавно: „Ти не знаеш с какво се хранят белите мечки ли?“ „Да! Аз такава, знаех, ама съм забравил, та то едно ли е да го помни човек“.

Домакинът го изгледа повторно и обръщайки се към капитана, който в момента му беше партньор на таблата, каза: „Аз мисля, другарю капитан, че белите мечки, както всички мечки по света, ядат трева, круши, ябълки, корени, е, и хляб, ако им го дадат. А през зимата тези, дресираните – само слама. То, Гелата знае българските мечки какво правят през зимата!“.

Капитанът го изслуша, едва задържащ усмивката си и тъкмо да вземе думата и да развали играта, се намеси палубният боцман: „Долу в страничния коридор на трети хамбар, имаме десетина бали слама – не ни се водят, останали са от предните рейсове, от другия боцман преди мене. Така че, аз смятам Гелата няма да има нищо против да ги вземе.“ – боцманът огледа победоносно наоколо, подчертавайки, че е спасил играта. – „Пък, ако му се откъсне нещо от сърцето, може и да почерпи някоя бутилка да я изпием за здравето на мечката. А, сетих се! Горе на лодъчна палуба, до комина, има едно празно помещение – нещо като малко складче и мечката би могла, там да остане до завръщането ни в България“. „Добре бе, Боце!“ – радостно се размърда Гелата.

„Чакай, чакай! Не бързай толкова много! Там на мечката хем ще ѝ е топло, хем ако реши да спи, ще е на чист въздух и спокойствие. Но това складче трябва да се почисти, да се изхвърлят празните банки, четки, валяци, сандъци и други боклуци и най-важното е да се боядиса. Боя има, само Гелата да се съгласи, пък и там е много по-удобно, отколкото да я държи в кабината си!“

Само миг пауза и Гелата почти извика: „А бе, аз ще го почистя складчето, как така ще го държа мръсно!“

Шеф-механикът запали нова цигара, дръпна няколко

пъти сякаш да си припомни как беше и продължи:

– Гелата не само че почисти складчето, даже боцманът му даде боя и всичко светна в светло синьо – да е весело на мечката! Минаха няколко дни. Корабът, така да се каже, се „заизкачва“ по „гърба на Кучето“ и като че ли всички бяхме загубили интерес да се шегуваме с моториста. Той пък от своя страна все странеше от нас, вероятно мечтаеше за своята бяла мечка. И веднъж, както всяка вечер след храна в моряшкия салет, свободните от вахта, освен игрите на табла и карти гледахме по някой филм, така и тази вечер, за която искам да ви кажа сега. Гледахме някакъв филм, който беше затрупан и забравен, та не бяхме го гледали досега. Беше много интересен филм, в който действието се развиваше на Северния полюс. Изведнаж видяхме как една огромна мечка нападна целия облечен в кожи, ескимос и точно когато го повали и се приготви да го разкъса, ролката свърши. Киро – електротехникът, светна лампите в салета и като се приготви да сложи следващата ролка каза: „Ама, Гела, ти наистина ли вярваш, че може да си купиш бяла мечка от Норвегия или само се шегуваш? Та тези мечки са само месоядни и не ядат никаква трева или да речем хляб. Те не могат да живеят на топло. Ти не разбра ли, че всички те будалкаме, да става по-весело на кораба? Белите мечки са между ледовете и на полюса и не се продават в магазините“.

Всички впериха очи в Гелата и като че ли изведнаж ни домъчня за него. А той изведнаж прибледня, после се изчерви и заеквайки каза: „Ко-кой ли, а-аз, се пошегувах, така нарочно, за да видя какво ще правите!“ . Които бяхме по-близо до него, видяхме как очите му се напълниха със сълзи. Той стана и без да погледне никого, просто избяга от салета. Киро електротехникът така и не постави следващата ролка. Всички в салета бяхме като попарени. Постояхме, помълчахме и след малко в салета остана само електротехникът, за да прибере прожекционния апарат и неизгледания филм. На другия ден всички се чувствахме страшно виновни, дали защото бяхме прекалили със солената шега и наивитета или може би си спомняхме, че всеки от нас в даден момент е изпадал в

подобно конфузно положение. Тогава ни беше страшно мъчно и неудобно за доброто циганче, което след това се сви не само в себе си, но в салета идваше да се храни, когато всички бяха привършили и след вахта веднага се прибираше в кабината си. После като се върнахме в България, слезе от нашия кораб и никой не разбра дали се е качил на някой друг кораб или се е върнал в селото си пак като тракторист.

– Това сме ние хората – каза шефът и тръгвайки си, ни остави със собствените ни доста пообъркани мисли.

А СТИГА, БЕ!

Както всички кораби, които са се запътили за някое от хилядите пристанища по световния океан, накъсо казано, чак на другия край на света, значи дълго време и този кораб ще се движи само по вода. Така и сега, машината върти огромния винт и цялата палуба, унесена в своите си мисли, леко потрепва от вибрациите.

Домакинът на кораба, се появи от единия канижел (коридор), огледа, критично небето, по което летяха доста облаци, като скриваха слънцето, което като че ли се бореше с тях, мъчейки се да огрее и без това светналия океан. Домакинът направи десетина крачки, опря се на фашборда (борда на кораба) и замислено се загледа в спокойния океан, като от време на време подръпваше от цигарата си. Не след много шеф-механикът, излизайки от същия канижел, го видя, постоя малко на входа, като че ли обмисляше да отиде ли при него и после, премествайки клечката за зъби, която придържаше в единия край на устата си, внезапно сякаш, без да взема решение, се запъти към подпрелия се на планцера домакин. Почти безшумно се приближи до него.

– Как е, другарю подполковник?

Домакинът се обърна, изваден от унеса си, премигна с очи, сякаш да изтрие мечтите си, кимна на шефа и каза:

– Доволен ли сте от кюфтетата?

*коридор

**борда на кораба

– А бе да! Напълних търбуха, нали това е трудът на домакинската команда. Ти си отскоро домакин, но трябва да знаеш, че най-голямото шоу на корабите е „манджата“.

Всеки от двете команди – палубна и машинна – има право да е недоволен от работата на домакинската команда. А ако корабът е ръждясал или е объркал курса, или по недоглеждане несмазван навреме, поради което е станала авария, и корабът е спрял наред океана, тогава домакинската команда си мълчи и няма право да гъкне, а да чака с готовата манджа!

– Прав си, ама този Жоро – готвачът, вече омръзна на екипажа, че и на мене. Навикнахме му на десетте вида манджи. Не знам как е на другите кораби, но...

– Е-е, корабен готвач е! Ако е готвач от класа, ще бъде или на Златните пясъци или в някой друг първокласен ресторант.

– Ами така е. Ако е готвач от класа – на корабите ли ще дойде? – засмива се. – Ами гледай и себе си! Ти къде си учил за домакин? В милицията ли? А, извинявай, там домакините не са подполковници, доколкото знам.

– Е, така е! Прав си. Ама няма как. И аз съм тръгнал, за да се снабдя с някакви гуми за колата, да се изфукам сред колегите си от МВР, какво съм си донесъл. Добре, тръгнали сме да плаваме, да вършим някаква работа, ама всичките ми подчинени са – вземи единия, блъсни другия! Ами вземи помощник готвача. Колко пъти забравя да сложи сол в хляба! После казва: „Този път ви направих одески хляб!“. Колко пъти го е оставял суров или прегорял – да не говорим за това! Ама след работа следобед никога не забравя да надига бутилката и като я преполови, крещи: „Който има крава, пие мляко, който няма – пие плодова!“. Ако зависи от мене, всичките ще ги изритам!

– Защо бе, другарю подполковник?

– Защо ли! Защото са скарани с реда и дисциплината. На! Да вземем този Георги, втория камериер, каква клюнка е да знаеш.

– Клюбка ли, какво ще рече това?

– Ами познавам го от две години.

– От две години ли?

– Ходеше из Варна с една дълга коса.
– Ами че да си ходи, какво пък толкова?
– Ще ходи! Къде се намира той – в Англия или в България? Хайде де! Колкото пъти ме видеше, отдалече бягаше. Да, ама веднъж и двамата се засякохме пред българо-съветското дружество. Аз само вдигнах ръка и той замръзна на място. „Чакай!“ – казах аз и извадих от джоба си машинката за стригане. И докато се усети, направих една пътечка до средата на главата му.
– А стига, бе! Как така ще го острижеш? Че ти нали беше голям чин от милицията, не си бръснар, я!
– Бръснар-мръснар, няма! Много ги мразех тези дългокосите. Аз да ти кажа, винаги ходех с машинката в джоба. Мама им мръсна и битълси такива!
– Че те, битълсите, с дълги коси ли са?
– Няма значение, това е западно влияние! Та този Гошо така го остригах.
– Е, после? Той какво?
– После ли? Усмихна се, каза „тенкю“, след което извади от джоба на панталона си едно най-обикновено таке, сложи го, скри пътечката на главата си и след миг се скри между сеирджиите, които ни бяха наобиколили и – верицата им мръсна! – така се разсмяха, а един извика: „Ей, че невъзпитана младеж и бакшиш не даде! Хайде, иди, че ги стрижи!“ . Страшно много се ядосах тогава.
– Как няма да се ядосаш? Та те така са те избудалкали!
– „Аз ще те пипна“ казах си на ум тогава, целият треперящ.
– Е, пипна ли го?
– Не го видях втори път. А сега като се пенсионирах, тръгнах да плавам.
– Това поне при вас става много лесно.
– Направих един-два курса по съветската линия, до Иличовск и другите пристанища по Черноморието. Накупих малко руска електротехника и реших, че няма смисъл да си губя времето, ами да взема да се намърдам на западната, че там, както казват моряците, е по-голяма авантата. И ето ме сега, на първи рейс на кораба „Раковски“. Така се събрахме със стария ми познат Гошо. Е, единият от старите стригани, когото съм запомнил.

– А стига, бе! Как са му дали задгранично на тоз „битълс“?

– А, бе, мръсното му копеле, имало си връзки!

– А стига, бе!

– Стига, не стига – това си е! Имал си значи, братовчед в милицията – някой от моите подчинени. Как не съм знаел! Щеше да гледа корабите от вълнолома! Нали знаеш, че най-много от нас зависи кой да получи задгранично и кой да плава. Такива гнильочи, гдето може да останат на някое капиталистическо пристанище – но пасаран!

– Ама сега, струва ми се, не е нито от битълсите, нито от хипитата – направо наше момче!

– Така е, сигурно братовчед му е чел конско евангелие. – замисли се домакинът. – Че какво ли е работил по-рано? Не вярвам да е бил сервитър.

– Какъв сервитър! Таксиметров шофьор. Разбра ли?

– Така ли?

– Откъде ти дойде на ум, че на корабите може да има сервитър-професионалист? Значи какво излиза? Вие давате задграничните, а на истинските сервитъри им нямате доверие и не ги пускате!

– А бе, как да им имаме доверие? Туй бармани, келнери, готвачи – ако са добри, ще се качат на кораб само и само да избягат!

– Знам, така мислите!

– Не мислим. Ами така е!

– Значи, затова тука и готвачите ни знаят само три вида чорби, кюфтета, боб и...

– Няма „и“! Ясно ли е? Затова нямаме добри готвачи в БЕМЕФЕ-то!

– Знам! Много добре ми е известно. Ама съм навикнал. Вече двадесет години им ям буламачите.

Домакинът – о.з. подполковник от МВР, се загледа в бързо бягащата назад вода, почеса се по голото си теме, изгледа шеф-механика и каза:

– Това е нищо. Ами този старши камериерът, гдето ви сервира само на офицерската столова – той пък да знаеш каква история има, ще си умреш!

– Да не си го бръснал и него? – избудалка го шеф-

механикът.

– Аз не бръсна бе, само стрижа! А иначе не съм го и срещал.

– Той да не е дошел с парашут отгоре? Знам двама-трима домакини – чисти софийнци, неподушвали море, които се качиха, направиха по два-три рейса, и като си накупиха по една трошка от Запада и хопа – отново се върнаха в София, да си оправят колите.

– Не, този е варненец, артист.

– А стига, бе!

– От кукления театър!

– Нищо не разбирам – почти изрева механикът.

– А-а, тя е интересна неговата история.

– Интересна, казваш. Разказвай де!

– Отишел нашият другар, артистът, де, в Белия дом.

Нали така казвате на сградата на БЕМЕФЕ-то?

– Е?

– Отишел за втори път, след като подал заявление и разбрал, че нищо няма да стане, се грабнал – право в коридора на дирекцията, въртял се и чакал...

– Кого чакал, директора ли?

– Чакай де!

– И аз ли да чакам? Добре, карай нататък!

– И както си чакал, видял, че секретарката излязла през вратата. И като забелязал, че тя влязла в друга врата, взел, че се вмъкнал право при директора.

– А стига бе, ти от къде знаеш всичко това?

– Той, артистът ми го разказа. Нали знае малко английски, че по пристанищата ходихме заедно. Вземах го за преводач, та станяхме малко по-близки.

– Чакай сега, добре, и после? Какво станало като отишел при главния?

– Ами влязъл. Поздравил учтиво. А бе, културен човек, артист! И когато началникът се обърнал към него с думите „Кажете!“, нашият човек казал: „Дойдох да постъпя на работа при вас в БЕМЕФЕ-то“. „Е, като какъв искате да работите?“ – запитал директорът. Моят човек мигновено отвърнал: „Като капитан!“. „Вие Морско училище сте завършили, нали?“ – казал главният. Нашият човек го изгледал учудено и отвърнал: „Не, никакво

морско училище не съм завършвал, защото не съм го почвал!“. Директорът погледнал учудено посетителя и промълвил: „Е, добре, какво сте завършили? Какво работите, каква ви е професията?“. Нашият човек се опрял на бюрото, надвесил се над началника и казал: „Аз съм артист – актьор от Кукления театър, Варна“. Как е реагирал началникът, не знам, но според, както ми е разказвал артистът, той не го изгонил веднага, а казал: „Но тука не е театър!“. И двамата се разсмели, а нашият го контрирал: „Да! Не е театър, но аз имам един много добър приятел Янчо, механик е, та той разказва, че вече БЕМЕФЕ-то е станало голям цирк. Та, и в цирка, и в театъра – все артисти играят. Значи аз бих могъл и тука да играя. Тоест искам да кажа, да работя като камериер или иначе казано, да изиграя ролята на камериер!“. „Не може“ – отсякъл началникът. А артистът продължил: „Аз не искам да стана домакин, защото не съм от милицията. И въобще знам, че не може. Знам, че навсякъде става с връзки. Та като казах «с връзки», аз тука в БЕМЕФЕ-то си нямам никакви. Та много Ви моля! Ще Ви е обидно ли да ми станете «връзката» и да бъда назначен?“.

В този момент влязла секретарката, директорът посочил неканения и казал: „Привършихме с другаря, посочете му изхода“. Много ядосан, нашият камериер изгледал началника и сякаш изигравал ролята на цар Симеон пред стените на Константинопол, доста язвително и със самочувствие казал: „Когато дойда следващия път, секретарката Ви сама ще ми отвори вратата, а Вие ще станете да ме посрещнете и ще поднесете заповедта за главната ми роля като старши камериер!“.

– А стига, бе! Е, така ли станало, кажи де?

– Чакай, не бързай!

Домакинът пое цигара от кутията на шеф-механика, вторачил се за миг в далечината, където небето и океанът се сливат.

– Хайде, довършавай историята! – нетърпеливо го подкани шеф-механикът.

– А, да де!

Домакинът разбра, че е създал интерес у събеседника си, смукна от току-що запалената цигара и продължи:

– А бе, този нашият, извадил страшна връзка! Имал си един братовчед в Политбюро ли, в Централния комитет ли, не помня точно.

– Е, после какво станало?

– Отишел артистът, примолил му се, но той не бил много съгласен. Артистът обаче, настоявал: „Първо – казал той, – аз не искам да ме направиш директор на някой театър, което ще е много лесно за тебе. Не искам като парашутист да кацна на някое отговорно място. Просто искам да ме свалиш по-долу, не искам да стана домакин, защото не мога да крада. Искам само да си мръднеш малкия пръст, за да ме назначат за камериер“. Размислил се братовчед му, що се размислил и казал: „Добре! Но после отново ще се върнеш пак в театъра!“ А нашият, мигновено му отвърнал „Разбира се! Аз съм се интересувал и съм питал лично Райна Джурова от Комитета. Тя ми каза, че съм имал право най-много три години да отсъствам от театъра, иначе ще е много трудно завръщането ми“. След като чул това, Големият Братовчед се обърнал към секретаря си и казал: „Караиванов, я се свържи там, ти знаеш с кого! А ние с братовчедата ще чакаме да ни съобщиш номера на заповедта, с която той е назначен. Хайде, аз съм сигурен, че няма много да чакаме!“ . Не се минало много и нашият човек взел листчето с написания номер на заповедта за назначението му, взел самолета и на другият ден...

– А стига бе, толкова бързо ли станало?

– Така е, и аз да имах братовчед в Политбюро, генерал щях да стана!

– И нямаше да стрижеш главите на хипитата във Варна, а щеше да се возиш с „Чайка“ из софийските улици.

– Чакай да ти кажа финала!

– Е, той е много ясен. Тръгнал да плава и се качил на този кораб.

– Така, ама най-напред отишел в БЕМЕФЕ-то. Отворил вратата на секретарката и казал: „Аз съм артистът от Кукления театър!“

– Ама той наистина бил много нахакан! – реагира шеф-механикът.

– Чакай, не бързай като теле пред майка си. Секретарката кокетливо му подаде ръка, усмихнала се и на ум си помислила: „Този артист дали няма да ми изиграе някой мизансцен, че да ме духнат и мене заедно с началника?“. „О-о, ние Ви чакаме, заповядайте, другарю – отворила вратата и каза на шефа си: „Дошел е артистът от Кукления театър“. Директорът станал, усмихнал се приятелски и подал ръка.

– Как няма да подаде, от Це Ка го пращат!

– От Це Ка, я! После казал: „Ето Ви назначението! Ама защо трябваше да летите до София? Ако бях разбрал, че сериозно желаете да плавате, веднага бих Ви назначил.

А нашият артист казал:

– Оставете това. Но както казах, Вие сега наистина станяхте и ме посрещнахте, от което разбрах, че сте много културен и сте напълно подходящ за длъжността си.

Двамата се разсмели и като добри познати изпили по чаша кафе, поднесено от секретарката и се разделили, с едната мисъл на ума: никога повече да не се срещат!

ПИСМО ОТ АНГЛИЯ

И така отново на път! На път за Англия. Вчера напуснахме заснежената и, цяла в поледица, Варна, а вече се провираме през Дарданелите и през гъстата мъгла, завила с влажната си пелена европейския и малоазиатски бряг. С пълен напред, като че ли без да си поеме дъх, на пълни обороти, машината е развъртяла огромния винт и корабът се носи устремено напред, оставяйки зад себе си млечнобялата лента на изминатия път.

Навлизаме в Средиземно море и промъквайки се между гръцките острови, корабът леко се люлее по вълните, които са се накъдрили, ухажвани от вятъра.

Матапан – малкият Бискай, го наричат моряците и всички по-малки кораби винаги се интересуват от настроението му. А нашият е голям – „Перелик“, 13000–

тонен... Сутринта радистът донесе диагнозата му: „Нервни кризи, вълна 7–8 бала, тръпки по тялото на целият Матапан, примесени с насрещен вятър, дъжд, при това мокър, както казват моряците. Толкова мокър, че пробива през непромокаемите мушамы и добиваш чувството, че си с мокър потник“. И ето го истинският Матапан, простиращ се от най-южната точка на Гърция до Сицилия... Бакът* страшно се повдига, измества се вляво и в следния миг, като че ли старейки се да се върне на място, прави несполучлив опит и „нервиран“ от страшно свирещия вятър, целият се завира в насрещната голяма вълна, която със самочувствието на победител се нахвърля върху него, готова да го разкъса, да го погълне, но samozабравила се, откъсната от морето, тя се разпръсква по цялата палуба на милиарди бели капки, на въздушни мехурчета, които, пукайки се по прясно боядисаните хамбари**, шумят с агонията на феникс. Водата мигновено се отцежда в морето и пак става вълна. Стотици вълни, хиляди вълни. Носът е вдигнат отново, за да посрещне следващото нападение. Огромна вълна, същинска китайска стена, изведнаж се изпречва, но този път като с нож или като с огромен циркуляр, тя се разсича на две от носа на кораба и изтървала първата възможност, нервно се нахвърля върху двата борда, опитва се да прескочи фалшбордовете, но не постигайки нищо, налита върху винта, който като огромна машина за разбиване на белтък, в миг я обръща на млечнобяла кипяща пяна.

~~~

Горе на мостика два чифта зачервени очи са вперени в надвисналите мрачни облаци, скъсили хоризонта на половин миля. Из кабината всичко се върти с пируетите на цял балетен конкурс, или подскача като цирков артист на манежа от някое гала представление. Вълната все повече и повече се „вдига“. Недоспали, уморени, с наболели от блъскането тела, ние полека се приближаваме до Сицилия...

Етна! Вечерно време се вижда огънчето на голямата му лула, а през деня, пушекът, наподобяващ огромна

*предната част на кораба, носът

**дълбоките складове

атомна гъба, е застинал над него. И така, тази вечер ще спим „като в легло“. Никой дявол няма да те премята, да те принуждава да заемаш най-различни неудобни пози, за да не се въртиш в леглото.

Аугуста, Сицилия. Хората са тръгнали по ризи, по сака, по пуловери, даже по фанелки – от тези тънките, от изкуствен материал, по които ние българите, страшно си „падаме“, а тук ги носят чираците или... Отбиваме се в първия отворен магазин. По лавиците разхвърляни, наредени, наблъскани всички, тези вносни за нас боклуци. Шушляци, моля, шушлеци! Но те не „вървят“ у нас!...

– Гондоли, моля, вземете си гондоли.

Пеещи гондоли, въртящи се гондоли – с танцорка, с гребец! Сто грама пластмаса, набързо боядисани прозорчета, линии, шарки, нескопосано ушити перденца – всичкото в голяма картонена кутия.

– 5000 лирети! Почти без пари! Само за вас! – уверяват мръсните зъби на усмихващия се продавач, който вече е завил кутията и я тика в ръцете ти.

– Скъпо! – мръщи се купувачът, представяйки си как ще постави гондолата между голямата бледорозова раковина от Куба и кокосовия орех от Индонезия.

~~~

– Чудесна е! – казват всички наоколо.

Леля Юлия с нескрита завист слуша мелодията на известна италианска песничка и въздиша:

– Ах, пък нашият зет нищо не носи. Всичко пропива! Блазе ти, Марче, блазе ти. Това се казва късмет, това се казва мъж!

Малкото Кате подскача от радост, мъчейки се да влезе в ритъма на мелодията: „Пък балелината все се вълти!“

~~~

– Последно, 4000 лирети! Днес е празник, може и да не се спечели!

Поглеждам купувача, който стиска в ръцете си една банкнота от 10000 лирети, а преди това приказвахме, че трябва да купи на жена си комплектче, от тези, които ги

носят обикновените моряшки жени.

Италианецът натиска продълговатата кутия в корема на жертвата си. Не, това още не е жертва! „Ах, защо тази кутия не е меч! За един път този булгаро ще го прониза и ще му лапна лиретите!“ – сега той повдига кутията и я насочва към очите на купувача.

– Мама миа, 3500 лирети и нито една по-долу! Петстотин лирети губя. Господ да ми е на помощ!

– Трее миле и финито! – мъчи се да говори италиански жертвата.

Продавачът посяга, грабва от още неразтворената и потна ръка банкнотата и я скрива в чекмеджето. В следния миг законният собственик на една нова пееща италианска гондола прибира от масата рестото.

Чао! Чао, Аугуста! Чао на чистите тесни улички, на плоските и бели покриви на палмите в малката градска градина, където край двете стрелбища с усмихващите се бамбини, всеки може да си купи печено тиквено семе от малката барака на леля Мария. Чао на веселите дългокоси момчета, лудо препускащи своите мотопеди. Чао, две нощи спокоен сън!

Вълната все още не е утихнала, само малко е „паднала“. Един голям „мъртвак*“, дебел и мазен“ ни удря встриани. От това корабът бавно и тежко се накланя ту на левия, ту на десния си борд. И ако човек не стъпва както трябва, и ако при вървенето не се придържа, може да се почувства в „безтегловно“ състояние и с една малко непридвидена крачка да „залепне“ за една от стените на канижела или салета**.

А пък обедите в такова време сякаш се изпълняват в някой цирк. Всеки един от моряците може бъде признат за отличен акробат. И така, представете си – поемате супената чиния от ръката на камериера и заставате така, както при първото гимнастическо положение от някоя утринна физзарядка. Държейки с една ръка супата, длъжен сте през цялото време на яденето да пазите баланс – всяка ваша грешка се отчита върху бялата покривка или върху панталона ви. „Наздраве!“

Обядът свършва на две, на три. Всеки свободен от

*вълна без гребен

**столовата

вахта е в „талаша“ – това е моряшкото галено име на леглото. Този път люлеенето е за предпочитане, но въпреки всичко „залостването“ на леглото е задължителна мярка, иначе от големия крен*, падането ти не е изключено.

Надвечер морето отново се намръщва. Вятърът, спрял за няколко часа, отново се появява на хоризонта и със своята въздушна щека започва да играе бiliarд с облаците. Не се минават и няколко часа, и ние отново сме в силно разпененото море. Отстрани бие големият мъртвак, а отпред – доста бързите, с още неопределена посока, неизявени напълно ветрови вълни. След малко навлизаме в истинското царство на дяволите. Корабът подскача, клати се, вълните го блъскат от всички страни. Ту носът излиза над вълните, ту – кърмата. Винтът, в един миг освободен от съпротивата на водата, внезапно бръмва така, че целият кораб се разтриса като магарешка талига по търновски калдаръм. И въпреки че всичко е закрепено и вързано, отново трябва да се претяга, да се преглежда. Вече три дни се движими със 7—8 мили в час вместо с нормалните 13—14. От лявата страна е африканският бряг. Не смеем да излезем без работа на палубата. От силния вятър тя е станала страшно неприветлива... След храна двама-трима стоим в салета и гледаме през влажните филистрини към очертаанията на брега. Към нас се приближава един от мотористите, който току-що се е освободил от вахта, и треперейки, звучно протраква със зъби:

– Горките маймуни ще измръзнат от студ в тази зима!

И отново дъжд...

Вече цяла седмица капитанът не е слязъл от мостика. Помощник-капитаните се сменяват – ей, така – привърши му вахтата и отива да спи, да играе карти, а капитанът стои и гледа напред. По някой път прескача до щурманската рупка да легне на леглото за час-два и отново се надвесва над картата. 30 години по море, в служба на Нептун – гдето се казва, ако грабне руля*, със завързани очи може да ви отведе, на която точка от земното кълбо искате. Но той не държи руля. Там е руле-

*наклонът на кораба

**кормилото на кораба

вият. Един младеж с преждевременно побелели коси. Едни очи, които гледат ту жирокомпаса, ту магнитния компас. Или напред, докдето погледът стига, а той стига до бака, до разбиващите се в носа вълни, дори и там не може да се види. Нощ е! Всичко спи. Само мостикът и машината са на пост. Очите се премрежват. По някой път и три кафетата да изпиеш, пак се затварят, но рулят не се изпуска. Киро го стиска и отново вперва очи напред.

~~~

Обичаш ли ме? Тя се навежда, целува го по устните, косите и къдравите прекрасни коси на любимата го гаят по лицето. Устните ѝ парят, той повдига ръка и я милва по главата.

~~~

„Два градуса си вляво! – сепва го гласът на капитана, който заедно с дежурния помощник-капитан не откъсва очи от радара в черната непрогледна нощ. Киро моментално оправя руля.

На сутринта се събуждаме в пълна тишина. Отново корабът е добил приятен вид. Скрили сме се пред град Алжир, стоим на рейд и чакаме хубаво време. Капитанът е решил, че няма никакъв, смисъл да рискуваме. Вчера в 6 часа сутринта минавахме край Алжир. Цял ден – 24 часа, щурмувахме срещу зверския пристъп на вълните и беснеещия вятър. През нощта – за четири часа, след обръщане на курса, отново се върнахме назад. Два дена стоене на рейда! Два дена гледахме отдалеч високите здания, пристанището и бясно движещите се коли по крайбрежния булевард. Десет дена откакто вираехме* котвата и още не сме стигнали до Гибралтар. Намръщен, палубният боцман е застанал пред отворената врата на един от канижелите и гледа как разиграните вълни всеки миг сменят причудливите форми на своя танц.

Зима е – знае се кога ще тръгнем, но не се знае кога ще пристигнем. Аз стоя изправен до него, гледам небръснатото му лице, големите отдавна поизбелели и опушени от тютюневия дим мустаци и се мъча да кажа

*вдигахме котвата

нещо, а мисълта ми се рее някъде из Варна, блъска се в пътната прата, шари из стаите и все не може да намери някого.

„Какво ли правят сега в къщи?“ Интересни хора сме ние, моряците! Като се отделим за известно време от семейството си, все за него мислим, а останем ли повече от десет-петнадесет дена в къщи, ставаме непоносими – нервничим, караме се за нищо и с нетърпение чакаме мига, когато отново се завърти винтът.

Скалата! Така я наричат моряците. Да, това наистина е една скала – бившето могъщество на британската империя в Средиземно море. Една скала, десетина маймуни, няколко посадени палми и магазини... По тесните улички непрекъснато – военни джипове, по небето – реактивни самолети! Но какво става тук? Гибралтар английска база ли е или не? Къде отиде британското могъщество? Вървим и за кой ли път четем надписите на магазините: „Универмаг“, „Аврора“ – на чист славянски език написани. Дружба, мир или бизнес? Това могат да ни кажат практичните араби и индийци, които още от вратата ни канят, говорейки някаква смесица от руско-български. Да си тръгваме, нали няма какво да правим повече! Ако става дума за разглеждане на Гибралтар, това може да стори всеки, който разполага с не повече от три изгледа. Маймуна, палма и скала или скала, маймуна, палма – трите основни, най-важни компоненти на всяка картичка от Гибралтар.

Довиждане, Гибралтар. Довиждане, Маноло! Е, какво си купихме за спомен, за подаръци? Аха, да – палта от шушляков плат, с късащи се копчета и с лесно разпарящи се шевове. Химикалката ли ви се повреди? Е, нищо, тя е от евтините, четири цвята, петнадесет парчета за една лира. Не стават за писане, но за подаръци са идеални.

Идеално време, ако така преминем Биская! „Чукни на дърво!“ – чувам до себе си глас. А наоколо, на палубата – само желязо! Тогава и двамата с третия камериер си почукваме с пръст главите. Та има ли нещо по-дървено в този момент от тях! Двамата се засмиваме и несъзнателно

се обръщаме назад към оставащото в далечината все по-малко и по-малко „британско могъщество“.

Какво пак? Нещо „счупихме“* курса. От толкова малко ли? Да, и веднага ни удари на борд. Пак вълни. Огромни, широки, високи, пенести, гривести. Колко ли определения може да измисли някой поет за тях? Завиждаме на поетите. Не, извинете, да не си помислите, че искаме да ставаме поети? Ами тогава кой ще кара тези огромни туловища, тези късове „родина“ по целия свят. Моряци сме и такива искаме да си останем до края на живота, даже ако може поне още пет години повече. А вълните ги мерим на око. Ето например, сега Бискайя е дигнал една вълна 8—10 бала. Метеорологическата служба предупреждава: „Всички кораби, които...“

Тихо е! За първи път е толкова тихо, че човек може и страх да го хване. Пресичаме Ламанш. Слънцето като кръгло джобно огледалце „със секс на гърба“, едвам се провира между облаците. Отново над кърмата се вият неразделните ни придружители – чайките. Чакаат полагаемите им се отпадъци от кухнята.

Тази вечер отново всички са в бодро настроение. Нервите и лошите чувства са напуснали очите и бръчките край тях, за да дадат място на усмивките. Даже бай Георги, майстор-готвачът, е сменил белите си работни дрехи и играе с настървение шах с втория механик. Винаги след вечеря моряшкият салет се превръща в моряшки клуб.

Митълсброу! Магазини, стоки, цени. Добрата стара Англия и вечната ѝ любов със стария Гълфстрийм. Февруари е, а никъде няма сняг. Добре, че няма – иначе тези смели мини-жупи...

Двуетажният автобус застава пред нас и ние, влизайки си купуваме билети от шофьора. След десетина спирки колата ни изсипва на един от центровете. По улиците – чисто, в кината – мръсно! Е, не напълно, но...

~~~

Юлий Цезар, промушен от няколко ножа, се залюлява, устата му се пълни с кръв, която страшно красиво се

червенео на екрана. Очите му се присвиват от болката, той прави две крачки напред, но тук ги посреща още един кинжал: „И ти ли, Бруте, сине мой?“

~~~

Екранът изгасва, за да даде място на осветения салон, на петте продавачки, понесли пред себе си табли, пълни със сладолед, бонбони, пуканки и шоколади. И изведнаж всичко живо започва да дъвчи, да шуми и да хвърля книжките (т. е. хартийките) и картонените кофички от сладоледа по пода. И така – докато продавачките си продадат всичко.

~~~

Писмото е готово. Ще стигне ли до получателя? За отговор не чакам. Освен радиограмите. Писмата са единствената връзка с любимата, със семейството. Колко много преживяваме без тях и колко малко споделяме! Белият плик е надписан. България...

~~~

– О-о, ю ар фром Бългeрия?
– Йес – младата и хубава щандистка от големия кооперативен магазин ни гледа с възторг. Очите ѝ не могат да скрият радостта, че вижда хора от България. Тя иска да ни каже нещо, тя ни казва, говори бързо, а ние се усмихваме виновно, че разбираме само наполовина от всичко казано. Някаква нейна роднина била в България. Открила България, някакъв райски кът... Пак иска да отиде, много пъти иска... и тя иска България, Бляк Сий* ... Вие сте щастливи, българи! Тя завива покупката. Гудбай, много поздрави на вашата вери съншайн кьнтри. Аз ще спестявам, искам да видя тази прекрасна страна!

~~~

Стачка! Пак ли? Да, на пощенските служители!
Пускам плика във външния джоб на сакото. Прощавайте, ще ви го изпратя от следващото пристанище, а може да го донеса, като се завърна в България.

*Черно море

В БОМБАЙ И ОБРАТНО

(разказът на старши камериера)

Индия! Бомбай! Ей, голяма работа е това морякът! Корабът си потегля от Варна или Бургас, блъска се по морета и океани, а морякът си върши работата, за която е подал заявление. И ето, след известно време – бряг. На друг кей е опрял борд корабът, а ти само слез по трапа* и ще се намериш на някоя далечна точка от земното кълбо.

Индия, Бомбай. Най-сетне една от мечтите ми се сбъдна. Започнах да не съжалявам вече, че няма да стигнем до Япония. Сега двамата с доктора се разхождаме из Бомбай. На-всякъде индийки, индийци, индийчета и само ние двамата не сме отгук, както се казва „бели хора“. Вървим и гледаме – това е Бомбай! Не е там някое малко и неизвестно пристанище, на което се спираме понякога да вземем малко товар.

Докторът и аз сме за пръв път в Индия, в Бомбай. Вървим и гледаме. Не гледаме, ами направо зяпаме! Ето ги и свещените крави. Вярно, не са цяло стадо, както някой би си представил. Срещат се тук-таме из улиците. Ето например тази, която е легнала напреки на пътя! Всички я заобикалят. Даже леките коли и автобусите – с дървени седалки и без прозорци (заради горещината!), внимателно се изкачват на тротоара. Легнало си добичето, гледа добродушно наоколо, преживя и никак не се „притеснява“. Добре си спомням как на един малък пазар такава една свещена „побратима“ се беше доближила до зарзаватчйска сергия и спокойно си хрупкаше от стоката: краставици, тиквички, салати и някакъв друг зеленчук, а продавачът, заобикаляйки лакомата уста на кравата, без да я пъди или дори да я избутва, бързаше да прибере, колкото се може повече от стоката си, за да я сложи в някакви касетки, които стояха почти под сергията. Между впрочем, кравата спокойно си изяде това, което успя, завъртя главата си към другите сергии и се запъти надолу. След малко, уверил се, че кравата няма да се върне, зарзаватчията отново започна да подрежда стоката си. Никой от хората наоколо не реагира на тази сцена. Ве-

*стълбата на кораба

роятно за тях това си беше напълно нормално. Двамата с доктора доста дълго обикаляхме из големия град, докато случайно се озовахме пред един киносалон. Застанахме да погледаме малко огромните плакати с рекламата на филма и просто неусетно се намерихме в огромното фоайе пред касата. В този момент забелязах, че то беше пълно с дечурлиги и младежи, които гледаха картините и високо си разказваха сцени от филма, както правят нашите цигани. Явно едните от тях, които вече са гледали филма, обясняваха на другите.

В този момент забелязах един индиец на средна възраст, нарамил дисаги, държейки в едната си ръка плетена от бамбукови пръчки кръгла кутия. Обикновено в такава кутия се намираше по една кобра. Забелязах, че и докторът е вперил поглед в човека с кобрите.

– Знаеш ли, – казах аз, като без да искам се мъчех да надвикам хлапетата – ако си купя една кобра и я продам в зоокъта във Варна, сума ти пари може да изкарам!

И двамата се разсмяхме на това интересно и неосъществено впоследствие мое желание. Изведнаж индийчетата, които отначало много, много не ни обръщаха внимание, чувайки гласа ми и интересния за тях говор, от който разбраха само думата „кобра“, се обърнаха като по команда към нас. Онзи с кобрите направо се приближи с единствената мисъл да спечели нещо от тези белите. Двамата с доктора поискахме да се измъкнем, но бяхме обградени плътно от зяпачите. Вероятно, ние българите и по това приличахме на индийците, че появи ли се нещо интересно, зяпачите изведнаж стават много. Кой ме дявол караше да покажа кутията: „Дис ист кобра, иес“?? В следния миг кобраджията отвори кутията с кобрата: „Иес, сър“ и я поднесе на око тридесетина сантиметра пред очите ми. Кобрата изведнаж изскочи, като че ли беше на пружина. Е, може и да не е било така, но както казват „на страха очите са големи“. Кобрата леко се поклащаше, вперила в мене поглед, сякаш искаше да ме хипнотизира. А аз, горкият, като че ли наистина за миг се почувствах хипнотизиран. Вдървен и изтръпнал, не смеех да помръдна. От къде да го зная този индиец, дали няма да я хвърли върху ми. А той също следеше кобрата и моята

реакция, като леко поклащаше кутията, от което и тя като че ли изпълняваше някакъв танц. Тези пет-десет секунди ми се видяха страшно дълги. Събирайки си ума полека и то с много кураж, постъпих, както се казва, „мечка страх, мен – не страх“, продължавайки да гледам кобрата, все още жив, старайки си да не помръдвам с устни, казах: „Тенк ю!“. Кобрадгията кимна с глава и мигновено, слагайки капака прибра кобрата. Отново видях, че наоколо има хора. Те се разприказваха и почти едновременно изръкопляскаха на този „белия“, който не се изплаши много и не избяга от кобрата. Вече доста поуспокоен, като артист след минала успешно премиера, бръкнах в джоба на панталона си, извадих няколко рупии и без да поглеждам ги дадох на индиеца. Той мигновено прибра рупиите и се поклонил с уважителен поклон. В този миг се почувствах като „Бай Ганьо в банята“, с тази разлика, че там никой не му беше ръкопляскал. И докато си мислих така ли е или не, докторът се обърна към мен и каза:

– Ти много добре знаеш, че на кобрите им вадят отровата, но въпреки това малко прижълтя.

Какво да му разправам, че много се изплаших, че така да се каже си глътнах езика, ли?

– Да, стреснах се, но се успокоих. Нали лекар е с мене, въпреки че е рентгенолог.

Двамата се позасмяхме и продължихме по улиците на индийския град. Докато вървахме, се позамислих. Та аз тогава въобще не се бях сетил за отровата и че моето геройство се дължеше повече на уплахата, ама пък защо да се излагам като му призная!

Като се върнахме на кораба, при капитана имаше някакъв индиец, който преговаряше с него. Аз им направих по едно кафе, налях им по един коняк и много-много не му обърнах внимание. Когато след около половин час капитанът остана сам, той се обърна към мене.

– Старши, ти имаш ли сега петстотин долара? – запита ме капитанът.

Аз се усмихнах и казах:

– Толкова малко нямам!

Беруненко (така се казваше капитанът) каза:

– И аз нямам. Ако бих имал, бих дал на този търговски представител – да напълни кораба със стока и България да вземе двадесет хиляди долара.

И така, с малко стока и празни трюмове, ние поехме обратно за дома. Както разбрахме, още същия ден преди тръгването, един гръцки кораб взел товара и го понесъл за Европа. Връщайки се шест месеца по-късно, след като заобиколихме отново Западна Африка (Суецкият канал все още беше затворен), ние навлязохме в Средиземно море. Но нали и тука беше лято, хладина все още не се чувстваше... Беше обяд, целият команден състав, с изключение на вахтените, беше в салета. Аз, поемайки коронния номер „супа топчета“ от втория камериер Илия, я разнасях по масите. На кораба си има правилник – най-напред на капитана, после на помполита, на шеф-механика, на помощник-капитаните и т. н.

Изведнаж докторът, който все още чакаше реда си, непривично за този момент се обърна към мене и доста силно каза:

– Старши! – той така ми викаше служебно, защото бях старши камериер, а като сме си само двамата, ми викаше по име. – Какво стана с онази кобра, гдето я купи от Бомбай? Жива ли е още, или вече си я хвърлил през борда?

Мигновено като по команда всички пуснаха лъжиците си, които изтракаха по чиниите и по масите и целият команден състав впери очи към мене... Аз от своя страна, погледнах доктора, който заговорнически продължаваше да държи затворено.

– Каква змия има на кораба? – попита Беруенко.

Вероятно сега е времето да ви кажа, че Беруенко беше съветски капитан от украински произход. По това време, поради липса на наши кадри или „чорт знае защо“, той плаваше на нашия кораб като БАРО-капитан.

– Невъзможно змия на кораб!

Въпреки украинското си произношение, той добре разбираше български и както казваше понякога: „говоря български по моряшки“.

Аз разбрах играта на доктора и реших да се включа в нея.

– Но другарю капитан... аз... – но капитанът ме претъсна:

– Ти за първи раз на кораб ли? Ти должен знаеш на кораб никаква змия, даже кобра! Остави всичко, остави храна и хвърли нея в море!

Сега докторът, продължавайки играта, се опита да ме „защити“:

– Другарю капитан, той имал някакъв гюм, бракуван, и го надупчил с гвоздеи, за да диша кобрата!

– Что е това „гюм“? – пресече го капитанът.

Сега всички просто забравиха за суната топчета и неспокойно подхвърляха по някоя дума. Аз стоях до шубера, откъдето поемах чиниите с яденето и тъкмо се канех да разваля играта, когато докторът каза:

– Старши, давай второто!

Но сирената изрева „тревога“. Всички скочиха към работните си места, въпреки че навсякъде има вахтени дежурни. Аз подадох второто и неизменния крем-десерт и хукнах към мостика. А там паника, страшна паника! Помощник-капитаните се въртят и гледат на всички страни. Аз като „човек на капитана“ се присъединих към групата. Още докато се качвах по трапа, видях, че около нас има доста военни кораби. Нашият кораб беше на „стоп-машина“. Всички на мостика спореха, говореха, разсъждаваха, от което ми стана ясно, че досега никой от тях не бе попадал в такава ситуация, даже и в морското училище не са разсъждавали как да постъпят. Само помполитът стоеше настрана и като си знаеше, че бъкел не разбира от кораби, с една клечка за зъби си чистеше „месото от топчетата“. Аз се приближих до него, в очакване да ми обърне внимание и въпреки че никак не му беше мястото на кораба, той си беше доста добър – простоватичък, на никого не се караше за нищо. Той казваше, че от Окръжния комитет на партията са го преместили тука, в БМФ –то, но зли езици, както винаги разправят, че направо са го изгонили, поради неспособността му да се справи със задачите. На кораба никой не го мразеше, защото никога не налагаше своето партийно мнение. Никаква работа не вършеше, но най-важното, че и на никого не се месеше. Беше на кораба нещо като

пасажер. Сега видях как постави клечката за зъби в пепелника и запалвайки цигара, разбра, че искам да му докладвам нещо и ме погледна, очаквайки въпроса.

– Защо спряхме, другарю помполит? – запитах глупаво.

Той показа с очи корабите и каза:

– Шести американски флот имат учение и сега всички умуваме как да продължим пътя, как да се измъкнем, като точно по курса са ни застанали два от тези най-големите, не им знам името.

Аз реших да си направя една шега, за да отmine напрежението, та казах на помполита, но доста силно, че и някой друг да чуе:

– Ей, оплескахме я сега, паднахме им в ръчичките – искам да кажа на мушката. Ами ако са насочили оръдията си към нас, другарю помполит?

Третият помощник-капитан ме погледна, усмихна се и ми намигна. Помполитът нищо не каза, той си я има тази практика: когато не знае какво да каже, си мълчи. Кой знае какво си мислеше човекът – дали за кораба или за хората. Та нали той отговаряше пред Окръжния комитет на партията на БКП за всички ни да се върнем живи и здрави и въпреки многото проверки (то, на хората имаш ли вяра!), никой да не избяга в капитализма, защото първият, който ще отговаря, сигурно ще е той. Сега го гледам, той пуши доста напрегнато. За първи път го виждам толкова разтревожен, тъй като го знам, как по цял ден играе табла с някой свободен от вахта и никога нищо не го тревожеше. Но аз, като някаква муха, отново му се заврях в лицето. Не го мразех този човек, но се чудех как може по цял ден да стои на кораба, нищо да не прави и на всичкото отгоре да си е добре.

– Какво ще стане, другарю помполит, ако ни потопят?

– Ще се извинят на правителството, ще платят кораба на държавата, те долари много имат – американци. Може и на роднините ни да дадат по някой „пробит долар“ и готово! Колко му е, грешки навсякъде стават. Къде другаде ще намерят истинска социалистическа мишена? Може бум и никой нищо ни видял, ни чул! Наскоро четох във вестник „Работническо дело“, че най-гадни в света

са американските военни лешояди. Право е, тези тука какво търсят, чак от оня край на света в Средиземно море?

Аз, така да се каже, бях се много разпалил във възможността да се изявя, че не усетих кога се намерих пред капитана и продължавайки, казах:

– Другарю капитан, нека радистът да се свърже по радиото с „Варна радио“ и да ни даде координатите.

Едва сега се загледах в капитана и видях, че цветът на неговото лице беше малко изменен. Той се обърна към мене и малко кисело каза:

– Старши, стига си говорил глупости!

Изведнаж над кораба и наоколо се появиха едни жълти хартиени листа, които вятърът пое и започна да ги разпилява из въздуха.

– Какви са тия бюлетини, американци ли ги хвърлят за пропаганда? – възнегодува Беруненко, като започна да се върти наоколо и да следи жълтите хвърчащи листи.

Сега помполитът се размърда и доста заканително проговори:

– Да не би някое „зрънце“ от нашия екипаж да се опитва да направи нещо против?

– Това е третият камериер, другарю капитан, – прекъснах помполита – изхвърля през филистрина кошчетата с употребената тоалетна хартия от моряшките тоалетни и средиземноморският вятър ги разпилява! – казах аз, гледайки твърдата форматна хартия, с която се снабдяваха не само корабите, но и всички.

– И той сега решил, когато сме в такава ситуация – ядоса се допълнително капитанът.

– Ами трети камериер, обслужващ само „ейхалето“*, какво ти разбира от ситуация и затова си върши работата човекът.

Изведнаж гървият помощник-капитан подскочи като ужилен, вдигна телефона и припряно заприказва:

– Ало, кърмата... кърмата! Има ли някой на кърмата?!

В следния миг се чу гласът на палубния боцман:

– Палубният боцман докладва: „Всичко е наред! Знамето ни на кърмата е пуснато до средата, поздравяваме военните кораби!“

*така се казва на моряшкия състав

– Браво! – радостно извика капитанът.

Всички въздъгнахме облекчено. Сега видяхме, че двата кораба, които бяха по курса ни, се раздвижиха и ние като по терлици с „бавно напред“ се промъкнахме доста близо между тях, гледайки с интерес въроръжението им.

– Ей, – каза третият капитан – и техните знамена на кърмата са спуснати. Американци, ама и те знаят морския закон!

– Кой ли го е писал този морски закон, ние или те? – запитах наивно аз.

– Никой не е седнал да го пише! – каза кърмчията Любо, който досега само слушаше и според ранга си мълчеше. – Той си е морски закон и затова всички кораби са длъжни да го спазват, а това е, че когато два кораба близо се разминават, длъжни са да спускат до половината националните си флагове за поздрав.

Аз отново се обърнах към помполита:

– Поздравяват ни, другарю помполит! Отървахме кожата, значи няма нищо страшно. Е, сега всички заповядайте в салета, да си изядете обяда, че бай Георги готвачът сигурно е готов и с вечерята...

След храна капитанът спешно ме извика в холната на апартамента си. Когато влязох, там беше и докторът. Дватамата се смееха, а аз стоях прав до вратата. Докторът каза:

– Това е Серьожа. Беше станало доста скучно на кораба, та аз реших да се разнообразим малко.

– Те и американци изгонили скука, ну както и да е! – каза капитанът, а после се обърна към мене и каза:

– Старши, я направи три кафета, че на нас двамата не ни се пие сами и ти както винаги будеш трети, ну „направи и три коняка!“

В ДОКОВАТА КАМЕРА

– Искаш ли да видиш Япония?

Аз погледнах инспектора на домакинска команда. Той не се усмихваше, говореше сериозно.

– Искам, разбира се, който не е плавал до Япония, винаги му се иска да я види! – казах, като едва скривах радостта си, която напираше в гърдите ми

– Тогава отиваш старши камериер на „Раковски“. Той сега е в доковата камера на кораборемонтния завод. Ремонтът му е към края, за някакви си десет-петнадесет дена всичко ще е готово, а до тогава ще заредите камбуза, ще се попълни екипажът и тръгвате. А сега слушай! Там те чака другият старши камериер, от когото ще приемеш инвентара и всичко там, каквото ще ти се води. Ти това го знаеш, не се качваш за първи път на кораб. Хайде тръгвай! Днес трябва да приемеш всичко, защото човекът, който ти издава, утре заминава на курорт, на лечение, нещо не е много добре със здравето си.

Когато излязох от бараката, където беше инспекторът ми, минах покрай Белия дом, както казваме на бялата сграда на БЕМЕФЕ-то и хукнах към автобуса, който трябваше да ме отведе към доковата камера на кораборемонтния завод, където ме чакаше корабът, с който ми предстоеше отдавна мечтаният рейс за Япония. На трапа ме посрещна вече бившият старши камериер. Наоколо нямаше вацман*, корабът не беше моряшки, а ремонтаджийски.

– Ти ли си новият? – попита той.

– А ти ли си старият? – отвърнах аз, след което си подадохме ръце. Той доста усмихнат и доволен каза:

– Хайде идвай!

– Добре – изгледах го аз – ама ще почерпиш, че те отървавам от това желязно чудовище.

– То желязното чудовище не е никак страшно, в сравнение с ремонтните бригади.

– Чувам ги и се чудя как ще изтрия още петнадесетина дена.

Вечерта до късно приемах кухненската посуда и обо-

*корабен дежурен

рудването на кабините. Повече от седмица чукането и стърженете по корпуса на кораба беше доста повече от търпимо, докато един ден изведнаж спря. Слязох по трапа и погледнах кораба отстрани. Работеше бояджийската бригада. Задава се краят – казах си и отново се върнах да подреждам това, което приех. Изведнаж сред тишината отекнаха няколко удара върху желязо откъм машинното отделение. Колкото и да бяха нарядко, тези удари гърмяха през целия ден. След края на работното време, когато бригадата, работеща в машинното, свършваше работа, на кораба ставаше много тихо. Няколко дена, докато се занимавах с подреждането, ударите от машинното все се повтаряха по един и същ начин. Веднъж реших да пообиколя кораба, да разгледам канижелите, да погледна всичко, което трябва да зная за през време на плаването. Много скоро трите команди – палубна, машинна и домакинска, ще се настанят за големия преход до Япония. Засега почти всички от екипажа ползват отпуски, други дават дежурства, а трети чакат да получат записки за назначение. А корабът беше много голям, направо, за мене, страшно голям. Надстройката беше на няколко етажа. Всичко вървеше нормално, но това тайнствено и еднообразно чукане, идващо като топовни изстрели, не ми даваше спокойствие. На следващия ден, както си вършех работата в един канижел, изведнаж се заслушах – някакви гласове се чуваха. Тръгнах да видя откъде се чуват и след чупката на ъгъла се озовах пред една незаключена кабина, в която бяха насядали седем-осем души на два стола върху дюшека на леглото с мазните си изцапани рабошки. На масата в един ъгъл имаше две празни бутилки и трета – явно с домашна ракия, от която липсваше малко повече от половината. Аз се спрях и не знаех как да реагирам.

– О-о-о, началник! – извика един с ушанка, тъй като по това време никъде нямаше топло. Той държеше няколко карти в ръка и хвърляйки една, извика на другите играещи:

– Смъквайте гащите!

Другите хвърлиха картите. Той взе наченатата бутилка и подавайки ми я, каза:

– Началник, я опъни!

– Не мога, на работа съм! – усмихнах се аз.

Този, както държеше бутилката, повдигна я нагоре, после ме посочи с нея и изрева:

– Гледайте бе, где се е чуло и видяло моряк, когато е на работа да не пие. Че той тогава не е моряк бе, а лигльо.

От това другите се развеселиха и един небръснат с един липсващ преден зъб, изкукурига с доста тънък глас:

– Вижте го морячето бе, че ние да не сме на кино в работно време. И ние сме на работа, но всяко нещо трябва да се прави с мярка. Така ли е, бригадо?

Той беше доста пийнал и докато говореше, едновременно с това подсвиркуваше с въздуха през отвора на липсващия му зъб. После се обърна към мене, разтегна една изкривена усмивка и каза поучително:

– Значи ти смяташ, че работата е заек, ще скочи от тази дрошка и край! И да работим и да не работим, все толкова пари дават. А иначе работата е, да се работи, но с ум, с диалектика и с метафизика. Тези приказки аз ги разбирам, защото редовно посещавам всичките кръжоци, разбра ли?

Той за миг затвори очи. Явно алкохолът започваше да му действа. После потръпна, като че ли се опитваше да го отпрати от себе си, погледна ме с един поглед с полузатворени очи и допълни:

– А сега бягай, не ни пречи, да си гледаме работата, а ти също отивай да работиш!

В този момент отново загърмяха работниците в машинното и обикаляйки из дългия и кръгъл канижел се озовах пред една врата с надпис на английски „енжин“, което значи машина. Мигновено ми хрумна мисълта да сляза долу в машинното и да видя, по-скоро да попитам, още колко ще трае ремонтът.

Ако човек не е слизал в машинното отделение на кораб, никога не би могъл да си представи огромните му размери. Главната машина, която започва от дъното на кораба, се издига някъде до филистрините на най-горната палуба и заедно с другите машинарии, агрегати, котли, вентилаторни тръби и още какви ли не други спомагателни агрегати беше страшно голямо за представите ми,

въпреки че не за първи път съм оглеждал машинно отделение на други, макар и много по-малки кораби.

Полека започнах да се смъквам по омазнените и мръсни метални стъпала на трапа и изведнаж страшното чукане изпълни всичко наоколо. Аз стреснат спрях някъде по средата на стълбището, огледах се наоколо или по-скоро долу. До машината не се виждаше никой. „Сигурно са от другата страна“ – помислих си и отново започнах да слизам бавно и внимателно, придържайки се много напрегнато по омазнената метална тръба на парапета. Вече доста време слизах, според мене, а все още никой не се виждаше от ремонтната бригада. Бях слязъл почти до края, когато изведнаж три-четири удара ме стреснаха. Аз просто се заковах на място и потърсих с очи да видя кой е този майстор, който ремонтира главната машина с такива тежки удари. И изведнаж – о, ужас! Най-долу, някъде на два-три метра под мене, в близост до разглобената машина и разпилянните наоколо части, беше седнал един майстор с бутилка в ръка, от която в момента си отпиваше по малко, като след всяко отпиване я повдигаше пред очите си, за да се увери, че въпреки всичко още има. Огледах всичко наоколо и тъжно си казах: „От тези машинарии скоро няма да стане машина, а може и да изтърва Япония“. Постоях, постоях, погледах доста притеснен, а майсторът продължаваше да надига от време на време по един и същ начин бутилката. После се оглеждаше наоколо, сякаш търсеше нещо, грабваше един чук и удряше с него по металните стъпала на трапа, като в тоя миг целият кораб се изпълваше с гърмежа на ударите...

На другия ден срещнах дежурния втори помощник-капитан.

– Старши, – обърна се той към мене – прие ли вече всичко?

Аз го погледнах и отговорих с въпрос:

– А кога ще стане готово „коритото“?

– Бързо работят, нали чувам!

– Щом вярваш, дано! Но аз съм за „не се знае кога“.

Помощник-капитанът се провокирал от моите думи и както разбрах по-късно, обиколил кораба, слязъл в ма-

шинното и как е придвижил въпроса, това не е много важно, но работата започнала да тръгва към довършване.

Между впрочем, започнахме зареждането на камбуза. Докарваха месо, кашкавал, пилета и всякакви хранителни стоки. Само домакинът почти не се виждаше. Явяваше се от време на време и питаше: „Докараха ли това, докараха ли онова?“ ...

Зареждането на камбуза ни отне доста време. За няколко дена корабът от ремонтаджийски стана моряшки. Докато един ден на черната дъска бе закачена бележка-заповед:

ТРЪГВАНЕ НА ПЕТНАДЕСЕТИ В ДВАНАДЕСЕТ ЧАСА.

И какво да ви обяснявам – със закъснението на ремонта, вместо за Япония, тръгнахме за Индия. Времето студено – сняг, рядък сняг прехвърчаше над Варна.

– Е, добре върви машинката – каза Кольо радистът, влизайки в салета.

– Е, дано да ни върне обратно – добавих, зареждайки масите с приборите за обяд.

Бяхме навлезли в Средиземно море и изведнаж:

– Стана, каквото стана!

Главната машина, тази, която бе излязла преди три-четири дена от ремонт на „варненския кораборемонтен завод“, спря. Съвсем сериозно и без никакво предупреждение. Четири-пет часа почти, цялата машинна команда, заедно с шеф-механика, се мъчеха и пъшкаха в машинното, докато корабът отново потегли.

Мина времето, що мина и телефонът в кабината ми иззвъня. Обаждаше се капитан Беруненко (И до сега не мога да разбера защо по това време имахме толкова кораби, а капитаните все не стигаха, та се наложи и на нашия кораб да дойде съветски капитан).

– Направи шест кафета.

Тука има „шланг“* за капитанското кафе. Горے на мостика беше доста шумно.

– Не е много добре, но за сега работи. Един Аллах знае до кога ще работи и още колко пъти ще се поврежда! – говореше шеф-механикът на капитана.

*опашка за кафе

А Средиземно море, в което бяхме направили, така да се каже, няколко крачки, не се шегуваше. Беше времето на зимните бури. Въпреки че тук времето беше по-топло отколкото във Варна, вятърът беше пронизващ. Шест или седем пъти спирахме да отстраняваме повредата. И сега си мисля дали този, дежурният ремонтчик с чука е чукал по-малко от необходимото, или въобще не е трябвало да бъде там. Десетина дена траеше пътуването ни до Испания. През това време по радиото се свързахме с тамошната кораборемонтна фирма...

Ето го Алжизерас, Испания. Насреща се вижда Гибралтар. Корабът бавно се приближава до стоянката, където дежурните моряци чакат да поемат въжето и да завържат кораба. А ние, по-свободните моряци, гледаме как по кея се разхождат двойки.

Не е неделя. Възрастни хора. И те по двойки се разхождат. Времето топло, тихо. Ние, които тръгнахме от заснежаващата се Варна, гледаме с опулени очи късите ръкави на момичетата и усмихнатите им лица. Корабът леко се опира на кея. Вторият камериер Илия се приближава до мене:

– Десет дена най-малко не ни мърдат в Испания! Гледай ги само, какви са хубави пустите му испанки!

Малко по-встрани от „хубавите испанки“ имаше една малка групичка мъже, облечени с работни дрехи, помъкнали метални тръби, оксижен и няколко удобни за носене сандъчета. Илия още стоеше облегнат на фалшборда, загледан към испанките с къси ръкави.

– Илия – казах, обръщайки се към него – ами за годеницата си, гдето казваш, че била медицинска сестра, мислиш ли за нея?

– Мисля, ами като я няма, как да мисля?

– Добре, както искаш, ами тези майстори, виждаш ли ги?

– Виждам ги и хич не ми пука. Те у нас я поправяха пустата му машина за три месеца, а тука да не би да мислиш, че за три дена ще я оправят. Няма братче, бачкерите навсякъде по целия свят са еднакви...

Паспортната контрола мина много бързо. Аз бях зает с кафетата и коняка и докато се оправя след тях, извед-

наж усетих, че нещо става в машинното...

Свободните от вахта и другите, които нямат пряко задължение в машинното, хукнахме из топлата Испания. Обиколихме центъра и зяпахме по магазините най-интересното. Една групичка от нас видяхме, че по стръмните странични улички стояха необрани зрели мандарини, както по нашите села край къщите и тесните тротоари бяха надвиснали зрели сливови и орехови дръвчета. Така се бяхме увлекли по разходките на непредвиденото и неочаквано пристанище, че съм сигурен, никой не си и помисли за майсторите в машинното. Вечерта преди храна, отново всички се събрахме в салета. Морякът колкото и да обикаля, колкото и да ходи, много рядко му се случва нещо да го задържи и да изгърве храната. Още когато се качвах по трапа, видях Илия да стои до вацмана.

– Чу ли? – посрещна ме той в упор.

– Какво да чуя? – недоумявах.

– На черната дъска има записка: „Тръгване тази нощ в 24 часа – капитанът“.

Аз се усмихнах тъжно. Наистина ми стана много неприятно.

– Че кога минаха тези десет дена, ей, не ги усетихме. Така беше... После ходихме до Сингапур, Карачи, Бомбай, Васко да Гама, Сьютенхам. На два пъти – на отиване и на връщане, се отбивахме в Кейптаун и машината си работеше като часовник. Това е то кораборемонтчици! За които мислете, както си искате.

БОЯДИСВАНЕ НА КАНИЖЕЛИТЕ

Току-що се отделихме от българския бряг и се насочихме към Босфора, когато по заповед на новия капитан, мързеливият палубен боцман се размърда и най-после се започна с боядисването на мръсните и небоядисвани кой знае от кога канижели на задната надстройка, в която ношуват и си почиват палубните моряци, мотористите, боцманите и домакинската команда,

което значи: готвачът, помощникът-готвачът и камериерите, или иначе казано, нисшият корабен състав.

Както на всеки кораб и на нашия има хора, които много приказват, много хитруват и щом може – нищо не работят. В тази „бояджийска“ бригада беше и палубният моряк Крум. Въпреки че не му се работеше, не само че не се криеше, но непрекъснато, подпирайки се на дългата пръчка с валяка, с който боядисваше пода, разказваше по някой виц за „капитанчетата“, както умалително и с лека ирония наричаха младите, все още не много опитни в моряшкия труд и живот, капитани. Този път Крум мълчеше и боядисваше. А двамата му другари очакваха той да разкаже нещо по така, но той продължаваше да мълчи... Изведнаж Киро Дългия не издържа и каза:

– А, бе, ние погребална бояджийска бригада ли сме за боядисване на ковчези, та всички сме се размълчали?

Но никой не му отговори, даже Крум потопа отново валяка, разтърка го на дъската и точно да продължи с боядисването, Кирил крясна:

– Какво мълчиш, бе Круме, кажи нещо за Куба, нали за там сме завъртяли винта, а ти доколкото знам, си ходил няколко пъти до Хавана, до Губабуа за захар и къде ли още не.

– Аз не съм ходил в Куба, плавах само средиземноморската.

– За кубинките кажи, нещо по така! – поде и Мильо, спирайки боядисването.

Крум пусна валяка в боята, подпря дръжката, изчисти ръцете си за по-сигурно и запалвайки цигара, започна:

– Това беше миналата година в Хавана. Три дена се щурах самичък, и нищо!

– Как така нищо, бе Круме. Куба нали е пълна с темпераментни кубинки! – учуди се Кирил.

Крум само го погледна и без да му отговори, дръпна от цигарата и продължи:

– На следващия ден излязох преди обяд, мислех си – може да ми излезе късметът. Вървах отчаян като муха без глава и изведнаж на едно кръстовище виждам една

икона.

– А стига бе, ти да не си се вмъкнал в някоя черква, та икона казваш! – реагира мигновено Киро.

– Чакай бе, в Куба има ли черкви? Там нали най-големият господ е нашият Фидел! – каза Мильо.

– А бе, вие ще млъкнете ли или аз да почна пак да боядисвам? – закани се Крум.

– Давай, Круме! – сепна се Киро.

Крум дръпна от цигарата и продължи:

– Като ви казвам ИКОНА, това значи – момиче и три четвърти! Като я видях, само гдето не се спънах. Вървя, а не мога да сваля поглед от нея. Толкова свят съм обиколил, колко пъти съм бил в Хавана, ама такъв ангел не бях виждал. А тя, хареса ли ме, какво, ама като ме загледа с красивите си „маслини“! И изведнаж забелязах, че устните ѝ помръднаха и в следния миг тя се усмихна така предизвикателно, че аз не издържах и с широка усмивка се заковах пред нея, подадох ръка и сякаш несъзнателно казах: „Хелоу, гърл!“. Тя се усмихна, показа хубавите си бели зъби, подаде ръка и станахме познати. Ей, какво правите бе, аз ви разказвам една истинска история, а вие стоите и ме зяпате! Я бачкайте, че тази работа нас чака!

Без да чакат втора покана, двамата му колеги отново започнаха да боядисват. Крум почака малко, сякаш да се увери, че работата върви, извади нова цигара, запали я и продължи:

– Какво да ви кажа, нали знаете, че ние моряците навсякъде сме като у дома си. От всички световни езици разбираме и където и да се намираме, все се справяме. Та чупя си аз езика да приказвам по испански, а тя само се усмихва – разбира ли ме, или не, не ми стана много ясно, но изведнаж ми хвана лявата ръка, показа ми часовника, опря с нежното си пръстче върху пет и каза: „Ал синко“* и с ръка посочи мястото, където стояхме. Е, аз нали си знаех испански, разбрах, че трябва да я чакам точно на това място в пет часа. Аз само казах: „О Кей“. После тя се въртна и изчезна в тълпата.

– И ти остана на „сухо“? – подметна Киро.

Крум не му обърна внимание. Той само направи една

*точно в пет

загадъчна пауза и продължи:

– Когато я срещнах, беше десет часът. Значи имах много време на разположение. Разхождах се и чаках, а когато човек чака, знаете много добре, времето върви като умряло. Вече бе станало четири часа и аз се запътих за мястото на срещата... За кой ли път разглеждах полупразните витрини и шаренията от народ, че даже и изпотрошените и небоядисали такситата и автобуси. Вървах много бавно, така, че когато заставах на посоченото място, беше пет без петнадесет. Чаках и от немай къде продължавах да заглеждам хората и най-вече кубинките. Исках да видя има ли някоя друга, която да прилича на моята позната. А бе имаше и други много красиви, даже по едно време си казах: „Ако пък тази моята я хване липсата, друга ще си намеря“. А наоколо черни, жълти, червени. А бе, това е Куба, ей...

Изведнаж се стреснах, пред мен застава една полицайка. Аз изтръпнах, едвам не припаднах. Това беше тя, моята икона, само че в униформа. Разбрах, че ще ме арестува и после ще ме изпрати да сека захарна тръстика. Стоях като онемял, даже нямах сила да си подам ръцете, за да ми сложи белезниците. Изведнаж виждам, че тя се усмихва, ама съвсем сериозно ви казвам, аз нищо не мога да разбера и колкото по-отчаяно я гледам, тя толкова по-широко се усмихва и ми приказва, приказва, а аз нищо не разбирам!

После ме хвана подръка и ме помъкна. Аз лека-полека почнах да се окопитвам. Повървахме, пресекохме две пресечки и на третата свихме в една почти глуха уличка. „Къде ли ме води?“ – мъчех се да размишлявам, докато тя непрекъснато говореше и изведнаж много ясно чух думата ПОСАДА. Изведнаж ми олекна, просветна ми пред очите. Всичко страшно, което си мислех досега, го забравих изведнаж и пак си станах същият нахакан българин.

Крум изгледа зяпналите го, но този път не им направи забележка, че не работят, почувствал ефекта от разказа си, погледна ги със самочувствие и продължи:

– Миг след това тя блъсна една врата и ние се намерихме в един неголям двор.

– Чакай, бе Круме. Нищо не разбирам, къде те е завела? – учуди се Киро.

Там, където има място за любов, а ти само трябва да си платиш за мястото и на момичето за любовта в посадата!

– В Куба ли бе?! – продължи да се учудва Киро.

– Ама как бе, посада казваш, значи, посадата е...

– Посадата е нещо като бардак, само че там няма готови курви, там те си отиват с курвата – каза палубният боцман, който в този момент се появи и се включи в разговора. – Хайде довършвайте, малко ви остана. Пък аз ще ви в разкажа един кубински виц за посадата.

Сега и тримата се хванаха за ваяците и боцманът им заразказва:

– Срещнал един кубинец приятеля си посърнал, разтревожен: „Какво ти е, Педро? Какво е станало с тебе, че си такъв, гдето се казва, никакъв те няма?“

„Ей, как щях да загазя, да загазя днес. Щеше да стане голям семеен скандал!“

„Защо бе, кажи какво се случи?“

„Преди един час излизам с комшиятата от посадата и изведнаж насреща ми виждам жена си. Едвам успяхме да се скрием!“

„А тя, жена ти, къде се е разхождала нататък?“

„Тя ли? Остави я нея, остави я ти нея! Хубаво, че не ме видя, като влизаше с комшиятата Гомес в посадата!“.

Всички се разсмяха. Боцманът погледна боядисаното и каза:

– Ей този кораб ще стане по-хубав и от нов. Много хубаво боядисахте тези, нашите канижели, браво! Айде сега отивайте на най-голямото шоу на корабите – манджата. Време е за вечеря!

СЛУЧКА С АНГЛИЙСКАТА КРАЛИЦА

След като излязохме от Гибралтар, заобиколихме Финис терра* – най-западната точка на Европа, която навремето се е смятала за край на земята и

*лат., край на земята

поехме за Англия. Пред нас е всеизвестният Бискайски залив, а той като че ли леко се заканва. Започват обичайните му тръпки – резултат на температурата му и най-вече на местоположението му.

Седим в салета след вечеря и, така да се каже, мъчим се да не скучаем. Как няма да ни е скучно, като вицовете си ги знаем, а нови никой не може да измисли. Оглеждам се наоколо. Майстор-готвачът играе шах с един от помощник-капитаните. Единият камериер и електричарят блъскат пуловете на таблата и само се чува: „дю бара“, „епек“, „дубеш“. Ние трима, сме се свили на една маса в ъгъла и стоим замислени, замечтани за дома, за децата и за „нея“. Изведнаж Весо, старши камериерът, се размърда, за да ни изтръгне от мислите и да ни обърне внимание и каза:

– Виждали ли сте английската кралица на живо? Среща имали ли сте с нея в Бъкингамския дворец? Канила ли ви е на банкет или най-малкото на парти в нейно присъствие?

Кърмчията Методи изгледа насмешливо камериера и каза:

– А, бе Весо, ти да не си от английското кралско семейство или най-малкото от интележанс сервиз, та толкова познаваш тяхната кралица?

Весо се усмихна, изгледа ни доволен, че ни заинтригува и започна разказа си:

– Нали знаете как ни пускат из капиталистическите страни – най-малко по трима. Да, ама ние какво правим, знаете го много добре! След като излезем от пристанището, определяме часа, в който ще се съберем на даденото място и всеки тръгва накъдето си иска. А като се съберем след разходката, връщаме се, както е нареждането „в пакет“. Всички капитани и помполити от корабите знаят, че така се прави, но нали излизаме от кораба по трима и пак толкова се прибираме. Значи всичко е наред. Веднаж в Ливерпул, както си бях поел самичък, след като се бяхме разпръснали, вървя и гледам техните магазини. Стискам моята дребна калиталистическа валута и изведнаж почти на средата на тротоара: една стойка с изгледи от града на кралски и други замъци и крепости, а сред тях две цветни

снимки на кралицата в цял ръст. Хрумна ми една дяволия. Е, много добре знаете, че си ги обичам тези мои измишльотини. Веднага купих двете картички с кралицата. Едната за мене, за спомен от Англия, а другата – да изпратя на моя първи братовчед от Русе. Борис и той е бил моряк, само че военен офицер. Сядам вечерта и му пиша: „Драги Борисе, обаждам ти се от Англия. Аз работя тука, в Бъкингамския дворец. Английската кралица ме назначи за пазител на държавния печат и английските съкровища. Много съм добре! Изпращам ти една нейна снимка, която тя ми даде специално за тебе, моя най-добър братовчед. Ако почувстваш нужда от каквото и да е, обади ми се. Адресът ми е: Лондон, Бъкингамският дворец, името ми го знаеш. Пускам плика и, така да се каже, забравям за него. Та малко ли писма съм пращал от различните му континенти и държави по света!

– Е, какво, тегли ли ти една майна братовчед ти, като сте се видели после или ти е благодарил за картичката? – прекъсна го Николай мотористът.

– Е, той не е от Пловдив, от Русе е, та там не се майносват. Обаче другото е интересно, както разбрах покъсно. Било голяма история. Писмото го получили двете му дъщери Евгения и Юлия (в трети и пети клас). Писмо от далече, от чужда страна, с чужди марки. Прочели написаното, че като почнали баща си: „Какъв баща си ти! Да имаш такъв голям братовчед в Англия и да не му искаш долари, за да влезем и ние в КОРЕКОМА и да си купим каквото ни се иска. Живеем в старата бабина къща и само приказвате с мама, че ще почнете да строите нова и то голяма, ама парите не стигат. Ето ви пари! Пиши на братовчедата си да ти изпрати. Голяма работа! Англия няма да фалира, ако ти изпрати поне една торба от големия сандък на кралицата!“ . И още много приказки от този род. Братовчедът и жена му Рилка се смели доста време на историята...

Вълната в Биская се надигна.

– Хайде, отивам да спя! – стана Николай мотористът, – че след два часа съм на вахта!

След него и ние се изправихме, но почувствали силния крен, се подпряхме на масите. Аз излязох на подветрената

страна и се заслушах в тази стихия, която вилнееше наоколо. Нищо не се виждаше, всичко беше тъмно, до страшно. Нито небе, нито звезди, но корабът си знаеше пътя. Сега горе на мостика дежурният капитан сигурно не сваля очи от радара, който в тъмнината вижда всичко. А долу в машинното вахтеният механик и мотористът не броят кафетата, които изпиват за една вахта. Прибирам се в кабината, а там касата с минерална вода под леглото звъни ли, звъни. Една празна бутилка се разхожда насамнатам и блъска по стените. Това е музиката на Биская, както беше казал Крум – железният боцман, или иначе казано – машинният боцман. Е, това е Биская, утре ще е друго, а сега трябва да спя. Как ли могат да спят на брега в спокойно легло? Дали някои от нашите могат да си представят ние как ще спим тази нощ в Биская! Лягам си. Дали някой от нас ще сънува английската кралица?...

МАМКА ИМ, И ПИРАТИ!

„БОТЕВГРАД“ е привързан на кея в Ливерпул. Докерите стачкуват, но митническите служители най-старателно си вършат работата. С фенерчета и големи кръгли огледала, подобни на зъболекарските, с които ни оглеждат зъбите, само че митничарите следят за всяка възможна цепнатина и дупка, където би могло да се скрие нещо, което не трябва да влезе в Англия. Сериозни и съсредоточени, те влизат от кабина в кабина, мерят размера им и търсят някъде да се е появила двойна стена или друго, в което да е скрито НЕЩО, както казва Фильо камериерът. Още не ни позволяват да стъпим на трапа и да хукнем из Ливерпул, докато не огледат и не измерят всички кабинни, складове и помещения...

Обядът е привършил и Фильо камериерът, разнася из канижела една дървена касета, в която е притулил двестри бутилки уиски и три картона цигари, купени изгодно от тогавашния шипшандер във Варна. Върви Фильо из канижела напред и назад след митничарите, вперил поглед в касетата, над която се подават чинии, небрежно

покрити с един стар пешкир, обръща се и спира, щом се отвори някоя врата, преди да се е подал митничар или някой друг, Фильо си е сменил посоката, чакайки да проверят и неговата кабина, за да завре под леглото щайгата с „чинииите“. Изведнаж, като изневиделица, някой го потупва по рамото и той едва не изгървава щайгата.

– Фильо, къде си помъкнал тези чинии? – задава въпроса си Живко, помощник-готвачът.

– Мамка им и английски пирати, такъв тараш ни правят, че човек не може да си скрие марфичката!

– Страшни са! – отсича Живко и с лек интерес оглежда „багажа“ на Фильо.

Някъде късно след обяд корабът е проверен, доволни са митничарите, че няма нищо незаконно и триж подволни са тези като Фильо, които са прикрили марфата си.

Надвечер Живко влезе в кабината на майстор-готвача и оглеждайки да няма друг, каза:

– Майсторе, един англичанин ми предложи чисто вълнен английски плат. Може да е дори от камилска вълна! Ти нали, знаеш, че англичаните са царе на камилската вълна. Много ми хареса десенът му, направо европейска работа. Ето виж! Предполагам, че е крадена работа, но нас какво ни засяга. Виж го! Много е хубав и е приготвен на парчета по два метра.

– Къде е този разбойник? – каза майсторът, оглеждайки плата.

– В кабината ми е! Гледа бързо да се отърве.

– Ще гледа, я! Той по никакъв начин не може да го изнесе навън. И колко му иска?

– Две лири за костюм.

– Много ли има от този, хубавия плат?

– Цял топ е нарязал. Голяма аванта е, а да го видиш, цял пират.

– Майсторе, има за още няколко костюма, а аз съм нов на кораба, та ти ми кажи на кого да ги предложи?

– Слушай, Живко, на когото срещнеш. Само на политическия, на помполита, нали знаеш, недей. Той... – от друго тесто са го замесили него.

След като Живко излезе, за да оправи всичко, май-

сторът се загледа в хубавия плат, взе го в ръце и го разтвори да му се налюбува и видя вътре една тънка книжна лента по цялото продължение на плата, написана на английски. Бавно, според възможностите си, готвачът започна да разчита буквите.

– „Уул“ значи чиста вълна. Това е истинска английска работа – усмихна се щастлив той. Понаместа очилата си и продължи да срича:

– „Маде ин“... Ух, „маде“ по английски се чете „мейд“, което значи произведен.

Така бе ясно като на книга – произведено в Англия, но имаше още от тези малките буквички. Той пак наместа хлъзгащите му се очила и продължи да срича:

– „ин Бул...га... рия“...

„ТУНДЖА“ В БИСКАЯ

Вълни, вълни... Огромни вълни са заиграли по океана. Времето смръщено, дори никакъв хоризонт не се вижда, сякаш море и небе са се слели в едно – там някъде, където като че ли е краят на света.

Корабът уж голям, около десет-хилядитонен, пък тресе и се люлее и от време на време кренът ни накланя ту на едната, ту на другата страна. Седнали сме в салета свободните от вахта, мълчим и пушим. Скучно, сиво ни е сякаш, в душите. Всеки зает със своите си мисли.

Изведнаж Кръстьо мотористът се размърда и удари с юмрук по масата. Ние обърнахме погледите си към него, а той както седеше на един стол до стената, се изправи, загледа през филистрина океана и каза:

– Играе си моренцето, танцува и хич не му пука, че вече трети ден сме по вълните му.

– А бе, моряшки живот! Като си седя сега и си мисля само за нашите в България, просто като че ли няма свободна минута да не мисля за тях. Като поседя там една-две седмици и ми доскучава. Не че ми омръзват жената и децата, ами започвам да мисля за морето, за кораба и

чакам кога винтът на някой кораб отново ще се завърти – пак да се почувствам като човек – каза Гочето, палубният моряк, после за миг се замисли и някак като на себе си, продължи:

– Само че излязат ли такива вълни, разклати ли се корабът малко повече, не се чувствам добре. Все ми се вълнува стомахът, все дяволът бърка в него, въобще едвам понасям силната вълна!

– Спомням си преди години, когато за първи път минавах Бискайския залив – захвана Весо камериерът, – Пътувахме за Ливерпул с „Ботевград“. Като тръгнахме от Варна, времето чудесно, да работиш и да пееш. Как прецапахме Средиземно море, така и не разбрахме. Чак когато се провряхме край Гибралтар и наближихме най-крайната западна точка на Европа, наречена Финис терра, се започна големият цирк. На всички им стана съвсем ясно какво ни чака. Аз тогава като заек-новак, бях слушал какви ли не страхотии за потънали кораби и смъртоносни бури и урагани и бях направо гроги. Като че ли всичко в мен се бъркаше, всичко се въртеше и не знаех какво да правя. Изведнаж си припомних, че и аз бях моряк с главно „М“. Помъчих се да бъда силен, спомних си как в моите детски години моряците за мене бяха едни от най-безстрашните, които всеки момент бяха готови да побеждават най-свирепите и жестоки пирати, та от една буря ли ще се страхуват, та била и в Бискайя! Бурята вече вилнееше така, че сякаш и корабът се беше объркал и не знаейки какво да прави, подскачаше от вълна на вълна.

– Какво да ви разправам – Весо се надигна и поглеждайки през филистрина продължи:

– Ей ги и тези, сегашните вълни не са по-малки от бискайските, но нали всичко е до навик, а тогава всичко ми правеше страшно впечатление. Именно тогава разбрах, че хората макар и моряци са най-различни по издръжливост на морската болест и като хване „тунджата“ (голямо вълнение), по някой път и най-старият моряк, и най-навикналият на „вълната“, може да се побърка. Тогава най-силно впечатление ми направиха няколко души от екипажа, които бяха гроги от вълните. Най-ин-

тересно ми беше, че никой не само че не се издава, че му е лошо от вълнението, но и се пази никой да не разбере, че го е хванала морската болест. Домакинът изведнаж го „заболяха“ бърбреците и той не излезе от кабината си, даже ключа от камбуза, който винаги носеше със себе си, го даде на Живко помощник-готвача. Мико електричарят, решил да прави разтоварителен ден и държейки една филия препечен хляб, похапваше си с малко сирене, отделяйки го с вилицата от макароните. Най-силно впечатление ми направи един от механиците. Той си беше привързал врата с една не дотам чиста хавлиена кърпа, понеже бил настинал и гърлото го „болеше“. Съвсем прежълтял, бавно се придвижи до хладилника, отвори вратата му и въпреки че в него имаше сирене, кашкавал, шпек, мармалад, че и любимите му джумерки, притвори очи, блъсна вратата и бавно като безшумна сянка се запъти към кабината си, без дори да се поизмие, тъй като идваше от машината след вахта.

За себе си тогава нищо не мога да кажа. Помня, че ми беше толкова лошо, та ми се искаше корабът по-скоро да потъне, за да свърши това ужасно състояние, в което бях изпаднал. Е, няма да я забравя тази моя „тунджа“.

Весо се изправи, погледна часовника си и каза:

– Време е да подготвям масите за храна!...

ГОЛЯМО НЕЩО ЛИ Е АЛЕКСАНДРИЯ?

Малкият триста и петдесеттонен кораб „Благой Касабов“ опря десния си борд на кея след като бе привързан. По малкия трап (стълбата, по която се качваме на кораба) се изкачиха тримата представители на властта и не след много всички документи бяха уредени и свободните моряци започнаха да слизат на брега.

Александрия бе градът, носещ името на Александър Велики, минал с войската си през време на управлението си, големият пълководец му дал името си... Много градове Александър преименувал на своето име, но само няколко

са останали с това име. Един от най-големите градове, носещи неговото име е и днешното египетско пристанище Александрия. Точно тука слезе от кораба третият помощник-капитан Павлов. Досега така се случваше, че плаваше само из черноморските линии: Потти, Одеса, Иличовск. Друга работа си е това Египет. Пирамиди, сфинксове, камили и пясък, пясък – цяла пустиня. „Нищо подобно“ продължи мисълта си третият помощник загледал се в един продавач с количка, на която продаваше горещ чай. Старият петролен примус гореше накриво и с пушека си доопушваше големия чайник. Няколко клиенти чакаха за чай, а продавачът доста чевръсто работеше – докато поднася една чаша чай на клиента, поема празната чаша от друг клиент, потапя я в една кофа с доста мръсна вода и след като я „поизплакне“ в кофата, отново налива чай в нея, за следващия чакащ клиент. Учуден, третият помощник отделя очи от чайника и се заглежда в количката. В този момент до него се спира палубният боцман Христо:

– Трети (така се казва на помощник-капитаните интимно-приятелски), какво си се зачудил, или много ти се иска да пиеш един чай?

Павлов се обръща, искайки да се усмихне на шегата на боцмана, който продължава:

– Гледай, гледай! Този чайник е от времето на фараон Рамзес първи. – После се обръща и казва – Ако искаш да те вода из града, казвай. Аз съм бил тука няколко пъти. Ето го и Гошо камериера. Идва с нас. Та по правилник се събираме трима, значи готово!

– Тръгваме – каза Павлов, вглеждайки се в започналите да побеляват коси и чистата риза на боцмана. След двадесетина крачки покрай кея, боцманът се спира и с очи посочва към един голям търговски кораб:

– Ще му изтъркат боята, цял ден помпите му работят и го поливат с вода да не се загрее от слънцето и да гръмне, че не само ние с нашия „галош“ (така казваме шеговито на кораба), но и половин Александрия ще литне във въздуха!

Механикът погледна съветския кораб и каза:

– Карат оръжие „братушките“. Помагат на египтя-

ните и на другите араби – въоръжават ги срещу еврейското нападение!

В следния момент незабележимият досега камериер Гошо излезе крачка напред и каза:

– Нали чувате през нощта гърмежите? Гърмят във водата на входа на пристанището, за да не се вмъкне някой израелски леководолаз и да направи голяма поразия. Даже сега са сложили и заграждение от голяма метална мрежа.

– Война е, никак не е приятно, но винаги по света има някъде война! – допълни третият помощник.

– И ние караме нелегално нещичко. Малко, малко, ама помагаме на арабите. Отдолу под минните подпори, които са за окопи, има някакви сандъци сигурно със шевни машини, прахосмукачки и ютии! – каза боцманът, и тримата се разсмяха. Механикът погледна към съветския кораб и допълни:

– Цяла нощ го разтоварват! Голям кораб.

– Хубаво, че го разтоварват – каза камериерът. – Миналия път като бях тук, имаше един друг съветски кораб, пълен с пшеница. Стои и никой не го разтоварва, никакъв кран не се приближава до него.

– Е, защо да не го разтоварват? – полюбопитства капитанчето.

– Инат араби, ще знаеш. „Който го е докарал, той да го разтовари с бигите“, тъй казвали – допълни Гошо.

– Значи ти им докарваш хляб, а те не го искат – разсъждаваше капитанът.

– Не го искат, защото бил комунистически. А виж оръжието не отказват – допълни разговора боцманът.

Тримата, разговаряйки, след като преминаха огромното пристанище, неусетно бяха стигнали до един от многото търговски центрове на големия град. Магазили, магазини... Модерни, красиви и тук-там между тях по някое малко магазинче, от което лъха съвсем на Изтока. Изведнаж механикът се спря пред вратата на едно такова магазинче и просто извика:

– Гледайте, гледайте! Ето какво значи по арабски, търговия и политика.

Двамата, които бяха две-три крачки по-напред се

върнаха и спряха до вратата. Гошо камериерът не си скри учудването и извика:

– Ей, Хрущов! Бре, чак къде го виждаме! Генералният секретар на Съветския съюз.

Тримата се вмъкнаха в магазинчето и с неочакван интерес се загледаха в плаката – портрет на Хрущов.

Продавачът вероятно ни помисли за съветски моряци и се разприказва с цел да ни прикотка като клиенти:

– Хрущов гут мен! Вери, вери гут мен!

Сега помощник-капитанът реши да изпита арабина и каза почти възмутено:

– Ай ам нот рашън, ду ю андестан ми? (Аз не съм руснак, ти разбираш ли ме!)

Арабинът подскочи от изненада, но веднага се съвзе и каза:

– О-о, ноу рашън. О кей, рашън ноу гут. Хрущов ноу гут. Хрущов комунист! (Руснаците не са добри). Ноу гут комунист, комунист, ноу гут!

И тогава най-големия номер изигра боцманът. Той погледна в очите арабина, намръщи се и каза:

– Ай ам рашън, ай ам комунист! – Арабинът учуден остана с отворени уста.

След миг и тримата, едва сдържайки се да не се разсмеят, излязоха от малкото магазинче на арабина и тръгнаха да се разхождат из града на Александър Велики.

ОТНОВО ЗА СИНГАПУР

Корабът беше опрял десния си борд на варненския кей. Трапът още стоеше спуснат до пирса. Горے на палубата, облегнат на фалшборда, беше третият механик Пенчев. Замислен, той наблюдаваше шетнята по пристанището в започващия работен ден.

Тънката мъгла определяше докъде може да се види наоколо, но не пречеше на механика да си представи апартамента с Минка – работната всеотдайна съпруга, която отново ще бъде самичка в трудните житейски дни за майка и за баща на децата.

В това време с едно куфарче, не съвсем ново, по трапа се заизкачва един човек. Третият механик, въпреки мислите си, го беше забелязал още щом се появи иззад огромните складове. Засега той все още не можеше да види лицето му, защото качващият се по трапа беше с някакъв кариран каскет. Когато се качи горе на кораба, дежурният „вацман“ го посрещна, видя му документите и се обърна към механика:

– Вашият дойде, другарю механик.

Новодошлият се приближи до механика и се представи:

– Дончо Дончев. Идвам на кораба!

– Ясно ми е! – каза механикът. – Ти в почивки ли беше?

– Да ама, по желание ги съкратих, на кораба се чувствам по-добре, та...

– Хубаво си направил – усмихна се механикът. – Много правят така, има повече кльопачка, нали?

– Има! – кимна Дончо и вадейки кутия цигари, предложи на механика.

Двамата запалиха и след малко Пенчев каза:

– Дончо, ние с тебе ще сме в една вахта. Искаш ли?

– И да искам, и да не искам, все едно. Щом е вахта трябва да се кара.

– Така е! Както разбирам, между нас няма да има проблеми.

– Е, ако корабът ни е бащино наследство, сигурно ще има проблеми, но нали е държавен, значи и ние като държавни мъже няма начин да не мелим заедно брашно, както е казал народът.

Двамата, докато разговаряха, влязоха в надстройката. Дончо, не познавайки новото си работно място, държеше куфара си и се движеше на половин крачка разстояние след механика. Бяха влезли в моряшкия салет и сядайки на една маса, механикът каза:

– Ти, като те гледам, си доста млад. Ерген ли си, женен ли си, разведен ли си?

– Защо? Какво значение има дали съм женен или ?...

– Е, то значенията са различни за всеки човек, но аз така те запитах, защото ти си на мястото на един друг, който слезе непредвидено.

– Е, то нали знаеш, на корабите е така – един слиза, друг се качва и винтът на кораба все трябва да се върти. А колкото до мене, женен съм, но нещо не върви. Все си мисля да взема да се разведа, че докато плавам, да няма за кого да мисля.

– И да мислиш, и да не мислиш, както казват „божа работа“, или всичко е до късмет.

– Така е – каза Дончо, поемайки цигара от подадената му от механика кутия. – Решил съм да поплавам още година-две, да посъбера повечко валута и да понакупя я хладилник, я елетрическа печка и всичко необходимо за едно семейство, че двамата с жена ми сме доста бедни. Живеем в една стая и много не се разбираме. И всичко ни е така, както не трябва да бъде. – Дончо замислено изпусна няколко кълба дим и продължи. – И тогава ще се развеждаме ли, ще се оправяме ли – времето ще покаже.

– О-х, и да слезеш за постоянно, пак ще ти е мъчно за кораба, за машината и ще се качиш отново по трапа, както казват старите моряци.

– Този, който е бил преди мене, да не би той да е разведен или да се е развеждал, та ме питаш и мене какво ми е семейното положение.

Механикът помълча, помълча и каза:

– Тя неговата история е специална!

– Как така специална, нищо не схващам!

– А бе, ти не го познаваш, та както се казва и поука можеш да извадиш.

– Е, тогава разказвай, стига да имаме време!

Пенчев погледна от упор Дончо и каза:

– Добро момче е този Вичо, който беше на твоето място. Знаеше как да се държи. Никой от машинната команда не го мразеше и по женските въпроси нямаше по-спец от него. Голям любовник.

– Нещо като „курвар“ – вметна Дончо.

– Плавахме повече от две-три години заедно. Къде ли не обиколихме за това време. А той наистина си беше само по женските въпроси. Помня го в Сенегал. За първи бяхме там, а той още със слизането се пъхнал в един бар. Случайно минахме с двама колеги и го видяхме седнал до една маса, а на двете му колена по едно момиче, е раз-

бира се сенегалчета, чернички. Седи си приятелят и им бръкнал в пазвите с по една ръка. Щастлив човекът – живее. Ние се поспряхме и му чукнахме на стъклото, а той като ни видя, усмихна се широко, кимна с къдрокосата си глава и ни намигна щастлив. Той знаеше всичките бърдаци в Измир, италианските весели улички. Ти, вярвам, също знаеш къде проститутките си търсят клиенти, а за Куба и нейните посади да не говорим. А жена му във Варна се движеше само с най-добрата си приятелка и го чакаше. Скромна жена – моряшка. Какво стана накрая – разведе се. Жена му не била подходяща, а с голяма любов се оженили.

– Е, с всеки може да се случи – каза Дончо.

– Така е, но той след развода се ожени за най-добрата приятелка на жена си!

– Браво бе, първата приятелка на жена му, а?

– Много добре помня когато двете заедно да го посрещат, най-напред избързваше да го прегръща и целува другата, а после жена му.

– А стига, бе! – отново не се стърпя Дончо.

– А пък аз отначало помислих, че приятелката е жена му.

Двамата замълчаха и след малко Пенчев продължи.

– После се разведоха, ожениха се и на младоженките, нали им се разрешава по един сватбен воаяж...

– Чакай, чакай! Значи този гявол направил два сватбени рейса, блазя му!

– Ами, с първата си жена не е правил, защото бил женен от няколко години преди да се качи.

– Е, стават такива работи, не е много интересно!

– Интересното дойде после. Корабът си плаваше, Вичо на вахта. Жена му скуча, скуча и се оправи.

– Как се оправи?!

– Е, намери си кой да я оправи. И не един. Започна да става много весело, всички си шушукаха, гдето се казва само списък не си направиха, за да има някакъв ред. Днес така, утре така и Вичо я засякъл...

– Ей, ужас! Една гюрюлтия, един скандал, а в съседната кабина, хем играели карти, хем всички слушали и тихо си хихикали, за да не се издадат.

– Голяма излагация! – замислено каза Дончо.

– После се разбра, че работата била нагласена. Един, който останал на сухо, се обади на Вичо, че жена му много плачела в кабината... След известно време, като се върнахме, жената на машинния боцман срещнала Вичо. Тя разбрала за случая от мъжа си. Пък и те били кръстници на сватбата с първата му жена.

– Какво направи бе, Вичо! Остави питомното и хвана щуравото. Защо остави жена си с петгодишния си син и се ожени за тази, да гледаш нейния син.

– Добре му казала – кипнал Дончо.

– Но Вичо изревал: „Оставих глупавата и се ожених за умната курва. Ясно ли е!“ „То поне да беше по-хубава от жена ти, а то черна и грозна“ – му отвърнала жената на боцмана и заминала

– Значи оставил...

– Така. И ти внимавай! – каза механикът! – Внимавай коя ще оставиш и коя може да вземеш. А, ето го Любо!

– Любо! – обърна се към току-що влизания моторист, дойде и смяната ти вахта, хайде заведи го в опразнената кабина на Вичо. – Хайде Дончо, върви и се оправяй, че утре тръгваме отново за Сингапур...

ПОМПОЛИТ

В кабината си шеф-механикът играеше табла с новия, току-що завършил военноморското училище, който щеше да направи първия си рейс. Корабът беше на рейда на Варненския залив в очакване да застане на кея и след натоварването да потегли отново, за кой ли път по океаните. Младият механик беше загубил първата игра и отново подреждаха пуловете, когато изведнаж се обърна:

– Какъв е този помполит, когото го викаш да ти помогне при хвърляне на заровете?

Старши механикът се разсмя, почеса бялата си козя брадичка, погледна младия си колега и започна:

– Едно време на нашите кораби имаше и „помполит“ – това е съкратено от помощник-капитан по политическата

част. Та на нашия имахме също помполит. Пътувахме така да се каже на „дългата“ към Индия. Тогава Суецкият канал беше затворен заради военни действия с арабите, та ние обикаляхме цялата Западна Африка и покрай Кейптаун свивахме нагоре, към Индия.

И тогава този помполит, назначен на тази длъжност един партиен активист от Окръжния комитет на БКП, който отпосле разбрахме, че го махнали, защото бил мързелив и не вършел работа. Ама така го махнали, че го изпратили на нашия кораб. Добре, но в търговския флот няма такава длъжност помполит – помощник-капитан по политическата част. Значи няма кабина за него и го сложиха в кабината на корабособственика. Е, тогава партията беше собственик. Не само на този кораб, но и на цялата държава, за това на никого не дойде на ум да се противопостави на това решение. Дойде човекът, тих, скромнен, малко изплашен, за първи път се качва на кораб, но какво да прави – партията го е изпратила!

– И какво работеше помполитът на кораба?

– Нищо! Спомням си, че когато дойде на кораба, каза: „Искам да разгледам кораба. Някой може ли да ме разведе?“. В този момент старши камериерът минаваше и капитанът му каза да разведе помощник-капитана.

Шеф механикът взе заровете и при хвърляне извика:

– Ето пак помполит!

– Моля ти се, шефе, разкажи ми за помполита, много ми е интересно.

– Е добре, разбрах, че ти е по-интересно да ти разказвам. По-късно запитах старши камериера как му се струва помполита. „Страшен е!“ – каза той. – „Разведох го из кораба, разгледа навсякъде, даже и в машинното го заведох, той погледна отгоре, отдръпна се назад и каза: „натататък“. После го заведох в офицерския салет, показвах му мястото, хареса го, после го поведох гъм моряшкия салет, а той като го видя и като се развика възмутен: „Какъв е този капитализъм, какво е това унижение на хората, на моряците. Не може така. Още утре ще наредя всички да се хранят в офицерския. На две смени може да е, но в офицерския“. Наговори възмутен още много приказки, издрънка и политически и идеологически

фантасмагории.

– Е, после ви накара да се храните всички заедно ли?

– Ами през цялото пътуване до Индия и обратно, той нито веднъж не отиде да види как се хранят обикновените моряци, а винаги първи сядаше в салета.

– Е, защо като падне дюшеш, казваш „помполит“?

– Слушай сега, той помполитът нямаше никаква работа на кораба. Моряците му викаха „пасажера“, „чорбаджията“ и какво ли не от този род. Та той непрекъснато играеше табла, къде я беше научил тази табла, не знам, но взимаше ли заровете казваше „дюшеш“ и много рядко да не му се падне поне една шестлица. Той винаги търсеше партньор и избираше от командния състав. Никой не го беше виждал да влиза в моряшкия салет, въпреки че и там имаше две-три табли и много често свободните от вахта хвърляха заровете.

– Стана ми ясно. И вие кръстихте тогава „дюшеша“ помполит, нали?

– Точно така е. То се знае, че без негово знание. Сега искаш ли да ти кажа един моряшки виц?

– Слушам, казвай!

– Един български кораб бил в Индия. От там натоварил две огромни клетки с два лъва за софийската зоологическа градина. Лъвовете били много кротки и толкова добри, че отначало давали да ги милват през решетките. Но веднаж този, който ги хранил, забравил да затвори вратата на клетката им и те излезли на палубата. Изведнаж на кораба се вдигнала страшна тревога, всички се изплашили, но лъвовете се поразходили насам, обиколили натам и се прибрали пак в клетката си. После нарочно ги оставили свободни, а лъвовете продължавали да се разхождат, даже много често се изправяли на планцера, загледани в далечината там някъде, където си мислили, че е тяхната родина. Но след известно време, на едно пристанище, корабът не тръгва. Няма кой да пусне главната машина. В това време двата лъва лежат в клетката сърдити и намръщени разговарят. „Ти глупако, разбра ли каква беля направи! Не трябваше да изяждаш шефа, сега няма кой да включи главната машина, а аз като изядох помполита, никой не разбра и корабът си спираше

и тръгваше винаги навреме. Сега какво ще правим, кажи де?“.

– Хайде, играй, хвърли един „помполит“, за да спечелиш тази игра – каза шефът и отново започна игра.

МАЖОРЕТКИ

Ето че и май си отива. Щом е дошел, значи ще си отиде. Толкова дни нищо не съм отбелязал по страниците на моя дневник. Толкова много вода прецапахме, чак от Сингапур се връщаме, а както се казва, сухи се прибираме в Европа. И ето ни вече навлизаме в „люлката на цивилизацията“ – Средиземно море. Все океани, океани... Каква ли е разликата в цвета на водата, във височината на вълните или на моряците в мечтите? Тихо е Средиземно море, сега корабът едва-едва се поклаща. Шишетата и всичките дребни предмети не само че не падат от крена, а дори и не помръдват. Движим се край френския бряг. Бяхме в Сет, после в Марсилия и както казват някои българи: „Франция, това е нещо съвсем друго!“. А пък аз мога съвсем ясно да докажа, че разлика няма, ако човек си е франкофон с малко френска култура и винаги казва: „пардон“ или „мерси“. Иначе във Франция си е същото, както по цяла Европа, обратното на това, което е в далечната Азия. Същото е, ама този, който не е ходил, не знае, а този, който се връща оттам, вече е забравил. Но сега приказката ми е за Франция. Леки коли, витрини, магазини. Магазини, леки коли, витрини. Витрини, магазини, леки коли. О, моля ви се, не ми се сърдете, че повтарям тези три думи, та ние моряците нищо друго не виждаме... Е, хайде да не се пишем за големи светци, във Франция има и много хубави жени. „Какви ти жени, бе?“ – пули се на среща ми палубният боцман. „Виж да кажеш проскубани и рисувани картинки – да! Те по нищо не могат да се сравняват с нашите жени. Нашите българските жени са най-хубавите в света, това всички го признават!“. Като че ли боцманът е напълно прав, това е нашата моряшка истина. Ами мъжете им, по-скоро

младите... Във всеки случай, един току-що се завърнал от Индия и отново пресякъл екватора моряк, пък дори и старши камериер, трудно би се справил със задачата да определи кое е мъж и кое е жена. Не, не става дума да влезе в банята например, та там дори и със завързани очи, с пипане да кажем само, би определил.

Работата е така – на улицата с гледане само да се определи. Ето например в Сет, бях излязъл един следобед. Градът е чист, сградите макар и стари, хубаво поддържани. Широките плавателни канали му дават една широта, една романтична обковка (Какво хубаво сравнение измислих, как ли не се е сетил някой журналист, за да блесне във вестника си!). А витрините в този град красиви, тентите пъстроцветни и в тази средиземноморска горещина просто те мамят да постоиш на сянка пред витрините. Колите се плъзгат по асфалта на главната улица, трополят по паветата на страничните тесни улечки. И така, както се зазяпвам по всичко, що ме заобикаля, изведнаж виждам едно чудно момиче, с хубави дълги коси, с големи бадемови очи и с алени като малина устни. Облечено с пъстра копринена блузка, под която се развяват с вкус подобрани разноцветни копринени панталони.

Изведнаж миражът се стопява като сладолед на екватора. Към това красиво момиче, привлякло вниманието ми, се приближава друго момиче, досущ приличащо по облеклото на първото, само че малко по-грозничко. Те се хващат нежно за ръце, целуват се така мимоходом с една нежна открадната целувка и прегърнати тръгват срещу мен. Изведнаж „Триста дяволи в черепа на акула“, както се изразяваше палубният боцман, за да бъде поинтересен. И изведнаж, чудно защо на по-грозното момиче блузата под деколтето е подута, а на това по-красивото и помен няма от нещо, което се слага в сутиена. Двете хубави момичета, пардон, (по френски) двойката се изравнява с мен щастлива и усмихната изчезва в навалищата. Та, ето къде била разликата между момчетата и момичетата. Ами ако ви се случи и на двете „момичета“ пазвите да са еднакво гладки, тогава спукана ви е работата.

Иначе от Франция какво ново, това, че момичетата от баровете усмихнати, като че насила те канят да си изхарчиш последната икономисана валута. А това, че по витрините има толкова интересни неща и въпреки това ние само гледаме, гледаме... А за купуване и дума не става, защото това е Франция, а на моряшки значи скъпо, скъпо ами с нашите долар, долар и половина валута на ден по това време само може да гледаме, хубаво, че не искат пари и за гледането, иначе щяхме въобще да не слизаем на суша, както много често правят тези, които искат да си съберат пари за хладилник или за нещо, което не се намира в България.

Някъде наблизко се чува духова музика, оглеждам се по посока на звука, в същия момент разбирам, че бързащи хора отиват нататък. „Стадна психика!“ – мисля си и не усетих кога и аз се озовах сред множеството край един от широките канали на града, в близост до оркестъра.

А там народ, народ – празник! Изведнъж като изневиделица пред мен се изпречи вторият камериер Гошо. „КАРНАВАЛ!“ – изрева той и вдигайки високо своята „Смяна“, продължаваше да ме информира: „Много интересно! Снимки, много снимки щях да направя, но имах само три пози и лентата свърши“. От долу по широкия крайбрежен булевард се задава интересна манифестация, водена от около петдесетина млади момичета с бели туники, с чудни шапки, с червени ботушки, размахващи пъстри пръчки в ритъма на оркестъра. Пред групата върви една, като че ли най-красивата и с чудна лекота превърта ту в едната, ту в другата си ръка вълшебно въртящата си пръчка като цирков артист, даже като факир, че неопитният и не виждал до сега възможно ли е това без някакъв трик цялата тази игра с пръчките. Но ето че групата приближава към нас. Най-нахално започваме да си пробиваме път между натрупалите се по тротоара зяпачи. Гошо се обръща към мене: „Какви са тези с пръчиците? Да не са от някаква циркова или факирска школа?“. „Не са – казвам, – това са мажоретки“. В този миг една стара бабичка, с доста грим по лицето, се обръща към нас: „Уй, мосю, мажорет“. Гошо я изглежда с нескривано любопитство и явно заинтригуван от „бабич-

ката“, казва едно българско с френски акцент „мерси“, след което с малко закъснение допълва „мадам“. Сетне Гошо се обръща към мен: „Е, от тука ли ще гледаме, давай вперьод!“ и тутакси понатисква стоящия пред себе си французин, потупва го по рамото, французинът се обръща малко учуден, но Гошо с една широка българска усмивка и едно „Пардон, моля!“ и аз дори не разбрах, кога французинът се намери зад нас. И ето, че няколко такива „пардон“ и „мерси“ и вече сме най-отпред, гдето се казва ръка да протегнеш можеш да пипнеш туниките на хубавиците. И докато се усетя, Гошо е излязъл, една крачка пред редицата зяпачи и щрака ли, щрака със „Смяната“ си. Ето го: една снимка от близо в лицето на хубавицата, следва друга – в ръката, една – клекнал от долу на горе... Дявол, мисля си, а разправя, че лентата му е свършила. Ей, тези моряшките пунтове нямат край! Ето, че групата отминава, за да даде място на друга, още по-интересна, още по-шикозна. Всички момичета са с червени туники, с черни ботушки и с черни високи шапки, върху които блестят златни гербове, обиколени със златна сърма.

„Червено и черно, с Жерар Филип“ – чувам гласа на Гошо надвиквайки цялата шумотевица от глъч, ръкопляскания и викове. „А разправяше, че нямаш лента“ – приближавам се до него. „Че аз пак си нямам, но кой ли знае... Да видиш колко са интересни, като ги снимам“. И той отново навива копчето и вдига „Смяната“ до лицето си. „Мерси!“, казва усмихнат на една хубавица от групата на „Червено и черно“ и пак неуморно продължава да снима. Гледам го и ми идва на ум снощният каубойски филм, който гледахме с него. Положителният герой – момчето – от начало до край на филма поваляше нападащите индианци и бели мръсници и не само че нито веднъж не зареди пистолета, но даже и засечка не му направи. Е, мисля си простено му е на Гошо, не е малка ролята, която така усърдно играе.

А иначе от Франция нищо ново. Франция, като Франция.

РУСО, СЕНЬОР, РУСО

Ходили ли сте в Губеабл? А-а, не знаете къде се намира? Много ясно, в Куба! Това всеки от нашите моряци, ходили в Куба за кубинска захар, го знае точно къде се намира. От там нашата социалистическа икономика се снабдява и продава евтино захарта. А иначе Губеабл е едно обикновено кубинско село, с огромен склад за необработена захар, където за десетина часа, че даже и за по-малко могат да ви натоварят така, че целият път обратно до България да ти скърцат обувките от разпиляната захар, въпреки старателното миене с маркучи на палубата и всекидневното почистване със стирка на всички канижели.

И така, ето ни и нас тука при Острова на свободата. След подозрителното оглеждане от страна на митничарите, ние вече се разхождаме из това, сякаш забравено от Бога място. Горещо, прашно и бананови палми по дворовете. Вървим и скучаем. Как няма да скучаем, като по улиците сме само ние – няколко моряка и никой друг не се вижда. Всички са се изпокрили на сянка и ни гледат през цепнатините на къщите-бараки. Вървим из прашната селска улица и изведнаж от една барака излиза един кубинец, носейки тел на руло.

– Магазин трябва да е – казва някой и спира пред дървените стъпала на така наречения магазин.

– Е, да влезем, можем да си купим нещо – казвам аз, който за първи път съм чак в Куба.

– Къде бе, от Куба ли да си купиш? – балъчат ме другите. – Първо, пари нямаш кубински и второ, тука нищо не се продава, разбра ли!

– Само го раздават или разпределят! – допълва бай Пешо, най-старият от групата. – Влизай и ще видиш.

Ето го и кубинското селско магазинче. По рафтовете тук-таме по някоя китайска консерва и такива дреболии, които даже и тука не се търсят. Продавачът повдига глава и усмихнат ни поглежда. Пред него на тезгяха купчинки от чеснови скилидки. Той и още един помощник ги броят и правят на купчинки, колкото за една мъжка шепа. От страни до тях има още около килограм чесън, те взимат

по една глава, разделят я на скилидки и пак правят купчинки, но след като внимателно ги броят. На дъсчената стена има десетина навити ролки тел, около два-три милиметра дебелина. Бай Пешо, който е идвал тук доста пъти, подреждайки си думите на ум, започва да приказва, а онези двамата, напрегнати от броенето на купчинките, неохотно му отговарят. Бай Пешо се обръща към мене и казва:

– Хайде, както виждаш и телта и чесънът са китайски, по осем метра тел на семейство, за простирание. Куба, братче, това е то! Кастро ли е виновен, Америка ли – сам съди!

Отново тръгваме да се шляем, изведнаж Бай Пешо се спира и казва:

– Жадни ли сте?

Аз първи реагирам.

– Къде ще ни водиш, на кафе ли?

Всички се разсмяхме.

Отново тръгнахме по прашната улица, по дворовете – бананови дръвчета, окичени с зелени банани. Бай Пешо проследява, погледа ми и мимоходом ме осведомява:

– Също като нашите тиквички за готвене.

– Какви тиквички? – недоумявам аз.

– Бананите – продължава той – много са вкусни пържени. И тука хем са деликатес, хем и обикновено ядене.

Слушайки всичко това, аз замечтано се замислям за пържените тиквички, с които жена ми много често ме гощава, знаейки, че са едни от най-предпочитаните ми вкусоти, както казват софийците. И докато си мислих за дома, изведнаж бай Пешо изкрепява, като че ли някъде далече отзад:

– Хей, къде вървиш бе, блейко, слънцето ли те обърка? Я се връщай, да не те изгубим по тези две улици на Губеабл.

Когато се върнах при тях, видях, че са спрели пред една улична чешма и чакаха най-културно реда си, пред доста голямата опашка от кубинци, които си наливаха вода от единствената чешма в селото. Е, възможно е да има и друга, но вероятно на другия край на Губеабл. Тука народът, като у нас – пази си реда, чака си търпеливо на

опашката и от време на време разменя по някоя дума на кубински. Ха сега де, защо на кубински, като такъв език няма никъде по света, искам да се поправя! Защото цяла Куба говори на испански! Спирам се до Гошо моториста, който много пъти е идвал в Куба и то не само в Гъеабл, а и в Хавана.

– Гошо, а бе, тези кубинци са много чудни хора! Агнетата ги ядат, а главичките ги хвърлят по буницата.

Гошо ме огледа подигравателно и каза:

– Какви главички, бе младеж?

– Как какви? Агнешките! Нали видях, ей там в буницето има захвърлени най-малко три-четири парчета.

Сега и другите от групата, които чува нашият разговор, изведнаж се разсмяха толкова силно, че всичките от опашката се обърнаха учудени.

– Това не са агнешки главички, бе Коч. Това са кучешки главички. Ти не си ли чувал, че тука в Куба, кучетата, освен че са пазачи, служат и за манджа.

За наша радост опашката много бързо намаляваше и ето, че и нас ни дойде редът. Най-после и аз се наведох и пих от водата на Куба, на Фидел Кастро, и както навсякъде по света, щом си жаден, тази вода, от която пиеш, е чудесна. Напих се, както се казва, на корем, даже повече отколкото ми трябва и като се отделих от крана между черните кафеве и жълти кубинци, изведнаж нещо беличко, нещо русичко блесна пред очите ми и аз неочаквано премигнах:

– А-а, вижте! Русо, русо кубинче! – почти изкрещях аз.

Всичките ми колеги се обърнаха към русото кубинче.

– Да бе, толкова пъти съм идвал в Куба, виждал съм със светли коси, че даже и със сини очи, но пък чак толкова русо и с такива златисти коси!...

В този момент една доста красива кубинка с отличителните черти на някогашна негърка, се обърна към нас и с крещящия си глас като на италианка, каза:

– Си, сеньор! Русо, русо.

Мигновено се обърнах към бай Пешо.

– Чакай бе, че и на кубински ли на русото викат русо?

После се сетих нещо и допълних, че сигурно и на

черното викат я черно, я кестеняво. Но на тази моя шега никой не обърна внимание. Аз се свих малко гузно, в това време бай Пешо се беше „разприказвал“ с кубинката и след малко се обърна към нас:

– Слушайте, невежи! – каза доста авторитетно старият кърмчия Пешо:

– Първо, по кубински „русо“ се разбира руснак, ясна ли ви е картинката сега?

Дошел някакъв съветски кораб, слезли моряците и както обикновено става тука, за едни слънчеви очила или за някакъв дребен подарък, защото едри не могат да се прекарат през митничарите, морякът от братския Съветски съюз си платил една любов с едно евтино кубинско момиче и затова чудното русокосо детенце е останало тук, за да заздравява съветско-кубинската дружба.

– Някой нещо да пита още? Хайде, „поехали“!...

– Хайде да минем край брега – предложих аз.

– Ей, на нашия му се е приискало да види морето, пардон, не морето, а океана. Какво ще кажете, да минем ли край брега, пък може да ни излезе късметът да видим някоя гола къпеща се кубинка.

– Да минем, и аз съм навит. Може да намерим запазена черупка от големите охлюви „караколи“. Те са много добър безплатен подарък в България.

След стотина крачки ние се намерихме на океана или на брега на Куба. Наоколо дечурлига съвсем голички се гонеха покрай брега и цапаха с удоволствие в горещата вода. Изведнаж от океана, но близко до брега, се появи едно „чудовище“, една рошава глава изникна на около десетина метра от нас. Ние учудени се спряхме и вторачили поглед към „чудовището“, видяхме как то се превърна на един, с доста добре оформени мускули, мъж. След няколко мига той почти се изравни с нас и след няколко минути беше вече на брега, където Тихият океан мързеливо плискаше вълните си. Той кимна към нас и ни показа два големи каракола, държейки ги в двете си ръце. Аз доста внимателно го огледах и изведнаж забелязах на десния му крак малко под коляното от външната страна на бедрото, препасан един доста дълъг нож в кания. Кубинецът с черти на китаец, с цвят по-светъл, черно-

кос, се изправи пред нас и почти ни завря в ръцете двата големи охлюва и каза с неясен английски:

– Ченч, мистер!

Бай Пешо се обърна към мене и каза:

– Имаш ли нещо по джобовете си, което би могъл да му дадеш в замяна? Ти си най-новият и сигурно много би ти се зарадвал някой за такъв подарък във Варна.

Първоначално аз като че ли се пообърках, но започнах да пребърквам джобовете на късите си панталони, извадих джобното си ножче, което бях намерил в кабината си, забравено или ненужно, в чекмеджето на масата. Ножчето беше много употребявано, но пък за това синджирчето беше доста запазено. От другия си джоб извадих бензиновата запалка и тъкмо се канех да смъкна и черните си слънчеви очила, бай Пешо като че ли разбра намерението ми и каза:

– Стига, повече нищо не давай!

Аз много щастлив прибрах караколите и всички се запътихме към кораба, тъй като приближаваше време за ядене.

КЪОРАВИЯТ КЕФАЛ

Ако сте пътували с кораб по Средиземно море, сигурно сте забелязали, че по някой път то е тихо и спокойно и водата му е гладка и синя, синя като тази между малките гръцки острови, където разноцветните медузи сякаш кръжейки около кораба танцуват своя любовен танц. Ние сега с нашия кораб сме на рейд пред североафриканския бряг, точно пред пристанището на Казабланка. Свободните от вахта, трима моряци, сме се облегнали на фалшборда в сенчестата част под горната палуба. Бавно и мързеливо разговаряйки, надигаме бутилките, пием студена газирана вода, която само за миг се задържа в тялото, след което напирайки през порите мигновено намокря потниците ни или потича на струйки по гърбовете ни. В този момент машинният боцман се

спира до нас, по навик хвърля едно око към прозрачната вода и със самочувствие на нов боцман, който иска да ни вземе акъла, отсича:

– Тука има много скумрия. Предния път, когато бях на стария кораб, взех им акъла на всички, гдето се пишеха рибари.

Погледна ни самодоволно и допълни:

– Горките, те уловиха по три-четири къорави скумрии, а аз десет килограма и седемстотин грама.

– Само скумрии ли има, боцмане? – запита един палубен моряк с големи черни очи, току-що уволнил се от военния флот и това бе първият му рейс в търговския флот.

– И кефал! – отсича боцманът. Прави две крачки, обръща се бавно и авторитетно допълва:– Но кефалът кълве само на добрите рибари – на майсторите, за новаците и дума да не става. Те да се радват, ако хванат някоя саката скумрия.

После все със същия си авторитетен маниер боцманът отвори и влезе в канижела. Докато стояхме и гледахме африканския бряг и белите огромни къщи на града, времето бързо премести стрелките на часовника и видяхме как двама колеги развиха чепаретата и ги потопиха във водата. Ние, които скучаехме, бавно сякаш да не изплашим рибата, се приближихме до тях, готови, ако наистина рибата започне да кълве, да се включим и ние. Е вярно е, че не от всеки моряк става рибар с тръпка. Затова и никъде по света няма кораб, в който всички моряци да са рибари. Обикновено на корабите по 4—5 човека са истински рибари, които щом корабът спре да чака, за да го вкарат на пристанището за обработване, те, така да се каже, всяко свободно време, подходящо за риболов, са с въдици в ръце, надвесени над водата. Така стана и този път. Първите, които пуснаха чепарета, уловиха и първите скумрии, които вече подскачаха върху нагорещената палуба.

– Ей, не я мъчете така! – подскочи новият моряк с големите черни очи и докато се усетим, той изтича до кухнята и се върна с една голяма тава.

– Ето за рибата! Готвачът обеща, че ако наловите

повече, може да осигури пърженето.

Последните думи бяха чути от боцмана, който приближаваше със своето чепаре. После спря до тавата, погледна подигравателно трите скумрии и каза:

– Без мене! Нито ще дам от моята риба, нито ще хапна от вашата, пържената. Аз ще си я направя на чироз. Тя тука скумрията е суха, не е тлъста като в Северно море, където водата е студена.

– Слушай, бе момче, как ти е името? – се обърна към младия моряк боцманът.

– Филип, Филип, се казвам, боцмане!

– Ти, Филипе, чу ли какво казах?

– Да, боцмане!

– А така! Сега слушай. Отиваш пак в кухнята при оня дебелия готвач, който е с корем, като че ли е глътнал шамандура, да даде една тенджера, специално за новия боцман, който ще я напълни догоре. А виж там и му кажи да има под ръка и друга голяма тенджера. Ясно ли е?

– Готово, боцмане! – изрече Филип и докато боцманът размотае чепарето си, една голяма неръждаема тенджера, сякаш козирувайки, застана до него. Боцманът разгледа с око на специалист за пореден път кукичките на чепарето си, после хвърли едва забележим поглед към тавата, където имаше няколко скумрии и презрително подчерта:

– Трима души, четири парчета.

– Не са четири, седем са, боцмане – каза камериерът Гошо, който в този момент вадеше чепарето с три малки парчета.

– Тия ги пусни обратно, момче, да пораснат и им кажи да те чакат, че като дойдеш втори път тука на рейд, тогава ги улови!

Започва истинско напрежение при риболов, което могат да почувстват само истинските рибари... Докато групата все хвърляше по някоя риба в тавата, боцманът изведнаж хвана един по-голям кефал. Той размаха рибата и се развика:

– Ей такова парче може да хване само големият майстор, майстор и половина.

Той я пусна в тенджерата и продължи:

– Стига ми един кефал за вечеря, но аз искам скумрия за сушене!

В същото време момчетата продължаваха да пълнят тавата, даже и няколко кефала се забелязваха между скумриите. Мина доста време, когато от кухнята излезе майстор-готвачът. Той се приближи до тавата на момчетата, наведе се над нея, разбърка с ръка рибата и каза:

– Браво, браво! Тука че има риба, има, но освен всичко друго има и майсторлък!

После се приближи до боцмана и с лека подигравка в гласа допълни:

– Ей тази новата неръждаема тенджерата стачка ли прави или няма късмет? Какво ще кажеш, боцмане?

Боцманът не само че не реагира с думи, но даже и не помръдна. Готвачът се наведе над тенджерата:

– А бе, Боци (така казват галено на боцманите)! Ти какво си направил, бе човек, уловил си един къорав кефал и си засякъл!

Боцманът изтегли цялото си чепаре, като едновременно с това го нави отново на корковото парче, изгледа готвача и заядливо отговори:

– Слушай бе, шамандуро, ти си гледай манджата, че твоите готвачески способности стигат до супа топчета, пиле яхния и за вечеря пържени яйца!

После се обърна към другите рибари и каза:

– Е, вземете си този къоравия кефал, а пък аз имам малко работа и ще слеза в машинното!

Всички се вцепеняха от учудване, сякаш той не бе новият надут боцман от нашия кораб.

КАФЕ ОТ ЛИСАБОН

Лисабон, или както казват португалците Лишбоа, е голям и красив град, дори може да се каже и страшно разпилян. Където да се обърне човек, ту малки и кокетни къщи, ту големи здания, огрени от океанското слънце. Огромни чисти площи се редуват с малки мръсни улички. Ние, моряците, с нашата мизерна валута, която ни

стигаше да гледаме витрините и да обикаляме уличките, жестоко притеснени от безбожно високите цени, ходим, ходим, разхождаме се по реставрираните на стара кула стъпала и после отново се плъзгаме по централните улици, където почти всички тротоари са с черно-бяла мозайка с различни фигури.

Кога е дошъл краят на работното време, не можахме да разберем, само усетихме, че краката ни са се поуморили, или може би е от това, че или ние моряците повече обикаляме света, а по-малко ходим. Изведнаж, ето един красив магазин, целият примамващ с различни видове кафе. Ние сме трима, един домакин със жълти бургазки зъби, един радист и аз. И тримата влязохме да си купим истинско кафе, защото това виетнамското, което продават в България, мирише по-скоро на некъпана вьетнамка, отколкото на истинско кафе. Е, ние, моряците в това отношение бяхме с привилегии. Скъпо, не скъпо, винаги си купувахме от хубавото. И така, ние двамата с домакина си купихме по 200 грама от аржентинското, което веднага бе смляно и с голямо удоволствие, поемайки пакета, го помирирахме със самовлюбеност. Търговецът се обръща към Джеки радиста, говорейки нещо по португалски, което трудно разбираме, или между нас казано, почти нищо. Джеки оглежда кафетата с надписи, големи стъкленици с най-различни по цвят и зърна кафе. Продавачът се мъчи да не губи търпение и още по-настоятелно иска да разбере дали този младеж ще купи или само гледа и в този момент радистът казва на себе си, но доста ясно „няма“ и се опитва да обясни на продавача какво търси. Подреждайки думите си по английски на ум, бавно започва да говори:

– Аи уонт туркиш кофи!

– Си, кафе – казва португалецът и започва да изброява имената на всичките кафета, които има, посочвайки с ръка стъклениците, но Джеки нещо не е доволен и повтаря „туркиш“. Продавачът разбира най-после, че Джеки иска турско кафе и казва: „Но туркиш кафе!“ Сега думата взима домакинът и казва:

– Слушай, бе момче, ти какво кафе пиеш на кораба?

– Как какво, турско – отсича радистът

– Турско, та турско! Слушай, моето момче, ти пиеш

виетнамско, щом си го купил от България.

– Ама...

– Никакво „ама“! Турско кафе ние казваме на начина на приготвянето, защото го правим по турски в джезве.

– Чакай, ама...

– Няма какво да чакам. Останало ни е от петвековното робство, разбра ли! Ти си още млад моряк.

– Радист!

– Може и радист да си, ама си моряк, разбра ли? Та къде се чуло и видяло в Турция да расте кафе. В Диарбекир ли? Ако си толкова неграмотен, после ще те ограмотим. А сега си купи от това, което ние си купихме и тутто финито. Ще си го вариш и на всички ще казваш, че си правиш кафе по български, не по турски. Това е, толкоз да знаеш!

ТРЕ МИЛЕ

...Ти знаеш какво е тихо море, виждала си го. Такова е сега Средиземно море или както казват моряците „Мравките вода пият“. Транзисторът надува бузи, старейки се напълно да ми представи италианката, която сякаш давейки се, вместо да вика „Аюто“, крещи „Аморе“. Нека да крещи, нали така е модерно и нали за това ѝ се плаща. Сега на всички настроението ни е добро, а как беше тази сутрин! Представи си осем бала вълна и нашият кораб! Не можеш да си го представиш, зная, а аз мога – всеки миг от 3 часа тази сутрин до 15.30 след обяд. Та това беше, има ли смисъл да описваме нещо, което е минало, което е останало толкова назад, че просто и на моряците не им се иска да се върне. Важното е, че сега е тихо и транзисторът затихна, изгуби се италианката. Днес е Осми март.

Спомням си една италианка от „Веселата уличка“* на Генуа. Тогавя пак беше 8-ми март. Тя се беше опряла до витрина на един колбасарски магазин и с големите си нарисувани очи дебнеше. Под невъзможно късия минжуп се подаваха белите с прозрачна кожа крака, по които

*уличка с проститутките

вените се брояха от три метра разстояние. Червената прилепнала блузка, изявила до болезненост формите, страшно искаше да примами някой „необуздан бик“ с много пари или в краен случай, който и да е. Ние бяхме моряци, трима души. Прибирахме се на кораба. Вървахме бавно, гледахме наоколо, а мислите ни бяха далеч, много далече. И когато тя ни видя, очите ѝ още повече се разтвориха, тогава аз погледнах в тези черни дълбоки и пълни с печал очи, в които се отразяваше мъката на хилядите момичета от същата професия. В миг очите оживяха, присвиха се и цялото гримирано лице затрептя в усмивка. Тя със свой инстинкт усети, че не сме италианци, че сме моряци и каза: „Хелоу барба, трее миле“*. „Трее миле“, изплезиха ни се сякаш саламите от витрината. „Трее миле“ – разиграха се вестичите, провиснати с дюзини по съседните будки. „Трее миле“ – протягаха ръце големите, пълнени с талаш и безвкусица италиански кукли, окачени по вратата и витрината на насрещния магазин. Отминавайки я, ние се спираме под витрините, изпълнени с най-различни сувенири и всякакви стоки, които примамливо се оглеждаха в нашите очи. Изведнаж само за миг в стъклото на витрината сред „златните“ италиански гондоли видях познатите очи. Обърнах се. Италианката минаваше край нас с походка на победителка. С онази известна походка, която някои жени са си изработили, стараяйки се всячески да разиграят всички свои форми. Походка, изявяваща и търсеца секса. В миг аз разбрах, обърнах се и в противоположната посока видях един младеж с изпито пъпчиво лице, черни извити вежди, почти малки още по-черни очи. Прегърбеният италиански нос сочеше застрашително тесните губещи се устни. Той беше облечен с някакви изтрити дънки, над които една пъстра риза се вееше така, сякаш беше простряна да съхне на някое от тези малки италиански балкончета, останали от стотици години, надвиснали застрашително над големите излъскани камъни над тясната уличка.

Почувствало моя поглед, италианчето повдигна вежди и погледите ни се кръстосаха. Аз кимнах с глава към вървящата напред и запитах: „Трее миле?“. Момчето из-

*три хиляди

веднаж се изчерви и запримига смутено с дългите си клепки. После, виждайки моето усмихнато лице, престраши се, облиза тънките си устни и каза: „Но синьоре, две миле!“. Младежът ни отминаваше. Група деца, гонейки се весело, крещяха на своя тъй хубав италиански език. На първата пресечка червената блузка се спря, изчака изтритите почти безцветни дънки и в следния миг се скриха от моите очи...

ЛЯ

И петте хамбара бяха изметени. Само палубата и канижелите на двете надстройки скърцаха и лепнеха от туктаме останалата кубинска захар. След обработване на кораба, в очакване на регистера, котвата ни прикова на рейд във Варненския залив. Леко набразденото море бавно поклащаше празния кораб. В кухнята след вечеря стояха майстор-готвачът, вторият камериер и Недялко от машинното. Майсторът облиза дебелиите си охранени устни и каза:

– Късно е, регистерът, няма да дойде днес.

Вторият камериер не се сдържа и както си играеше със сатъра в ръка, удари го по дъската, върху която режеха месото и каза:

– Да идем да питаме Барото.

Другите двама се спогледаха. Те като че ли чакаха именно това да каже някой, за да се съгласят.

– Хайде – намигна малко тромаво Недялко.

Майсторът този миг развърза малката си престилка, направена от холандски чувал, върху която се четеше името на фирмата. Излизайки от кухнята, те минаха през тесния канижел и стъпвайки на палубата, забързаха към предната надстройка. Те толкова бързаха, че не виждаха светлините на красивата Варна. „Ще ги изненадам“ – мислеше си вторият камериер, усмихвайки се от радост.

И той като всички на кораба след дългия рейс, не се беше видял с близките си достатъчно, нито се бе сбогувал като хората. Вярвайки дълбоко в себе си, че и тази нощ

ще си бъде в къщи, той си представи малкия Росен, който винаги пръв скача да отвори вратата, когато някой тропне в антрето. Как щеше да разтвори малките си розови ръчички и сияещ целият ще извика: „татко“.

– Няма начин! – дочу вторият и неразбирайки за какво става дума, учудено каза:

– Какво?

– Ще ни пусне – казвам.

– Няма начин – каза майсторът и избързвайки, задруса обемното си коремче по трапа на средната надстройка, мъчейки се да върви отпред, дишайки запъхтяно, като неравномерно стъпваше по стъпалата.

Когато се спряха пред вратата на капитанската кабина, сърцето му тупкаше като клапаните на електроагрегат. Той не можеше да си поеме дъх, защото Недялко вече чукаше по лакираната повърхност на вратата. Всички затаиха дъх. Минаха се няколко минути, които им се сториха цяла вечност. Изведнаж вратата се отвори, разкривайки в рамката си новия капитан.

Той беше малко под среден ръст, със слабо на аскет лице. Въпреки своите 38 години, се смяташе за млад. Той се опита да се усмихне, но не сполучи, тъй като лицето му, бледо и обгоряло от всички слънца по света, изведнаж се покри с безброй малки бръчици, като силно пропуканото задно стъкло на колата му.

– Какво има, момчета? – каза той, небрежно вдигна лявата си ръка и разпервайки пръстите си, ги прекара през правата като клечки черна коса.

– Другарю капитан – каза майсторът и млъкна, тъй като от умората ли, от срещата с капитана ли, изведнаж си обърка дишането и се огледа безпомощно за подкрепа от другите двама членове на делегацията.

Недялко пое думата и продължи:

– Тази вечер няма да заминем, регистерът е напуснал работа и вероятно утре, не по-рано утре от 3 часа след обяд няма да тръгнем. Бихте ли разрешили свободните от вахта да спят при семействата си и утре с първата лодка в седем часа да са на кораба? После, нали знаете, три месеца няма да се видим.

Майсторът се беше успокоил и допълни:

– Не сме се и сбогували, така изведнаж стана всичко, та не успяхме.

Капитанът загледа, като че ли никой нямаше пред него и бавно затваряйки вратата, каза:

– Тази вечер излизане, Ля“ (т. е. няма) – и се скри зад лакираната повърхност на вратата, оставайки в недоумение подчинените си.

Когато слязоха на палубата, те чува дежурния вацман да вика към опрялата рейдова лодка:

– Няма желаещи за излизане на брега!

В този момент фарът на Галата премигна възмутено, той никога досега не бе чувал, че има по света моряци, които да не желаят да бъдат при семействата си...

НА МОСТИКА

Може всички да спят, може да умират от скука, но на мостика винаги се намира нещо интересно... Океанът се е ширнал по всички посоки и вода, вода, толкова много, че по някой път се питаш има ли на света суша. А океанът е ту гладък и блести като разтопено олово, ту ситно фризиран от току-що появил се вятър, ту вълните огромни, високи. Вълни зелени, сини, тъмни, с пяна, без пяна. Разнообразие. А небето? Кога някой от жителите надушните градове може да види толкова много небе?

Качи ли се на най-горната палуба – летния мостик, гледайки, човек може да види цялото небе, че под него може да се почувства като нищожна мушичка или пък да разпери ръце и да прегърне цялата тази грамада от пухкави, бързо движещи се над главата му бели, сиви, черни, оранжеви и червени облаци, оцветени от залязващото слънце.

Колко пъти ви се е случвало да виждате залязващо слънце? О, ако всяка вечер наблюдавате истинския залез, ще видите как всеки път той е толкова различен, толкова неповторимо красив, че никога никъде няма да пропуснете това велико събитие – слънчевия залез.

Минаваме край бреговете на Португалия. Те не са далече, но вечерната омара ги е скрила от очите ни и само чудото на радара вижда всичко. Слънцето постепенно достига океана и сякаш изтощено от целодневните си грижи, лавира между облаците. То сега е намалило силата си и приличащо на огромно парче нажежено желязо, леко допира блестящата водна повърхност и пожарът пламва. Струва ми се, че ако Нерон бе видял подобен залез, не би подпалил цял град.

Пред нас е Биская. Всички са в очакване как ще ни посрещне. Но ние все още сме край португалските вълни. Преди обяд се разминахме с Лисабон или Лишбоа, както казват португалците. Когато неотдавна бяхме в Лисабон, Желязко мотористът, каза: „Какво ли има в Лисабон? Стари раздрънкани трамваи, криви улици с ниски къщички и големи модерни площи с богаташки домове“. Тогава четвъртият механик, който се бе приближил до нас, вмъкна: „И още... много кръчми и хиляди полицаи!“.

И все пак Лисабон е доста интересен град. Но ние, моряците, трудно можем да се съгласим с определението „интересен град“.

Слънцето отдавна е изчезнало. На мостика е тихо, само леките вибрации ни напомнят, че долу сред тракащото и съскащо машинно отделение, край голямото сърце на кораба хората са на своя пост. Някъде напред сякаш полепнали по самия хоризонт, се виждат десетки светлини – малки, големи, разпръснати в дължина около 5—6 мили, ту силни, ту слаби, напомнящи на забравен гирлянд от новогодишна елха.

Изведнаж третият помощник-капитан се разтревожава. Той вперва очи в екрана на радиолокатора и след малко, изправяйки се казва:

– Тридесет и шест парчета.

Това са рибари, те са навлезли навътре, защото са намерили пасаж и сега са се изпречили на пътя на кораба ни. Тихата нощ ги е приютила във влажната прегръдка на океана и те щастливи от богатия улов, са се вгълбили в своя нелек труд.

Ние, моряците, сме виждали рибарите в тихо време, навлезли с десетки мили навътре в океана. Виждали сме ги и при огромни вълни, завръщайки се с празни погледи, а малката им моторница подскача по вълните, като носено от вятъра есенно листо. Това са същите окъсани и вечно миришещи на риба мъже, които на пристанищата броят дребните монети, спечелени от пълните кошове риба.

Третият помощник отново се навежда над радиолокатора и вахтеният кърмчия го чува да казва:

– Киро, трябва да ги заобиколим, дай седем градуса в ляво!

Киро внимателно върти руля и корабът постепенно изменя курса и се изравнява с малките лодки. От тях нищо не се вижда. Само силните петромакси и газови лампи, примамвайки рибата, разпръскват силната си светлина наоколо. След малко всичко това остава зад кърмата, далеч на хоризонта.

КРАЙ АНТАЛИЯ

Имаше едно време един малък 350-тонен кораб, строен във варненската корабостроителница по времето, когато започвахме с голям размах да строим социализма. Това беше такова корабче, че можеше да обиколи целия свят, ако винаги плава на километър-два от крайбрежната ивица. Именно затова не го пращаха в Америка или в Куба, но с него обиколихме половината Средиземно море и стигнахме чак до Марсилия. Но както се разбрахме, все по крайбрежието. Така да се каже, да има за какво да се придържа. Та веднъж с този кораб се връщаме от Сирия, от град Латакия. Времето чудесно, морето поръчано като за нас и ние отново трябваше да се придържаме край бреговата ивица на Турция. Но, за да се движим толкова близо и то в териториалните води, сигнализирахме на турските гранични власти. Без никакви проблеми дойдоха митничарите и запечатаха едно малко като кокошарник помещение, което носеше

гръмкото име склад. Там освен боба, бурканите и другите хранителни продукти, запечатаха задължително и излишните количества цигари и алкохол. Всичко става, движим се край брега, а той голям, накъдрен и всяка една моторница би могла да се прилепи от другата страна на кораба и без да я видят от брега, да направим един търговски удар. То на гяури много не бива да се вярва! „Затова, вържи попа, та да е мирно селото“. Вероятно така са си мислили комшиите. И така, складът запечатан, готвачът си приготвил всичко за времето, когато ще преминем цялото крайбрежие и стигнем по-далече от бреговата линия и Босфора, вече в Черно море, почти у нас, да ни разпечатат склада и то, малко преди да напуснем турските териториални води. И така, след като корабчето бавно се придвижва към нашето Черно море и ако в момента не си на работа или не си на вахта, чувстваш се като на курорт, особено като сме на няколко километра от Анталия. В малкия салет сме се събрали такива свободни и си прием следобедното кафе, когато третият помощник-капитан Коларов, който изпълняваше длъжността домакин, захлупи чашата си и каза:

– Ха сега да видя кой ще ми гледа и какво ще ми познае!

После се обърна към мене – бях най-новият на този кораб и поглеждайки ме в упор, каза:

– Твой ред е, всички са ми гледали и за всички знам какво мислят за мене, сега ти си на реда.

И подавайки ми изцедената си чаша допълни:

– Чакам!.

Аз нито разбирам от гледане на кафе, нито умея да фантазирам и да лъжа. Гледайки изпъстрената чашка, от немай къде я поех с дясната си ръка. Мислех си какво ли да му кажа, като не го познавам, въобще не знаех нищо за него. Поглеждайки в чашата, видях на дъното останало едно гъсто топче точно в средата на чашата. Спомних си, че когато на моята чаша е имало такова топче, всеки път този, който ми е гледал, ме е карал с палеца да го натисна това черното топче и все не разбирах защо го правя. Така направих и аз сега, накарах го да си сложи палеца върху топката и започнах:

– Скоро, ама много скоро, ще ти се случи нещо много неприятно, ще те пообърка някаква лоша разправия, кавга, спречкване.

Изведнаж се чух, че само лошо казвам. Погледнах го как се разтревожи и малко учудено реших да туширам всичко, понеже се бях поувлякъл и като завъртях чашата продължих:

– Обаче нещо радостно те чака в къщи, нещо за което ще бъдеш много доволен.

От това той се поуспокои, усмихна се и каза:

– Дано да е вярно второто, а за първото въобще не ти вярвам.

Но точно първото много бързо се сбъдна. Бяхме стигнали крайната точка на турския бряг. Митничарите се качиха да разпломбират печата и скандалът стана. Готвачът бил забравил да си отдели черен пипер и без да види печата, отключил и си взел пипер, може би си казал, че всичко вече е свършило. Взел си черния пипер и пак си заключил. Да, ама турският митничар видял, че пломбата е скъсана и скандалът избухна. Мигновено всички се разтревожихме. Митничарите ни спряха. Три часа ни въртяха и накрая се отървахме. Ако ви е интересно как се отървахме от големия скандал, дали бихте ни повярвали – с три картона цигари „БТ“ и две бутилки уиски. Взел митничарят подаръка, усмихнал се и другият и след малко слезли в моторницата, ни помахаха за сбогом и едно: „Гюле, Гюле“ чухме да казват. Много бързо всичко на кораба си тръгна нормално. След една седмица отново срещнах във Варна капитан Коларов. Той ми каза: „Никога не можех да си представя, че ти наистина познаваш на кафе. Но освен, че ми позна за скандала, като се върнах в къщи, наистина ме чакаше нещо хубаво. Едно дело за подялба се реши в моя полза и на всичко отгоре и леля ми подари лозето си“.

Ето това е историята с кафето...

В БОСФОРА

Малкият търговски кораб, поддържащ една от средиземноморските линии, бавно се придвижваше през Босфора. Свободните от вахта моряци стояха от двете страни край фалшбордовете и въпреки че много често минаваха от тук, с интерес наблюдаваха Истанбул. По крайбрежния булевард сред огромните реклами летяха разноцветни леки коли. Пълзяха, вдигайки след себе си облаци от дим, тежко натоварени камиони. Малко по-нагоре, над старите порутени къщи между нови и доста големи постройки, се виждаше помохамеданчената църква „Света София“ със своите четири минарета. Тя беше една от забележителностите на Вечния град. На мостика бяха капитанът, старши-помощникът и рулевият. Капитанът бе стар морски вълк, обиколил всички морета и океани и никога не вземаше пилот, когато минаваше през Босфора. И сега не изпускаше из очи идващия насреща кораб. Разминаването щеше да стане при една сравнително малка дистанция. До него, вперил очи напред, рулевият здраво стискаше големия стар рул. В този момент на вратата се появи усмихнат старши камериерът, с една четирицолова усмивка, както казваше за него шеф-механикът. Старши камериерът спря и със своя професионален опитен поглед опипа обстановката, после леко придвижвайки се до страшно малката масичка, постави бялата табличка, върху която димяха готовите кафета. Насрещният кораб бе руски. Една след друга се редяха заповедите на капитана. Корабите постепенно се разминаваха. Старши помощникът погледна към кърмата, където един моряк снемаше знамето. От руския кораб поздравяваха по същия начин. Моряците от двата кораба си махаха.

– Всичко мина като по книга – усмихна се старши помощникът.

В този момент се чу гласът на Кольо:

– На бака чисто, другарю капитан, а на мостика кафетата „а ла турка“ чакат.

Капитанът се пресегна и взе две чаши, подаде едната

на рулевия и не изпускайки из очи пътя на кораба каза:

– Христо, хайде моето момче, за Босфора не само капитанът заслужава кафе!

Христо го погледна за миг, усмихна се и поемайки с лявата си ръка, я остави до себе си на рафта, където бяха подредени флаговете на всички държави, чиито пристанища посещаваше корабът.

– Хайде, хайде, пий! Турско кафе се пие горещо, пък и двамата ще гледаме! – каза капитанът и се обърна към старши помощника: – Жеков, стига си гледал към „Абанос Сокак“, ами ела да пийнеш едно кафе.

– Благодаря, другарю капитан, нещо не ми е до кафе – отговори замислен старпомът.

– Има си хас, камериерът черпи от „капитанското кафе“ и ти да се откажеш. Хайде на шланг!

Неохотно Жеков се приближи и взе едната чаша. В този момент до него застана старши камериерът.

– Старпом, нещо взехте да заключвате кабината, та ми е трудно да влизам за почистването. Ако обичате, ключа за около един час!

Помощник-капитанът се вгледа в лицето на Кольо. „Как е възможно? – мислеше си той. – Тези открити очи, тази вечна усмивка, да се излъжа, да се поддам на приказките на онзи стар пияница – боцмана“. Кольо се приближи още повече и каза:

– Старпом, да не би нещо да ви е лошо?

Едва сега старпомът сякаш се откъсна от съзерцанието си. Той остави кафето на планцера, прегърна камериера някак си по братски и му заговори:

– Слушай, Кольо, искам нещо да споделя с теб. Смятам, че ще ме разбереш и няма да ме прекъсваш. Ще ме изслушаш докрай!

Кольо примигна неразбиращо и усмивката му просто засъхна върху лицето. Старпомът наведе виновно глава и продължи:

– Баща ми навремето ме учеше така: „Каквото и да ти се случи, не бързай с вземане на решението. Изчакай, прибързаните работи не водят до добър край“. Но аз хем го слушах, хем като че ли малко го разбирах. Та така, случаят с моята кабина! Преди една седмица ми изчезнаха

двадесет английски лири, заедно с бележката от банката. Бях ги изтеглил, щях да купувам електрическа камина. Потърсих ги тук, потърсих ги там и изведнаж се изплаших, споделих с един човек и той веднага каза, че си ти.

– Аз!

– Не, моля ти се, не бързай! Нали ще ме изслушаш докрай!

В този момент се доближи капитанът, изгледа ги усмихнат и каза:

– Пак нещо кроите, пак няма да ви стигне валутата...

– Съвсем не, другарю капитан – помъчи се да отклони въпроса старши помощникът.

– Няма да ви преча, аз само така...

Когато капитанът отново отиде до рулевия, старпомът продължи:

– Още тогава аз заключих кабината, ти знаеш, че моряшка кабина не се заключва, а аз реших да я заключа. Първо, за да видя как ги ще реагираш и второ – ако банкнотите са в кабината, все ще ги намеря.

– Е, и? – не се стърпя Кольо.

– И... тази сутрин ги намерих, сложил съм ги в един стар плик.

Кольо мълчеше, той гледаше напред, където в далечината изчезваха зъберите на една средновековна кула. За момент той почувства как в гърлото му се събра някаква топка мъка. Десет години как плава по моретата и никоой никога досега не бе се усъмнил в честността му. Настана дълга и мъчителна пауза. Старши помощникът го хвана за ръката.

– Е, ти какво разсърди ли се?

Кольо бавно изви глава. Мъката се бе разтопила и изтичаше през очите във вид на няколко сълзи. На него всичко му се стори доста нелепо, затова си замълча, решил твърдо да сложи пепел на цялата тази история.

– Утре вечер щом пристигнем, си на мои разноски в бара! – каза старпомът и разроши черния перем на камериера.

После се присегна, взе чашата с изстиналото кафе и на един дъх го изпи.

ПРЕД ГИБРАЛТАР

Има една огромна скала, върху която се е поместил цял град с двойно повече съвременни военни укрепления, с модерно летище, чиято бетонна писта продължава навътре в морето. Под земята са притаили дъх няколко противоатомни скривалища, а на самия връх – свръхмощни радиолокатори. Това е Гибралтар. Всички кораби, които влизат и излизат от Средиземно море, минават край Гибралтар. Много често наши търговски кораби спират там, бункероват гориво, вземат продукти, вода, а по някой път се налага и задължително спиране, за да се отстрани някаква повреда в машината.

Плавайки за Англия, преди известно време и на нашия кораб се наложи аварийно спиране. Пристигнахме в неделя следобед. Хвърлихме котвата на рейда и зачакахме. Времето, както винаги, тук беше хубаво. Заливът тих и главната машина спряла, а това значеше тишина или както казваше първият механик: „Сега сме като на плаващ санаториум“. И докато гледахме към града, Гошо, третият камериер, разви чепарето и къде на шега, къде наистина, пусна месината. Този рейс на кораба не се бяха случили много рибари, затова и подбивът не закъсня. Пръв се прояви вторият механик. Той се доближи до фалшборда, наведе се и плю във водата.

– Полека, да не изловиш всичката риба, че гибралтарци от глад ще умрат.

Гошо го изгледа засегнат и отвърна:

– Е, все може да се хване някоя сляпа!

– Тук идват да си хвърлят хайвера китовете, – продължи механикът – много обичам пържен хайвер от кит.

В това време се приближи и Любчо кърмчията и обръщайки се към механика, каза:

– Тука може да излезе доста сафрид.

Механикът се усмихна подигравателно и продължи:.

– Слушай, Гошо, ако хванеш тука само една риба, жива ще я изям!

Започна да става интересно, наоколо се насъбраха и други свободни от вахта.

– Ще хване, няма начин! – намеси се в спора и Божо

помощник-готвачът.

Гошо продължаваше да клати месината и изведнаж усети, че нещо трепна, но не се издаде.

Той погледна към Стефан механика, който много обичаше да се заяжда с всички.

– Само да не се задавиш – каза на механика.

– Няма. Ти бъди спокоен. И други са се излагали като тебе!

– Така ли? – изрече Гошо и кръвта нахлу в лицето му.

Сега той започна да обира месината. Всички се вкупчиха над борда и впериха очи към източващата се жичка. Изведнаж лъсна нещо сребристо и в следния миг всички видяха как подскачаха три големи средиземноморски сафрида. В този момент главният механик, който безучастно наблюдаваше всичко, се обади:

– Хайде, Стефане, избирай си една и започвай да я ядеш, ако ти се отвори по-голям апетит, Гошо ще ти даде и по-голям сафрид.

Стефан механикът се усмихна виновно и отвърна:

– Случило се! Голяма работа, хванал три слепи сафрида.

Изведнаж мнозинството премина на страната на камериера.

– Яж! Хайде, какво чакаш?

– Лапай, лапай, прясна риба.

– Давай на авантата, Стефане.

– Като знаеш да приказваш, длъжен си и да ядеш.

Подканваха го всички наоколо. Стефан направи кисела физиономия. Пресегна се и взе една огъваща се рибка.

– Какво чакаш? – чуваха се гласове зад гърба му.

Разбрал вече грешката си, Стефан се чудеше как да отмени настояванията на моряците. Той доближи рибата до носа си и я помириса.

– Казах ти, прясна е – извика току-що зад гърба му Румен.

Подигравките още повече се засилиха. Стефан разбра, че няма да му се размине и изведнаж, престрашавайки се, захапа рибата откъм гърба

– Стой! Къде без сол? – извика Гошо и размаха над

главите на всички пълно чепаре с риба. Изненадата беше голяма. Стефан пусна ухапаната риба при другите в една голяма тенджера, която беше донесъл майстор-готвачът и се измъкна към кабината си.

Моментално се появиха още двама „скрити“ рибари. Така казваме на тези моряци, които имат чепарета, но никога не пускат първи, а само щом се уверят, че има риба, тогава развиват месината.

До вечерта тримата наловиха две големи тенджери. Майсторът готвач и помощникът му взеха рибата и влязоха в кухнята...

Слънцето отдавна беше залязло. Светлините в града припламваха, борейки се привечерната светлина. В тишината на зараждащата се нощ до ушите ни достигаше шумът на Гибралтар. А на нашия кораб тази вечер имаше банкет. Пържените яйца за всеобща радост бяха заменени с пържен сафрид. Всеки доволен хрупкаше препържената риба, стараяйки се между две риби да разкаже по някой оригинален рибарски виц. До късно тази нощ стояха на кърмата рибарите. Тази вечер те бяха забравили да вечерят, пък и никой не се сети да им занесе да си хапнат, но те бяха щастливи и не съжаляваха – важното бе, че рибарската им страст пак бе задоволена...

ДОМАКИНИАДА

Веднъж на нашия кораб, така се случи, че в камбуза сметката не излизаше. Събра се комисия в кабинета на шеф-механика. Пиха коняк, смятаха, смятаха, пиха коняк и накрая разбрахме, че сметката излизала, пък камбузът* е бил празен.

– Ами как ще е пълен, джанъм, това са тридесет и девет гърла и все викат: „Дай допълнително!“ – сърди се домакинът Стефанов и потта му се стича по надутия му като балон корем.

Сега ли трябва да се прави сметка, мислим си ние от „Ейхалето“. Четири месеца хич не го беше за нищо еня домакинът. Возеше се като пасажер. Даже ключа от

*склад за храна

камбуза на готвача беше дал, за да не разкарва сто и петнадесет килограмовото си шкембе по трапа от кухнята за камбуза. Ами само това ли? Във Варна преди тръгването тогавашният „Балкантранс“ изпълнява заявките, а домакинът си седи в къщи, нито проверил теглото, нито преброил бройките. Да извинява Балкантранс, далече сме от мисълта да го обвиняваме в нечестност, но все пак толкова продукти, где с камион, где по него време и с каруца, все някоя друга половинка прасе може да се е изтърколила нанякъде. Зима беше тогава – януари. Времето едно такова – хлъзгаво. То човек се подхлъзва, та камо ли няколко пити кашкавал или пък кутии с шунка.

Та думата ми беше за сметката. Не само че не знаеше да прави сметка нашият домакин, ами малко трудничко да раздели плява на две магарета. Извинявайте, но това е кораб, где се е чуло на кораб магарета да има, че и плява да им се разделя!

Пък и нещо друго се случваше: Дойде шипшандерът там далече на някое пристанище, представи му искането домакинът, написано на английски от някой помощник-капитан и хукне да разглежда града или се прибере в кабината си да спи. В това време продуктите дошли, хората не само че ги разтоварили, но и в камбуза ги сложили – нито броени, нито теглени, нито от окото на домакина огледани. Наспи се другарят домакин, дойде в кухнята и пита готвача:

– А бе, Георги, продуктите дойдоха ли?

– Докараха ги.

– Всичко ли е там?

– Всичко трябва да е, откъде да знам! Лука много малко си писал, около седем-осем килограма.

– Как така седем-осем, че аз съм писал петдесет килограма.

Пустите му либри и западни мерки, като не ги разбира другарят домакин, много е трудно, пък и не се хваща да ги научи, че и сметка да направи, дали всичко е толкова, колкото валута е дадена. А и, между нас казано, ама само казано, че между домакина и шипшандера имало немалка игричка, та затова стягай сега колана. Бяхме я докарали дотам, че един от помощник-капитаните извед-

наж го налегна страх да не се разболее от скорбут, та старши камериерът му носеше по някой път глава лук, откъсната от кухнята, за да го спаси от излишни тревоги.

Пък рейс дълъг, време много, а в същото това време се отваряха кутии с шунка на разни малки срещи и чествания в офицерския салет и по разните му кабинни, където дейно участие във веселбата най-много вземаше домакиният.

Но някой знаеше ли, че не са ги записвали, то сефте да стават да тези работи по корабите. Ами другите домакини винаги изписват, даже някои изписват два пъти повече, отколкото дават, само и само после грешка да няма. А пък нашият милиционер, като не е вършил тази домакинска работа друг път, какво да прави!

Наистина какво разбира от сметки един пенсиониран подполковнишки милиционер, та нали по негово време не правиха сметки, а разцепваха тесните панталони на момчетата. Лично той разправяше, че като се разхождал по улиците, винаги си носил ръчна машинка за стрижене в джоба и щом срещнел някой младеж с по-дълга коса, така прекарвал през средата на главата му, че потърпевшият трябвало веднага да влезе в най-близката бръснарница, за да го доострижат. Всичко това за стриженето и други подобни геройства той много често ги разправяше и доукрасяваше с удоволствие и така гръмогласно се смееше, че и картините на стената се разлюляваха.

Сега като домакиният се учеше да бръсне на нашите глави, пак ние бяхме длъжни да търпим. Нали така, така беше...

НА БАРДАК КАТО НА БАРДАК

Измир е! Спрели сме на кея, корабът е вързан. Контролата току-що е минала. Ние се приготвяме да излизаме и да се поразходим, да погледаме, пък и да се пооправим малко с марфата. Вече сме готови, чакаме да си вземем паспортите. Изведнаж на вратата се появява един турски

полицай с чувал в ръка. Той ни изгледа, като че ли ще ни купува и каза: „Джигари варму?“. В следния миг боцманът Андон каза:

– Който има цигари за продаване да не ги крие, а да му ги дава. Тука е така! Аз не идвам за първи път. И друго ще ви кажа, плаща си ги колкото ги купуват и в града. Давайте си цигарите, иначе ще направят тараш и ще ги вземат без пари.

Много бързо след това всичко се оправи, както каза боцманът и след като полицаят си напълни чувала, ние хукнахме из града. Ето това е Измир. В Азия ли е, в Мала Азия ли е, както и да го кажете – това е Турция. Излязохме голяма група, но по едно време се оказахме само аз и Христо. Другите и те по двама, по трима се отделиха по магазините. Вървахме двамата и мълчахме. Аз за първи път идвам в Турция, в Измир. Красив град. По едно време Христо се обърна към мене и каза:

– Хайде да те вода на бардак.

– Къде? – изумих се аз, въпреки че чух, но не повярвах на ушите си.

– В бардак, казах!

– А стига бе, ти подиграваш ли се, какво ще търсим в бардака?

Той се засмя на изумяването ми и каза:

– Каквото се търси в бардак!

– Значи ме изпитваш! Да ми гледаш сеира като се съглася, така ли? – контрирах го аз.

– Не бе, сериозно ти казвам! Ти знаеш, че аз съм бил и друг път в Измир, та не ми е за първи път да ходя там. Ще идем, ще погледаме и ако искаш, може и да опиташ!

Този път и аз се разсмях.

– Значи казваш да идем и да гледаме като на изложба. Да, ама и там гледането е с пари.

– Не е с пари!

– Да бе, не е с пари, а с турски лири!

– Никакви плащания. Влизаме, разхождаме се и гледаме! Там ще видиш, има много зяпачи. Ще видиш и няма да съжеляваш.

След още други такива „кандърми“, аз се съгласих.

– Ще видиш, – каза той – тръгвай, ето го и автобуса.

Качихме се в автобуса – чист, модерен. Хората си седяха на седалките. Няма блъскане, няма повишаване на тон или злобно поглеждане. Е, и там има правостоящи, и ние сме такива. А аз се въртя наоколо и гледам хората отблизо. Досега гледах магазините, а сега хората. Право да си кажа – момичета млади, защо да не им се полюбувам!

– Христо – казвам, говорейки тихо, – много хубав народ има бе, пък си приличат на нас и много има със сини очи.

– Така е! – каза Христо и посочи с очи едно хубаво синеоко момиче, – не ти ли се струва, че си я виждал във Варна? Петстотин години заедно сме живели. Еничери са взимали от нас, харемите си с най-хубавите българки са пълнили. Какво искаш? Ще си приличаме я! Няма начин. Хайде слизай, не зяпай, до тука сме!

Бяхме стигнали до някакъв краен квартал, голяма разлика от центъра и тука. Къщичките малки, незамазани. Улиците прашни, неасфалтирани. Изведнаж виждам малки момичета с дълги роклички и картонени корони с варак на главите им.

– Трябва да има някакъв празник, я виж тези стригани момичета с короните!

Христо се разсмя.

– Какво смешно има? – казах аз, като го погледнах учудено.

– Това не са момичета, а момченца, правили „сюнет“* – мохамеданска им работа и сега са им облекли роклици, защото с панталони ще ги боли и за успокоение – една картонена лъскава корона. Хайде, стига си гледал наоколо, ето го бърдака.

Изправяме се пред една железна врата, пред която стои полицаи. Ние просто застанахме зад няколко „клиенти“ и чинно си изчакахме реда. Всеки от клиентите вдигаше ръце и полицаят старателно го опипваше.

– Какво търси? – запитах аз.

– Оръжие. Забранено е влизането с пистолети и всякакви ножове.

Аз се усмихнах и казах:

– Ами с вилици дали може?

– Не може, защото там няма нищо за ядене.

*образване

Ето че и аз изведнаж се изправих пред полицаия. Той видя неразделния ми фотоапарат и каза: „Фото гардероб“. Аз се усмихнах и с едно „О кей“ погледнах към посоката, където той сочи и видях една малка неугледна сграда. Когато след малко се върнах, видях приятеля си вече в двора зад полицаия. Като ми дойде редът, аз заставах така, както е редно и докато полицаят ме опипваше за оръжие, успях да огледам високата зидана ограда, зад която влязох като в затвор.

Е, ето ни най-после в бардака. Сега ми мина през ума да кажа: „На бардак като на бардак“. Та нали много хора са префасонирали думите „На война като на война“. Стига съм философствал, крайно време е да погледам наоколо. А тука много хора, разхождат се чинно и мирно. Гледат и тихо разговарят. Пък и високо да приказват, все тая – нищо не бихме разбрали. От вътрешната страна на стената, обграждаща огромно място, има построени магазини и магазинчета в средата. А какво продават в тях ли? Ами женска плът. Жени, жени, момичета – пълни са магазините!

По-скоро са пълни с клиенти. Представете си как беше при нас в бръснарниците. Седят си клиентите, не разговарят помежду си и си чакат реда при бръснаря. А бръснарите двама-трима. Обръсне се някой, освободи стола и бръснарят вика „моля“. Да, ама не! Никой не става, чака си своя бръснар. Приятели са, пък и той знае как най-добре да го обръсне, подстриже, пък и от най-хубавия парфюм да му сложи. Разбрахте ли сега какво представляват тези „бръснарници“? Те са от две-три стаи. В едната са седнали амуджите небръснати, потни, миришещи на чесън, изпокъсани и мръсни, тоест необслужени. Идва мадамата, става единият мераклия ли да кажа, клиент ли да кажа, а тя се усмихва. Естествено набързо подмита, кани го учтиво, влизат в стаичката, в която ще го „бръсне“, ключът щраква и след десетина или дванадесет минути той, „олабил жилата“ излиза и щастлив си отива. След малко „бръснарката“ отново подмита и се появява пак да кани на когото му е редът сега. Всички мълчат, мълчи и този, който е на ред. И сега също като при бръснарите: човекът мълчи, защото

си чака, така да се каже, своята бръснарка. Останали са двама. И клиентите си чакат. Да, ето кого чакат! Тя си изпраща усмихната клиента, прави знак, че веднага идва и отново се връща.

А ние двамата изведнаж се заслушваме. Песен някъде се пее. Ами нека да се пее! Да, ама зяпачите като нас се раздвижиха. Какво става? Някоя си пее, а те отиват да гледат. Ами щом има за гледане, значи не е за изпускане, нали сме дошли тука всичко да видим. Приближаваме се на скорост към песента, а там вече зяпачите са заели хубавите места. Нищо! С малко натискане и нахалство, ние не само че се приближаваме, но вече сме и най-напред.

Ето го гласа, ето го и пеещото момиче. Прави се, че не забелязва зяпачите и започва да става интересно. Тя си съблича роклята, обърната с гръб към отворената врата. После си разкопчава сутиена, сваля си доста спокойно и внимателно бикините, поставя ги настрана и при това движение за миг, ама само за един по-дълъг миг, се обръща малко към нас и си взема „работната“ рокличка, която е един много къс минижуп. Намята я, внимателно я облича, обръща се към публиката и без да бърза, започва да се закопчава, но играейки усърдно своята игра, отново се разкопчава, вероятно объркала четирите копчета. Прелестите ѝ за миг се отразяват в очите на зяпачите и тя бавно се закопчава. Е, това вече беше върхът! Двама от зяпачите не издържат и влизат в магазинчето.

Ние с Христо, останали на сухо, тръгваме отново да обикаляме. Имаше още за гледане. Хем интересно, хем казано по български, пари не искат.

Тръгнахме да обикаляме, то си беше огромно място, народ, народ и всеки се тълпеше да гледа. А наоколо се гонят и играят дечурлига.

– Видя ли? Не само че работят, но и създават деца. А тука си имат и поликлиника – редовно всички са под лекарски надзор.

Така двамата вървахме още доста време. Обиколихме два пъти. Изведнаж на втория етаж се появи една мадама, погледна ни и се усмихна. Усмигнахме се и ние. Ние ли сме най-големите сьондуци, та да не отвърнем на усмивката с усмивка. Тя помахаше с ръка за покана и каза:

*ела насам, тур.

– Ей, шишко, гялбурда*!

Христо започна да се смее.

– Излезе ти късметът! Това се отнася за тебе, тъй като ти видя шкембето и много те хареса.

Двамата започнахме да се смеем. След тази случка кльоцавият Христо много често се обръщаше към мене: „Ей, шишко, гялбурда!“

Отново заставаме пред едно магазинче. Там се приближава един доста голям чернокож, който се мъчеше да изслуша една възрастна дама. А тя показваше магазина и говореше: „Гял бурда, гял, гял, ком, ком, чок гюзел, мадам фоки, фоки!“. Черният модерен потомък на Африка, най-после се усмихна, показа си всичките зъби, единственото си бяло нещо на лицето, махна с ръка и с едно „тенкю“ се отдалечи и се загуби от очите ни. Беше вече доста мръкнало и ние, напускайки бардака се запътихме към кораба...

РОМАНТИКАТА НА РЕЙДА В РОЩОК

Заливът бе чудно тих. Морето бавно се нагъваше и приличаше на огромно огледало от павилиона на смеха, в което се оглеждаха тъмните облаци. Те бяха покрили синьото небе като чудна брюкселска дантела. Бавно слънцето се хлъзгаше надолу. Отначало бе сияещо огненочервено, но постепенно колкото повече приближаваше водата, ставаше все по-тъмно и по-слабо. А когато спря в самата вода, тя изведнаж пламна, пламна и хоризонтът. В този момент, отдясно, един огромен кораб ярко се открояваше върху морската шир. Цялата тази красота се допълваше от ято чайки, които махаха крила за сбогом на отиващия си ден.

Започваше една тиха нощ на рейда пред Рощок. Наоколо един след друг корабите запалваха светлините си. Бавно припламваха и големите слънца на пристанището... Линейните кораби винаги бързат, отдалече ги очакват, бързо ги обработват, знаят си пътя, пристанището, въобще се движат като по часовник. А с трамповите

кораби е друго. Ако пристигнат по-рано – ще чакат на рейда, ако закъснеят – друг ги е прередил.

Когато някой кораб хвърли желязото (котвата), преди още тя да е „седнала“ на дъното, рибарите вече размотават месината и започва изпробване – сменяват се чепарета, пускат се волти, изпробва се ем. Всеки предлага, измисля или си припомня, докато най-последно твърдо се установи на какво кълве рибата. Сега гледаме захласнато губещия се край на месината и чакаме. Но рибата не само че не кълве, но и не чука. Наоколо из водата стотици медузи са разперили своите воалени чадъри като на някакъв приказен балетен спектакъл и плавно се носят наоколо.

На кърмата са се събрали десетина рибари. Към тях се приближава палубният боцман, навежда се над фалшборда, после се пресяга с ръка, разклаща една волта и отсича твърдо:

– Тук риба няма и няма да има! Първо, защото дъното е тинесто и второ – пълно е с медузи, а където има медузи, няма риба!

В този момент се обажда Нейчо, третият механик:

– Точно така, кажи им, боцмане, повтори им за медузите!

– Аз пък знам точно обратното – не се стърпява вторият камериер. – Спомням си: веднъж бяхме пред Карачи на рейд. Пакистанските докери вдигнаха стачка. Седем дена стояхме, пък що риба наловихме – една такава розова, с напречни червени линии. Красива, като че ли от аквариум сме я ловили. Отначало само я ловяхме така, гдето се казва за спорт, но после като я изпържихме, от пъстърва по-вкусна ни се видя, въпреки че не всички бяхме кусвали пъстърва, а наоколо медузи – с хиляди!

– Е, там е тропик, там е друго – казва боцманът, почесвайки се по темето. – А тука е Балтийско море, то е плитко море.

– Точно там е работата, – намесва в разговора шеф-механикът – всичко е до дъното, така знам аз.

– Най-хубава риба знам на рейда пред Гибралтар. Грешка няма там – допълва Любо морякът, прибирайки месината.

Шеф-механикът отново взема думата:

– Веднъж момчетата бяха наловили сто и двацет скумрии! Не останаха лимони в камбуза. Целият кораб се бе вмирисал на печена скумрия.

– Какво са сто и двацет скумрии – отново е прекъснат шефът. – Дванацет килограма сафрид бяхме изсушили след четиричасов риболов на рейда пред Солун. И да не мислите, че много рибари бяхме – взе думата Слави хлебарят. – Трима души! Ама чепарето не дава да го потопиш, а рибата играе, гдето има една дума, скача над водата, за да го посрещне.

– Е, това се казва къорав рибарлък! Така става само, ако има пасаж, тогава най-много се лови риба за гърба!

– А пък в Португалия, в Лисабон, ловят от тези кривите раци, гдето ги има в Черно море – казва готвачът, който току-що беше привършил работа в кухнята.

До късно приказките на кърмата не стихваха. Накрая всичко замлъкна. Моряците, навикнали с красотата и светлините на вечерните илюминации, се отделиха и много скоро се прибраха в кабините. Само старши камериерът остана и си каза: „Така е, когато няма риба, приказките за богат улов, дали са на суша или на море, винаги са много интересни“.

КИЛ КАНАЛ

Достатъчно тесен, за да се преминава с пилот и достатъчно широк, за да се разминат два кораба.

– „Сопот“!

– Какво ти хрумна за Сопот чак тука?

– Не, не ми е хрумнало. Виж надписа на полския кораб, с който се разминаваш.

– „SOPOT“ – разчитам надписа на левия му борд.

Двама свободни от вахта ни помахват от „Сопот“. Ние им отговаряме усмихнати, хем на поздравя им, хем на името на кораба, чийто град е доста скъп в нашата история. Двама сме с Петьо – механик, който чака за вахта. Гледаме след отминаващия „поляк“ и отново пред очите

ни се ширва полето, покрито със сочна трева, където се виждат навелите главите си пасящи крави, а напред Кил каналът се е източил като огромна лъскава и кротка змия. Пешо дръпна за последен път от цигарата и въпреки неприетото за такива случаи, наведе се над фалшборда и пускайки фаса, се загледа във водата. Изведнаж Петьо се изправи, обърна се към мене и заразказва:

– Спомням си, преди доста години, пак минавахме Кил канал, пак чакахме по шлюзовете, но преди да стигнем до там, спряхме на пристанището в Кил и то за ден-два, докато ни обработят. Кил, ти сега го видя! Той е чист немски град, спретнат, стегнат, но това не е важно. Тогава един моторист, как се объркал, къде е ходил, какво е правил и това не е важно. Важното е, че закъсна! Корабът беше обработен, целият екипаж на борда, само него го няма. Ужас! Имахме на кораба един помполит. Той така се изплаши, пощуря – „негов човек“, за който той отговаря на кораба, да остане в капиталистическа държава, да стане враг, предател! Място не може да си намери помполитът, как ще се оправдава пред Партията! Приятел ми беше. Честна дума, много добро момче, малко над комсомолска възраст.

Е, няма що – чакахме, чакахме и тръгнахме. Каналът пак същият, но на кораба стана страшно, тягостно. Никой не вярваше, че Гошо мотористът може да направи такава магария. Имаше семейство, но...

Изведнаж в радиорубката радистът получил съобщение, че Гошо се отделил от групата и отишъл на кино. Филмът се въртял без прекъсване и както гледал, задрямал. А когато се събудил, не знаел къде се намира и какво трябва да направи. После като дошел на пристанището, разбрал големия гаф. Обадил се на тамошните хора и те, пустите му капиталисти, вместо да го арестуват като нарочно оставен шпионин, без да го питат иска ли политическо убежище, качили го на една кола и когато стигнали на края на канала, Гошо се качи на кораба.

Олекна ни на душата, но най-много – на помполита. Но не се издаде, а се разбесня. Извика ни в салета, събра всички и след като ни се накара, издаде заповед, с която наказва целия нисш състав, да не слиза на нито едно при-

станице до завръщането ни в България. Че като се развикахме всички, вдигна се такава олелия! Едни крещяха: „На всекиго може да се случи“, а други: „Какво сме виновни ние? Не е правилно!“. Помполитът излезе от салета, а вътре крещенето страшно! Хората се разделиха на две – едни нападаха, а други защитаваха Георги. Аз послушах малко и отидох в кабината на помполита, както ти казах, бяхме много добри приятели. Намерих го седнал на леглото, притеглих стола, седнах край масата и мълчах. Така близо час, двамата пушихме и мълчахме, напълнихме пепелника. По едно време той повдигна глава, погледна ме с тъмните си очи и каза: „Всичко разбрах, каквото искаш да ми кажеш. Ама ако не вдигна врявата и не потърся отговорност, за какво съм на този кораб! Нали и без това ми викат „пасажера!““. Аз мълчах. Нищо не му отговорих, даже не го погледнах, а той помълча още малко и допълни: „Ти самия си ми казал, че кораб без една котва може да тръгне, но без една мъжка курва не тръгва. Аз точно за това си мисля, че ще донесе някой доносчик на партийното ръководство в Белия дом и после, иди се оправяй. Не съм бил взел необходимите мерки и т. н. Мъчно ми е, но трябва да направя нещо“. Той запали нова цигара. Аз го погледнах през тютюневия дим, който беше изпълнил кабината и казах: „Измислих как ще оправиш всичко! Хем агнето цяло, хем вълкът сит“.

„Как?“ – впери поглед към мен. „Георги е много работлив моторист, не е от тези, които гледат вахта да мине, друга да дойде. Аз го познавам, в една вахта сме. Ще му кажа да се понапругне. След дванадесет дни е Първи май. Да работи така, че да го изберем отново като един от най-добрите в машинното отделение и точно за празника по случая... ти знаеш как да го кажеш, ще обявиш ударниците и ще отмениш заповедта за наказанията“.

Стана точно както казах. Наказанието отменено – и агнето цяло, и вълкът сит.

Петьо погледна часовника си, погледна още веднъж канала и околната местност и каза:

– Време е! След пет минути слизам на вахта – и се запъти към машинното отделение, там, където сърцето

на кораба трябваше равномерно и безгрешно непрекъснато да работи.

БОМБАЙСКА РАЗХОДКА

Моряците когато са свободни от вахта и искат да излязат на разходка из Бомбай, просто нищо не може да ги спре. Е, вярно, че групичката, която се канеше да излезе, не беше от тази, що се влияеше от вахтите. Това бяха домакинът, готвачът, помполитът и двама камериери. И така, нищо не ни пречеше да обикаляме след вечеря, както си искаме и на където си искаме, стига да запомним пътя за връщане. Между впрочем, онзи ден като бяхме на цирк, се получи конфузна история. Излизайки след това навън, в тъмнината, така се объркахме, че ако не бях аз с малкото си английски, надали щяхме да се оправим до сутринта.

Като ви разказвам за цирка, нека да ви кажа какво се случи. Взехме си ние билетчетата, седнахме си на първите места и изведнаж като се поогледахме наоколо, разбрахме, че само ние сме си бели и дебели. Наоколо индийци, индийки, абе като нашите цигани на цвят, само че малко по така.

Ето че в един момент представлението започна. Цирк като цирк – клоуни, от които нищо не разбираш, въпреки че всички се заливаха от смях, после започнаха пирамидите. Наизлезе народ, хора. Имах чувството, че са повече на манежа отколкото под шапите. Ръкопляскаха като невидели.

Изведнаж започнаха с животните. Най-напред изкараха един хипопотам – кротък един такъв, даже мързелив. Той само ходеше след един, а двама-трима – зад него. Отваряше голямата си паст и този, който беше пред него му хвърляше нещо в отворената уста. Заобиколи така няколко пъти манежа и след ръкоплясканията на публиката отново се прибра. И ужас! Без никакви решетки се появи лъв. Да! Най-обикновен лъв, вързан на синджир. Изтръгнахме, но после ни стана интересно, а лъвът освен

че беше завързан, имаше и едно дебело дърво, дълго колкото синджир, за да стои достатъчно назад от човека, който го държи. Караха го да прави някакви номера, доста по-примитивни от тези, които съм виждал по другите циркове. И както си стояхме (ние бяхме доста близо до манежа), изведнаж ми дойде на ум нещо весело.

– А бе – казах аз на моите спътници – не е ли страшно с този лъв? Държат го двама индийци! А да сте виждали някъде по-як индиец! Ще се отскубне от ръцете им и ще се нахвърли право на нас белите, защото отдалече му се белеем и сме такива тангурести, дебелички – особено домакина и готвача. Пък и няма къде да бягаш.

А около нас народ, народ. Моите хора ми се усмихнаха някак страхливо и казаха:

– Стига пък и ти, с твоите щуротии!.

Та това се случи в цирка. Сега се разхождахме и гледаме. То какво има за гледане – народ, народ!

Спомням си, на един афиш имаше четири куклички – две малки и две големи. А когато попитах един доста интелигентен и хубаво облечен индиец какво е това „папит тийтър“, той ми отговори, че значело куклен театър и после доуточни като махна с ръка и каза, че семейството трябва бъде от двама души възрастни и две деца. Направи с ръка нещо, като че ли те са изкукуругали и замина.

Сега се щураме и гледаме и изведнаж попаднахме на нещо много, много интересно. Момичета, момичета, ама толкова много не бях виждал по света и канят, предлагат дърпат за ръка, за ризата, даже от едно такова дърпане майстор готвачът не можа да си изпере петното на ризата. Това после му станало ясно, когато се прибрахме на кораба.

Цялата уличка направена на малки дюкянчета, в които се продава женска плът. Малки, тесни, с две легла, една решетка и завеса, и те канят, предлагат всякакъв вид любов само за три рупии (половин долар). Ние като че ли отидохме доста рано, тъй като клиентите още не са дошли и те си правят тоалета така на улицата. Ето я една – взела консервна кутия с вода, измива си лицето, сресва се и не се избърсва. Другата ѝ съседка с подобна кутия си

мие зъбите, но вместо да употреби четка, с пръсти си бърка в устата.

Разхождаме и се гледаме. Разправя представителят на кораба, че всяка сутрин в Бомбай идват по петстотин хиляди души и всяка вечер други петстотин хиляди, не намерили работа и хляб, без да са спечелили тъй нужните им три рупии, си заминават.

А тука момичетата не се чувстват проститутки. Те идват да работят, да съберат пари. Три рупии – едната рупия за издръжка, едната за наем на магазина, третата икономисана. И когато след година-две се върнат там, откъдето са дошли, имат си пари, зестра и спокойно могат да се оженят.

Разговаряме и се чудим какво да правим – да стоим или да си отиваме. В този момент към мене се приближава едно доста гримирано момиче, с хубави гърди и ми казва: „Уонт ю мен?“.

Аз се стреснах, в първия момент като че ли не разбрах и отговорих на български: „Какво каза?“. Сега момичето, което говореше с мъжки глас, повтори „Уонт ю мен?“ („Искате ли мъж?“). Аз се приближих до домакина, който беше най-близо до мене и му казах: „Другарю домакин, искаш ли едно модерно маце?“. Като чу думата „маце“, той се заинтересува и когато „тя“ се приближи до домакина, той замахна с ръка и изведнаж изписка: „А стига бе, та тя има ташаци“ (той го беше ударил между краката). Според него „тази госпожица“ не беше много в ред. Домакинът малко като че ли изтръпна, огледа я и най-нахално я хвана за сутиена. „Пълно е с парцали“ извика той. „Това е педераст“. Всички се разсмяхме и когато се прибрахме на кораба, много често закачахме домакина с „Уонт ю мен“, а той казваше „Мани бе, мани ги тези курви“.

МРАВКИТЕ ВОДА ПИЯТ

Колкото и да беснее океанът, всеки кораб, запътил се за някъде, е длъжен да пристигне, пък ако ще и дяволът с опашката си да разбърква вълните. Вълната си е вълна! Тя се ражда в океана, диша и се вълнува според темперамента си. Както всяко същество от женски род и тя е силно нежна и темпераментна. Нежна е тази вълна, която се появява след кораба, когато водата е толкова тиха, че както казваме ние, моряците, „мравките вода пият“. Разправят такава история:

Това било много отдавна, може би преди милиони години. На нашата планета имало земя, имало и вода, но не била още измислена вълната. Някои предполагат, че вълната била вече измислена, но била залегнала в плана за четвъртото тримесечие. Не бил измислен още и дъждът, та всички ходили да пият вода от реките и другите водоизточници. Добре, но по онова време по земята ходели най-различни грамадни животни. Те рядко измирили, защото още не е имало лекари, че да измислят болести и да откриват разните там бактерии и епидемии. Именно затова водата била в недостиг. Големите животни, разните там мамонти и тем подобни стотонни същества, нали са си силни, всяко си заграбило по един извор, по едно блато, гейзер или язовир и не пропускат никого, а сами си пиели водата. Но точно това, първото тримесечие било много плодовито за мравките. Народили се едни мравки, не ти е работа! И все такива едни ашлама, като лешници големи, пък и не били малко – цялата земя покрили и били с един такъв патладжанов цвят. Че като хукнали тия ми ти, мравки – ха насам, ха натам, но никъде вода нямало за тях. А пък горещината голяма, слънцето греело навсякъде. Но тъй като щом е нямало дъжд, значи и облаци е нямало.

По едно време на един мравчи цар (те тогава имали царе, не били измислили равноправието, та да си имат царици както е сега – жените да ги управляват) му дошло на ум да отидат край морето и да се напият с вода. Речено, сторено. А морето тогава не било солено (казват, че не се

била разтопила солта в него). За по-малко от два часа целият морски бряг помравчал. Наредили се по скалите край морето и жадно, жадно започнали да пият вода. „Бре!“ – уплашило се морето. Забравих да ви кажа, че поради липса на карти географски и на хора, морето още не било разделено на океани и моренца, та цялото си било едно-единствено. Та това, така да се каже, Обединено море, гледало мравките и не знаело какво да прави. Гледало мравките и се чудело и изведнаж, както се чудело, дошло му на ум да извика луната на помощ. Точно в момента, тя се разхождала на небосвода и морето веднага ѝ се усмихнало и казало: „Мила моя единствена“...

Точно какво ѝ казало, не помня, но струва ми се, че не е имало много разлика в изказването му от това, което сега всяка вечер много влюбени си казват край брега на разните морета и океани при лунно осветление. Та луната, нали е от женски род, веднага се „навила“, спуснала една лунна пътека и слязла в средата на морето. Тогава морето я прегърнало и именно от тази прегръдка се получил ОТЛИВЪТ. Изведнаж мравките останали на сухо. Бре, ами сега! Едва първият ред се напил, а те били над хиляда реда мравки. И изведнаж на мравчия цар дошло на ум една хитрост, той я пошушнал и така от ухо на ухо на всички им станала ясна царската хитрост. Те си взели по една сламка, потопили я в морето и го засмукали като оранжада. Пък и сламките не били десетина-петнадесет, както в някой днешен бар, ами много – стотици хиляди. Но ето че както морето се прегръщало с луната и нежно ѝ нашепвало най-различни думи, изведнаж усетило, че нещо го гъделичка по краката. Тогава то отпуснало лекичко луната, погледнало я в очите, а тя като всяка жена в такъв момент, била със затворени очи. Та понадигнало се морето и що да види – край брега мравките натопили по една сламка и смучат ли, смучат. Та значи, стоели си мравките край брега, водата била ниско, а те със своята сламка пиели и хич не ги е било еня. Разбрало морето, че нищо няма да остане от него. Страшно много се нервирало и изведнаж – спаднало му това, темперамента де, охладняло. Моментално луната разбрала, че става нещо нередно, отворила очи и видяла, че морето не гледало нея, ами

си гледало краката. Тя кипнала, цапнала му два шамара и отскочила на небосвода, като си забравила пътчетката върху морето. От двата шамара водата страшно се запенила, получили се едни големи вълни, едни страшни вълни и едновременно с това настанал ПРИЛИВЪТ. Всички мравки били издавени.

Морето се спасило и останало цяло. От тогава, щом луната се появи на небосвода, морето веднага изважда от дъното забравената от луната пътека, искайки по този начин да се сдобрят. Но луната, нали си е жена, здраво държи на своето си и никога няма да слезе втори път при морето, независимо от приливите и отливите, които прави на морето със своето присъствие над него.

СРЕД ОКЕАНА

Огромните и яростни вълни непрекъснато една след друга блъскаха левия борд на кораба. Те идваха с мощна сила някъде от далечината на океана, движеха се свободно със своите бели и назъбени гребени, отдалеч съзираха кораба, доближаваха го и сякаш нервирани от присъствието на това малко парче желязо, изпречило се отпреде им, се стоварваха върху му. Прескачаха фалшборда, миеха със съскане и злоба палубата и отцеждайки се, лазеха изнемощели по огромните хамбари.

Корабът се тресеше, стенеше, зариваше носа си, но не се предаваше. Металическият винт режеше вълните, старайки се да остави след себе за по-дълго време бялата линия на изминатия път, но океанът със следващата си вълна се нахвърляше и я изтриваше като тебеширена чертичка.

В такова време никой не излизаше на палубата. Всички палубни моряци стояха на закрито, подреждаха магазините, боядисваха канижелите и извършваха най-различни вътрешни ремонти. Само вахтите на мостика, в машинното отделение и работата на домакинската команда не спираше.

В кабината на старши помощник-капитана беше

тихо. До малкия четвъртит филистрин, загледан в океана, Канков мислеше напрегнато. Някакъв мускул потрепваше отвреме на време на дясната му буза, малко по-долу от ухото. После спираше, лицето му отново добиваше спокоен вид и след малко мускулът пак трепваше, но този път толкова силно, че чак веждата над дясното му око просто настръхваше. Някой почука на вратата, но помощникът не го чу. Вперил поглед напред по курса на кораба, присвил устните си до болезненост, той продължаваше да мисли. Нещо бе станало, нещо нередно и сега тази малка електронна машина, наречена мозък, бе започнала да търси най-верния изход, най-правилното разрешение на въпроса.

Едва за втори рейс е старши помощник. Първият бе – Бургас, Иличовск, Роцок, после през океана – Куба и отново България. Колко лесно е да се изрече, а какъв труд и напрежение бе необходимо, за да се довърши сполучливо седемдесет и пет дневният рейс.

Сега отново океанът. Бискаия още от снощи бе започнал играта си и нямаше никакви изгледи да се укроти. От люлеенето на кораба една незакрепена чаша се изтърколи по бюрото му, изтрака като далечен отзвук на лека картечница, после за миг сякаш спря, но веднага падна и се разпиля на парченца из цялата кабина. Той се обърна, изгледа я с неவிждащ поглед и продължи мисълта си: „Защо се получи това, няма всички са виновни, цялата команда? А аз и капитанът – прави? Как може една и съща домакинска команда – шест човека, първият рейс да бъдат отличници, ударници, а сега изведнаж... Та това са същите хора! Старши камериерката – припряната и трудолюбива Мария, майсторът-готвач, ами помощник-готвачът и отличният сладкар Божин, накрая – вторият и третият камериер? Всички те – трудолюбиви. Пък нещо се закучи и не върви тази домакинска команда! Кой е виновен?“. Мисълта му сякаш отново се загуби, той изтърва нишката и в този момент видя как цялата предна част на кораба, целият бак се потопа в една голяма вълна. Отделяйки се от морето, тя се разкъса, разпиля се и като прозрачен тюл покри всичко наоколо.

„Домакинът! Как не се е сетил досега!“ Старши по-

мощникът се отдели от филистрина и започна да се разхожда из кабината. Парчетата от счупената чаша хрупкаха под чехлите му, но той не ги усещаше. „Не, не беше лош този Русков – винаги весел, закачлив. Е, малко повече си попийваше, но това не пречеше на работата. Или може би именно това?“. Сега Канков стоеше пред старото огледало. Кога бе дошъл тук, не помнеше. Старши помощникът притвори очи и продължи мисълта си. Нов е. Да, наистина домакинът е нов. Никой друг не би могъл да измени ритъма на работата в командата. Много скоро след идването на домакина помощник-готвачът започна да се явява в нетрезво състояние в кухнята. После вторият камериер, попрекалил с пиенето, вдигна скандал и се сби с един моряк. От тези неща майсторът се сърдеше, старши камериерката недоволстваше, а напиванията станаха ежедневие в командата. И тогава научи капитанът. Така домакинската команда стана обект на приказки и злословие. А и самият той, без никакъв опит, само с младежка откровеност, несъзнателно бе изкривил мерника, подгонил бе другите, вместо истинския виновник. Тогава всички домакинци го намразиха, никой не го поглеждаше. Старши помощник-капитанът почувствува, че му става много горещо, отвори филистрина, кабината мигновено се изпълни с хладен въздух, притвори очи и се заслуша в бурята. Той дълго стоя без да мръдне. Хладният въздух го освежи. Извърна се и погледна закрепения на стената часовник – черните му лъскави стрелки бяха кацнали върху единицата. Сега разбра, че бе забравил да обядва, доближи се до телефона и вдигна слушалката. Когато чу в мембраната гласа на старши камериерката, пое си въздух и каза: „Мария, привършихте ли обяда? ... Не, благодаря, няма да обяждам, не съм гладен. Хайде, елате сега, моля ви, в моята кабина, каня ви на кафе... да, цялата домакинска команда, разбира се! Искам да си поприказваме като стари приятели!“. Той постави обратно слушалката и се запъти да затвори филистрина. Навън вълните продължаваха своя вечен устрем на напред.

ТАЙФУНЪТ

За кой ли път поемаме отново през океана. Няколко свободни от вахта моряци стоим на палубата и разговаряме. В този момент към нас се приближава бай Георги готвачът.

— Е, майсторе, за седемнадесет дена ли сме в Куба? — обръща се към него Мишо морякът. Той за първи път ще прави такъв дълъг рейс.

— Такива сметки не се правят! — става сериозен майсторът — Не си ял попарата на океана. Млад си, млад...

Спомням си преди три години. Връщяхме се от Куба. Пълни хамбари със захар. Времето хубаво, чисто като сега. Една вечер, подобна на всички вечери на корабите, както си стояхме в салета, вратата се отвори и видяхме високата фигура на радиста. Той обхвана с поглед насъбралите се и се запъти към масата, на която капитанът играеше шах с втория механик. Наведе се над побелялата му глава и заприказва тихо, но доста разтревожено. В салета настана пълна тишина и изведнаж една дума достигна до ушите ни: „Тайфун!“. Капитанът се изправи и бързо излезе към мостика. Тишината продължи около една минута, след което настана невъобразим шум. И като че ли в кулминацията, когато на всички лицата се бяха зачервили от напрежение, вратата се отвори и в салета влезе капитанът: „Момчета!“. Гласът му, властен и силен, потрепна със слаба нотка на смущение. „На два дена път от курса на кораба се движи тайфун! Сега счупихме курса, отклонихме се. Направихме всичко възможно да не бъдем в най-опасното място. Това не значи, че ще ни се размине. Самата периферия е също много страшна и направо казано – опасна. Нарещдам всеки да спи със спасителна риза под главата. Лодките да се прегледат, да се проверят аварийните съоръжения и да ми се докладва. От най-малкото недоглеждане, от най-малката грешка може да последва авария, застрашаваща живота на много хора!“

Следващият ден беше един от страшно дългите, които

си спомням.

Сутринта, в деня на тайфуна, още с изгряване на слънцето, облаците и цялото небе станаха необикновено оранжево-червени – като кадър от приказно цветен филм. Постепенно настана величествена тишина. Хоризонтът бавно потъмня и след около половин час океанът зарева, разбесня се. Срещу нас налетяха огромни вълни. Страшният вятър се надпреварваше с рева на океана. Блъскайки се в бялата корабна надстройка, той скимтеше край малките кръгли филистрини, реवेशе като ранен звяр из външните канижели, после отскубнал се сякаш от някакъв капан, отскачаше нагоре, навиваше се около антената и тя, потръпвайки до крайност, пееше – като сирените, примамвали Одисей.

Вълните – огромни, настръхнали планини, заливаха хамбарите, а водата не успяваше да се отцежда от палубата. В такива моменти на всички ни се струваше, че корабът започва да плува под водата. Ужасният тътен на тайфуна ни пречеше да чуваме монотонния ритъм на главната машина и ние много често изтръпвахме, защото знаехме, че и най-малката авария означава край. Лицата на всички се бяха изопнали от напрежението до крайност, но нервите издържаха, никой не се огъна, никой не отстъпи. Това беше изпитание на чувствата, изпитание на моряшкия дълг. През целия ден вилня тайфунът. Никой не седна, никой не отдъхна. Късно надвечер всичко спря. Вълните много бързо намаляха. Ние вече бяхме извън обсега на тайфуна и като че ли някак изведнаж стана много тихо. Корабът заплува по спокойни води. Всички бяхме на палубата, само вахтените бяха останали по местата си. Струваше ни се, че никога не е имало тайфун.

НАКРАТКО ЗА АВТОРА НА ТАЗИ КНИГА

Веселин Дионисиев е бил актьор в Разград, а по-късно с основаването на Варненския куклен театър е преминал в него. Неговата пиеса спечелила конкурса на Кукления театър - Варна „На лов за лъвове“ е поставяна във Варна, Ямбол и Търговище. По-късно е плавал като моряк две години и половина в БМФ. След което отново се завръща в кукления театър. В националния радиоконкурс за детска радиопиеса е взел първа награда с пиесата „Откраднатият апартамент или Тилилей Магьосника“. Сътрудничил е във вестниците „Полет“, „Маяк“ и „Народно дело“.

СЪДЪРЖАНИЕ

Мръсни моряшки сънища	5
Бялата мечка на Гелата	13
А стига, бе!	18
Писмо от Англия	25
В Бомбай и обратно	34
В доковата камера	42
Боядисване на канижелите	48
Случка с английската кралица	52
Мамка им, и пирати!	55
„Тунджа“ в Биская	57
Голямо нещо ли е Александрия?	59
Отново за Сингапур	62
Помполит	66
Мажоретки	69
Русо, сеньор, Русо	73
Къоравият кефал	77
Кафе от Лисабон	80
Тре Миле	82
Ля	84
На мостика	86
Край Анталия	88
В Босфора	91
Пред Гибралтар	94
Домакиниада	96
На бардак като на бардак	98
Романтиката на рейда в Рощок	103
Кил Канал	105
Бомбайска разходка	108
Мравките вода прият	111
Сред океана	113
Тайфунът	116
Накратко за автора на тази книга	118

Веселин Дионисиев
Моряшки разкази
разкази
Българска, първо издание

—

Редактор: Катя Бакърджиева
Предпечат: Йорданка Богдева

Издателство: „Славена“
ISBN 954-579-354-6

—

Формат 16/60/84, печатни коли 7S
Печатница: „Мирал“ - Варна